

Z Albertova na Národní třídu

17. listopad 1989 v Praze 2
pohledem komunistických bezpečnostních složek

Pavel Žáček

Z
Albertova
na
Národní třídu

Pavel Žáček

17. listopad 1989 v Praze 2
pohledem komunistických bezpečnostních složek

© Pavel Žáček, 2019

Foto © Martin Mejstřík (obálka, příloha 6–8, 13–20)

ISBN 978-80-86296-60-9

Vážení a milí čtenáři,

letos si připomínáme 30 let od „sametové revoluce“. Toto výročí má pro Prahu 2 zvláštní význam. Průvod, který spustil lavinu událostí, vedoucích k pádu totalitního komunistického režimu a k nastolení demokracie, vyšel v listopadu 1989 právě z Albertova.

Mám tu čest stát v čele městské části, která sehrála v boji za svobodu a demokracii tak významnou roli. Jen pro připomenutí: v bývalém Borůvkově sanatoriu v Legerově ulici zemřel v roce 1950 na následky mučení StB kněz Josef Toufar a později v lednu 1969 i student Jan Palach, který chtěl probudit národ z letargie po srpnové okupaci svým sebeupálením. V 70. a 80. letech byla Praha 2 domovem mnohých signatářů Charty 77 a útočištěm předních disidentských rodin, jejichž členové byli za svůj postoj tehdejším komunistickým režimem pronásledováni i vězněni. Mám na mysli osobnosti, jakými byli Václav Havel, Václav Benda, Dana a Jiří Němcovi, dále Uhlovi, Dienstbierovi a další.

Je potřeba neustále připomínat, jak křehká a zranitelná svoboda může být. A proto jsem velice ráda, že vznikla tato ojedinělá publikace, která čtenářům přiblíží klíčovou roli Prahy 2 v boji za svobodu a demokracii, jež je třeba společně chránit.

*Mgr. Jana Černochová
starostka městské části Praha 2*

Úvod

Události bezprostředně spojené s klíčovým datem našich moderních dějin – 17. listopadem 1989 – bohužel nejsou ani po třiceti letech dostatečně zmapovány. Řada událostí a s nimi spjatých dokumentů odkazujících na tyto převratné děje zůstává neznámá, skryta v přírůstcích archivů a spisoven. Cílem této publikace, svou povahou edice dokumentů z proveniencí zejména mocenských orgánů komunistického režimu, je tento stav alespoň částečně napravit a upozornit mj. na nezastupitelnou a klíčovou roli Prahy 2, kde se vlastně mezi Albertovem, Vyšehradem a vltavským nábřežím zrodila naše cesta za svobodou.

Podle dostupné dokumentace měly dne 8. listopadu 1989 Městský výbor (MěV) Socialistického svazu mládeže (SSM) a Městská vysokoškolská rada (MVR) SSM v Praze oznámit Obvodnímu národnímu výboru (ONV) v Praze 2 svůj záměr uskutečnit v pátek 17. 11. 1989 pietní akt u příležitosti 50. výročí listopadových událostí roku 1939. Akce se měla konat od 16.00 hod. u patologického ústavu na Albertově s následným průvodem na Vyšehrad a položením květin k hrobu K. H. Máchy.

O dva dny později bylo ONV v Praze 2 ohlášeno konání avizovaného pietního aktu pražských vysokoškoláků, nad nímž převzala záštitu MVR SSM a MěV SSM v Praze. Po formální stránce ohlášení naplňovalo veškeré náležitosti požadované příslušnou vyhláškou ministerstva vnitra z roku 1951, takže prý nebyl žádný důvod plánovanou akci nepovolit.

S ohledem na politickou závažnost pietní akce pozval tajemník ONV Prahy 2 předsedu MVR SSM Ing. Jiřího Jaskmanického na poradu uvolněných funkcionářů, která proběhla 13. listopadu 1989. Zde

měl být funkcionář SSM upozorněn na potřebu řešit během shromáždění a průvodu dopravní situaci, zajistit dostatečný počet pořadatelů a kontrolu trasy zamýšleného průvodu.

Následujícího dne, 14. listopadu 1989, schválil sekretariát Městského výboru KSČ „politicko-organizační zabezpečení shromáždění pražských vysokoškoláků“, jehož součástí byl pokyn vedoucímu oddělení státní administrativy MěV KSČ Antonínu Kašparovi a náčelníku správy Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje plk. JUDr. Antonínu Chmelíčkoví: *Připravit postup k zamezení event. provokací skupin studentů, kteří by chtěli postupovat jinou trasou (Opletalova ul.).*

Usnesení MěV KSČ aktivizovalo aparát Sboru národní bezpečnosti (SNB), zejména správu SNB hlavního města Prahy a Středočeského kraje (S-SNB Praha), zainteresované obvodní správy SNB, útvary Veřejné i Státní bezpečnosti, podřízené a zodpovědné jak republikovému ministerstvu vnitra a životního prostředí ČSR, tak i federálnímu ministerstvu vnitra.

V odpoledních hodinách 16. listopadu 1989 proběhla v objektu S-SNB Praha instruktáž k „případnému nasazení“ bezpečnostních složek. Porady se zúčastnila celá řada funkcionářů, včetně náčelníka Městské správy Veřejné bezpečnosti (MS-VB) Praha pplk. JUDr. Michala Danišoviče, velitelů dvou praporů Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR, velitele pořádkové jednotky Správy Veřejné bezpečnosti (S-VB) Středočeského kraje mjr. Bedřicha Houbala, ale také náčelníci Obvodních správ SNB Prahy 1 pplk. JUDr. Jaroslav Šejvl, Prahy 2 pplk. JUDr. Zdeněk Kaše a zástupce náčelníka OS SNB Prahy 4.

Součástí porady byla prohlídka prostoru předpokládaného nasazení a zároveň výběr stanišť, na nichž měly být rozmístěny pořádkové jednotky. Pro případ nepovoleného vyústění akce byly s předstihem odhadnuty tři pravděpodobné trasy „pochodu“ (a „možného zákroku“). Nejprve se v případě potřeby předpokládalo nasazení pohotovostní jednotky S-SNB Praha, jednotky Pohotovostního pluku VB ČSR rozmístěné na staništích na Karlově náměstí, na náplavce u nábřeží Bedři-

cha Engelse¹, případně v Bartolomějské ulici, měly sloužit pouze jako záloha. Cíl akce byl formulován: *nepřipustit pochod Prahou*.

Ve večerních hodinách 16. listopadu 1989 vyhlásil zastupující náčelník S-SNB Praha plk. JUDr. Jiří Bytčánek u příležitosti *zajištění klidu a veřejného pořádku v průběhu oslavy 50. výročí Mezinárodního dne studentstva a pietní vzpomínky na Jana Opletala* nad ránem 17. listopadu 1989 mimořádnou bezpečnostní akci (MBA) a zároveň odpoledne bezpečnostní opatření „Student“.

Vedení S-SNB Praha vycházelo z informace, že trasa pochodu povede od I. Hlavova Patologicko-anatomického ústavu na Albertově přímo na Vyšehrad, kde měla být ukončena pietním aktem u hrobu Karla Hynka Máchy. S ohledem na operativní cestou získané informace však předpokládalo, že část shromážděných se bude snažit držet původní trasy pochodu ulicemi Prahy od Patologického ústavu přes Karlovo náměstí, Štěpánskou ulicí až před budovu Hlavního nádraží.

Rozkazem byl zřízen štáb bezpečnostního opatření „Student“ v čele s náčelníkem MS-VB Praha pplk. Danišovičem zasedající v operačním středisku S-SNB Praha a budově městské správy VB Praha, Praha 4, Kongresová 2.

V pátek 17. listopadu měli náčelníci obvodních správ SNB Praha 1 pplk. Šejvl, Praha 2 pplk. Kaše a Praha 4 pplk. JUDr. Antonín Starka vyhlásit vlastní bezpečnostní opatření, zajistit klid a veřejný pořádek *v průběhu povoleného mítinku a pochodu*, na rozchodových trasách z Vyšehradu, v okolí Paláce kultury² a stanice metra Gottwaldova³, ochranu prostoru Staroměstského náměstí a parku před Hlavním nádražím. Na místních odděleních VB Bartolomějská, Benediktská, Školská, Nové Město a Vinohrady se počítalo s vytvořením realizačních skupin pro zajištění zatčených demonstrujících.

Správa Státní bezpečnosti Praha měla společně se Správou sledování SNB (IV. S-SNB) připravit vlastní bezpečnostní opatření, vyčlenit 10 příslušníků odboru boje proti vnitřnímu nepříteli (II. odbor)

1) Dnes Rašínovo nábřeží.

2) Dnes Kongresové centrum.

3) Dnes Vyšehrad.

ve stejnokroji vz. 60 k zajištění součinnosti s pořádkovou jednotkou a 3 příslušníky v civilu pro operativní průzkum.

Velitelem pořádkové jednotky školní pohotovostní oddíl (ŠPO) byl jmenován mjr. Houbal a jeho zástupcem npor. Jaroslav Ledinský. Celkem pořádková jednotka sestávala ze 72 příslušníků ŠPO, 10 příslušníků správy StB Praha, 30 příslušníků odboru zvláštního určení správy vojsk MV, 5 psodů Pohotovostní motorizované jednotky (PMJ), 24 příslušníků ekonomického odboru S-SNB v eskortních vozidlech (3 autobusy po 1 + 7) a komůrky PMJ pro psodovy. Školní pohotovostní oddíl měl na své výchozí stanoviště v ulici U nemocnice v Praze 2 nastoupit v 15.30 hod.

K 15. hodině bylo vyčleněno také 5 vozidel operativního průzkumu obsazených řidiči z ekonomického odboru S-SNB doprovázených po jednom příslušníkovi správy StB Praha, kteří měli působit na určených stanovištích v prostorech Na Slupi – Albertov, Studničkova – Albertov, Studničkova za budovou Soudního lékařství, Apolinářská – Viničná a Ke Karlovu – Albertov.

Na parkovišti u Muzea SNB a vojsk ministerstva vnitra⁴, před místním oddělení VB Nové Město ve Vyšehradské a v kinosálu ve třetím patře objektu Bartolomějská č. 7 byly ke 14 hod. soustředěny čtyři zálohy s autobusy, z nichž dvě byly vedeny příslušníky VB z OS SNB Praha 2:

Záloha č. 1 s velitelem kpt. Jiřím Exnerem a zástupcem npor. Jiřím Šlajsem z železničního oddělení VB OS SNB Praha 2 v počtu 40 příslušníků pořádkové služby Veřejné bezpečnosti (po deseti z OS SNB Praha 3, Praha 4, OS SNB Praha 5 a Praha 6).

Záloha č. 2 s velitelem kpt. Jiřím Srdínkem a zástupcem pprap. Petrem Jeřábkem z místního oddělení VB Nové Město OS SNB Praha 2 v počtu 40 příslušníků pořádkové služby Veřejné bezpečnosti (po deseti z OS SNB Praha 7, Praha 8, Praha 9 a Praha 10).

Jako doprovod byly coby eskortní prostředky připraveny dva autobusy, které měly být od 15 hod. k dispozici v odstavném pruhu parkoviště Federálního shromáždění ČSSR v ulici Vítězného února.⁵

4) Dnes Muzeum Policie ČR.

5) Dnes Wilsonova ulice.

Jako záloha byl vyčleněn 3. a 2. prapor nejdůležitějšího pořádkového útvaru – Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR, v čele s velitelem pplk. JUDr. Břetislavem Zdráhalou. Jeho 3. prapor mjr. Miroslava Valčíka byl v síle 407 příslušníků SNB rozmístěn o 15.30 hod. v obvodu Prahy 2 po rotách: 1. rota společně s 2. rotou v prostoru Výtoň – náplavka na nábřeží Bedřicha Engelse (dnes Rašínovo nábřeží) a 3. rota na stanovišti Karlovo náměstí č. 21. Všichni příslušníci Pohotovostního pluku VB ČSR byli oblečeni do služebního stejnokroje OLIVA a kožichu, na hlavách měli bílé přilby, vystrojeni a vyzbrojeni obušky, kasry, pouty, služební pistolí s 16 ks náboji, a část z nich používala ochranné štíty.

Počet nasazených sil na jednotlivá bezpečnostní opatření byl předběžně stanoven: bezpečnostní opatření (BO) „Vyšehrad“ 61 příslušníků Veřejné bezpečnosti a 25 příslušníků Státní bezpečnosti, BO „Socha I“ v Praze 1 147 příslušníků VB a 17 příslušníků StB, pro samotné BO „Student“ pak 6 příslušníků VB ve štábu a dalších 931 příslušníků Veřejné bezpečnosti spolu s 10 ze Státní bezpečnosti v ulicích.

Jak přípravy a manévry pohotovostního jednotek ve svém obvodu vnímal samotný náčelník Obvodní správy SNB Praha 2 pplk. JUDr. Zdeněk Kaše, je zřejmé z jeho výslechu: *Dne 16. 11. 1989 v dopoledních hodinách jsem se zúčastnil porady u náčelníka S SNB hl. m. Prahy a kraje, kde jsme byli seznámeni s připravovaným bezp. opatřením na 17. 11. 1989. Bylo nám řečeno, že je zřízen štáb Praha, kterému bude velet pplk. Danišovič. Hlavním cílem celého opatření [mělo být,] aby plánovaná manifestace nešla směrem do středu Prahy a byla včas zastavena mimo centrum. Zároveň jsme dostali písemný rozkaz náčelníka správy SNB k tomu opatření.* Obvodní správa SNB Praha 2 dostala za úkol vyčlenit obdobné síly a prostředky jako při předchozích opatřeních, tj. 2 styčné důstojníky pro Lidové milice a asi 5 příslušníků do perlustrační skupiny štábu „Mosty“. Dále měly být na místních odděleních VB Nové Město a Vinohrady připraveny realizační skupiny pro izolaci předvedených demonstrantů a nakonec zajištěno parkování autobusů a dalších vozidel v ulici U Nemocnice. *Později jsem telefonicky dostal*

pokyn z organizačního a operačního odboru Správy SNB[,] a vydal ho tuším mjr. Knížka, který mi řekl, že mám určit ještě dva velitele záloh z řad funkcionářů MO VB pro štáb Praha. Určil jsem kpt. Srdínka a kpt. Exnera. [...] V odpoledních hodinách[,] tj. v 15.00 hod. jsem byl pozván k vedoucímu tajemníkovi OV KSČ Praha 2, kde se konala porada k zítřejší manifestaci za účasti vedoucího tajemníka s. Fejfara, předsedy ONV Praha 2 s. [Břetislava] Svárovského, tajemnice OV KSČ s. [Evy] Bentové, vedoucího odboru pro věci vnitřní ONV Praha 2 s. [Miroslava] Koreckého, předsedy MV SSM s. [Martina] Ulčáka, předsedy Vysokoškolského výboru [Městské vysokoškolské rady] SSM s. [Jiřího] Jastebnického [Jaskmanického] a dalších dvou svazáků.

Na této poradě byla dohodnuta konkrétní organizace zajištění manifestace k 17. listopadu 1989. *Soudruh Ulčák nás informoval, že projednal s představiteli občanských iniciativ to, že se zúčastní společně se SSM manifestace na Albertově a že jí nezneužijí k demonstraci do centra Prahy. Krátce nás seznámil s programem[,] tj. vystoupením řečníků na Albertově. Bylo dohodnuto, že po řečnicích se průvod vydá směrem do ulice Na Šlupi, do ulice Neklanovy, dále Čiklovy na Prahu 4, kde naváže na horní bránu Vyšehradu a potom k rotundě a kostelu Petra a Pavla. Předseda Ulčák prohlásil, že si nepřeje, aby v prostoru Albertova byli uniformovaní příslušníci VB, že má dostatek pořadatelů, kteří situaci zvládnou. To jsem mu přislíbil. Společně s předsedou ONV a Ulčákem jsme se dohodli na zabezpečení trasy příslušníky dopravního inspektorátu (MS VB Praha). Další jednání bylo kolem situace na samotném Vyšehradě.*

Předseda ONV odmítl nápad předsedy MěV SSM Martina Ulčáka, aby demonstrace skončila u hrobu K. H. Máchy, neboť se bál o poničení okolních hrobů. *Nakonec se shodli na tom, že k hrobu K. Máchy půjde jen delegace studentů, kteří tam položí květiny a svíčky. Zbytek studentů bude vyzván, aby květiny a svíčky položili u jedné ze soch v parku tuším, že Libuše. Předseda Ulčák potom prohlásil, že tímto aktem zakončí pokojnou manifestaci státní hymnou. Předsedovi Ulčákovi bylo doporučeno, aby potom vyzval účastníky k rozchodu směrem na Prahu 4 k použití metra. Chtěl bych doplnit, že jsme se záměrně*

vyhýbali spodní bráně Vyšehradu, neboť tam byl proveden hluboký a široký výkop snad pro kanalizaci. Při předpokládané mase 5000 lidí a špatném osvětlení zde hrozilo nebezpečí úrazu. Na závěr jednání mě předseda ONV požádal, abych zajistil s příslušníky VB klid a pořádek v prostoru Vyšehradu se zaměřením na kulturní památku – hřbitov Slavín. To jsem mu přislíbil. Já jsem ho naopak požádal, aby určil odpovědného pracovníka ONV[,] který bude k dispozici a bude vybaven megafonem pro případné výzvy ke klidu a pořádku. Předseda na místě určil s. Koreckého.

Náčelník OS SNB pplk. Kaše zpracoval plán bezpečnostního opatření platného pro území Prahy 2, v jehož rámci jako velitele bezpečnostního opatření „Albertov“ určil svého zástupce pro Státní bezpečnost a náčelníka oddělení StB pplk. JUDr. Jana Paláta, pro zajištění dohledu bez přítomnosti uniformovaných příslušníků VB. Velitelem opatření na Vyšehradě se stal zástupce náčelníka pro Veřejnou bezpečnost a náčelník odboru VB kpt. JUDr. Jan Navrátil zodpovědný za 21 příslušníků VB ve stejnokroji. *Tito měli přikázáno[,] aby se zdržovali v obřadní síni Vyšehradu a byli nasazeni jen v případě vyžádání pracovníka ONV nebo předsedy MV SSM. Další situace se potom vyvinula jinak[,] než bylo předpokládáno. Po oficiálním rozloučení pokračoval dav směrem k dolní bráně[,] a přibližně 3–5000 demonstrantů se vydalo směrem ke Svobodě ulici[,] o čemž mě informovaly operativní hlídky. Tuto zprávu jsem předal štábu Praha, s žádostí o další pokyny. Upozornil jsem je, že nemám připraveny žádné síly a prostředky kromě 10 členné skupiny příslušníků na MO VB Nové Město pod velením kpt. Výkysala. Několik minut se nic nedělo a v té době demonstranti vešli do Vyšehradské ulice a šli směrem na křižovatku Vyšehradská – Benátská – Na Slupi.*

Štáb bezpečnostního opatření „Student“ vydal pplk. Kašemu pokyn, aby přehradil Vyšehradskou ulici a nepřipustil pokračování průvodu do centra Prahy. *Protože jsem neměl spojení s kpt. Výkysalem RDST[,] vydal jsem mu pokyn telefonicky. Ještě bych chtěl dodat, že zároveň s pokynem od štábu Praha mi bylo sděleno, že mi posílají jeden autobus příslušníků[,] tj. zálohu 40 lidí pod vedením kpt. Srdínka.*

Když jsem vydal pokyn kpt. Vykysalovi, tak v té době právě autobus přijel. Celkem tedy 50 příslušníků udělalo clonu přes Vyšehradskou ulici[,] držíce se za ruce. Vše bylo děláno ve spěchu[,] takže příslušníci neměli ani obušky[,] z celkového počtu 50 jsme zjistili pouze 7 příslušníků, kteří obušky měli. Všichni byli oblečeni v normální stejno-kroj s plátěnou čepicí a do polobotek. Nikdo z nich neměl přilbu, bílý obušek ani štít. V té době[,] když přišli do kontaktu s davem[,] došlo i k napadení příslušníků. Bylo mi později hlášeno, že kpt. Srdínko dostal políček přes tvář, prap. Jeřábek byl udeřen žerdí od praporu přes ruku. Zároveň jsem dostal hlášení z MO VB N. Město, že námi vyslaní příslušníci nemohou v tomto počtu a vybavení zadržet dav a že budou davem převálcováni. Ihned jsem volal na štáb Praha s tím, že jejich pokyn nebudu moci dlouho plnit. Bylo mi sděleno, že o tom ví, a že tam posílají pořádkovou jednotku. Ptal jsem se, kdo jí bude velet a bylo mi řečeno, že má svého velitele a že na místě bude rozhodovat on sám. Další zprávy o situaci ve Vyšehradské ulici jsem potom dostával jen od naší operativní autohlídky a z toho vím, že PJ se krátce dostavila a vystřídala příslušníky nasazené z počátku. Dále z těchto hlášení vím, že velitel PJ využil vozidla PMJ k dávání výzev k rozchodu. Do 20 minut se dav začal rozcházet a to především do ulice Plavecké, odtud na nábřeží B. Engelse a potom pokračoval směrem na Prahu 1.

Jiné úkoly pplk. Kaše již nedostal a ani žádná další opatření neorganizoval. *V průběhu odchodu demonstrantů jsem se dověděl, že na MO VB N. Město bylo předvedeno 7 osob z řad demonstrantů. Abych zabránil případným pozdějším dohadům o situaci na MO VB N. Město[,] rozhodl jsem se požádat prokurátora dr. [Ivana] Nováka z OP Praha 2[,] aby zajel na MO VB N. Město a byl přítomen práci realizační skupiny. Dr. Novák to učinil a po celou dobu byl přítomen. Dále se jen zajímal o to, zda došlo k nějakému zranění z řad demonstrantů. Bylo mi řečeno, že při nasazení první skupiny rozhodně ne, spíše naopak. Rovněž jsem nezjistil[,] že by došlo ke zranění v době nasazení PJ[,] a to mi bylo zdůvodňováno tím, že nebyla nikým žádána lék. pomoc. Jiné údaje jsem se nedověděl. Chtěl bych zdůraznit, že naše OS SNB zajišťovala pouze zákrok na Vyšehradské ulici a to pouze*

*v jeho první fázi, neboť vlastní zákrok byl dokončen vyslanou PJ pod jejich vlastním velením. Kromě vyčleněných záloh[,] jak jsem o tom výše hovořil (kpt. Exner a kpt. Srdínko)[,] a příslušníků v perlustrační skupině se další příslušníci z OS SNB Praha 2 vlastního zákroku proti demonstraci na Národní třídě nezúčastnili. [...] Moje činnost skončila tím, když dav překročil hranice obvodu Prahy 2 a vydal se do obvodu Prahy 1.*⁶

Odpoledne a v podvečer dne 17. listopadu 1989 se jedním z nejdůležitějších míst pro budoucnost Československa bezesporu stal obvod Prahy 2, konkrétně prostoru Albertova a následně Vyšehradu. A teprve v návaznosti na další vývoj také Národní třída na Praze 1.

* * *

Největší počet ze 40 editovaných dokumentů o činnosti a situaci dne 17. listopadu 1989 v obvodu Prahy 2 pochází z provenience nejdůležitější pořádkové jednotky komunistického režimu – Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR (4 hlášení či výtahy z hlášení vedení útvaru, 9 záznamů velitelů střední a nižší úrovně), Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha (9 hlášení, včetně 4 záznamů z organizačního a analytického odboru a 2 z odboru dopravní služby), Správy sledování SNB (5 písemností včetně jedné společné s S-StB Praha), vyčleněných záloh (3 hlášení), dokumenty odboru vnitřních věcí ONV Praha 2 (3 stanoviska), Hlavní správy kontrarozvědky SNB (2 hlášení) a po jednom od Městského výboru KSČ, správy SNB hl. m. Prahy a Sčk., správy Státní bezpečnosti Praha, školního pohotovostního oddílu a samotné OS SNB Praha 2.

Při práci s jednotlivými dokumenty je nutné posoudit, kdy vznikly – zda do 17. 11. 1989, či maximálně do ranních hodin 20. 11. 1989, anebo později v rámci sebeobraný bezpečnostního aparátu. A tak je také nutné k nim přistupovat. Všechny editované dokumenty nicméně zůstávají klíčovými – a mnohdy jedinými relevantními – dokumenty ze zlomové doby listopadu a prosince 1989, dokládajícími postup mo-

6) Vojenský ústřední archiv – Správní archiv Ministerstva obrany ČR, f. Vyšší vojenský soud České Budějovice, pobočka Tábor (VVS Tábor), sp. zn. T 10/91, sv. V, č. l. 1370–1371. Protokol o výslechu svědka Z. Kaše, 13. 12. 1989.

cenských orgánů komunistického režimu v posledních dnech a hodinách jeho existence.

Dokumenty jsou řazeny důsledně chronologicky podle data vzniku, až na dokumenty přiložené zpětně. Jejich zveřejnění a úprava poznámkového aparátu, byla provedena podle platných norem o vydávání novodobých pramenů s ohledem na specifickou povahu tohoto typu pramenů. Každý dokument je opatřen záhlavním registrem, obsahujícím datum vzniku písemnosti, údaje o původci dokumentu, druhu dokumentu, případně identifikaci osob včetně jejich postavení k 17. 11. 1989.

Při transkripci bylo postupováno přiměřeně k charakteru pramenů, drobné překlepy, nedůslednosti, vynechání písmen či pravopisné chyby byly opraveny. Za každým dokumentem je citační formule, odkazující na místo uložení, název fondu, formu písemnosti a její celkový rozsah. Poznámky věcného i textového charakteru odkazují na další převážně již publikované prameny a literaturu, uvádí plná jména i funkce zejména představitelů komunistického režimu. V závěru edice dokumentů je zařazen seznam zkratk a jmenný rejstřík.

Seznam dokumentů

Dokument č. 1a

1989, 14. listopadu – Praha. Návrh bodu „Politicko-organizační zabezpečení shromáždění pražských vysokoškoláků dne 17. 11. 1989“ pro schůzi sekretariátu Městského výboru KSČ

str. 24

Dokument č. 1b

1989, 14. listopadu – Praha. Příloha I k bodu „Politicko-organizační zabezpečení shromáždění pražských vysokoškoláků dne 17. 11. 1989“

str. 27

Dokument č. 2a

[1989, 16. listopadu] – Praha. Úřední záznam náčelníka operačního oddělení Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR mjr. Antonína Hrbotického

str. 28

Dokument č. 2b

[1989, 16. listopadu] – Praha. Plánek s vyznačenými trasami povoleného pochodu, připravenými úseky zákroků pořádkových jednotek Veřejné bezpečnosti a rozmístění záloh

str. 30

Dokument č. 3a

1989, 16. listopadu – Praha. Rozkaz zastupujícího náčelníka správy SNB hlavního města Prahy a Středočeského kraje plk. JUDr. Jiřího Bytčanka č. 27/1989 „Mimořádná bezpečnostní akce k zajištění klidu

a veřejného pořádku v průběhu oslavy 50. výročí Mezinárodního dne studentstva a pietní vzpomínky na J. Opletala“

str. 30

Dokument č. 3b

1989, 16. listopadu – Praha. Příloha k rozkazu náčelníka správy SNB hlavního města Prahy a Středočeského kraje č. 27/1989 „Plán bezpečnostního opatření „STUDENT““

str. 35

Dokument č. 4a

1989, 16. listopadu – Praha. Plán dopravně bezpečnostního opatření odboru dopravní služby Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha k zajištění průběhu oslav Mezinárodního dne studentstva

str. 41

Dokument č. 4b

1989, 16. listopadu – Praha. Příloha k plánu dopravně bezpečnostního opatření k zajištění průběhu oslav Mezinárodního dne studentstva

str. 43

Dokument č. 5

1989, 17. listopadu – Praha. Plán součinnostních opatření správy Státní bezpečnosti Praha a Správy sledování SNB

str. 43

Dokument č. 6a

1989, 17. listopadu – Praha. Návrh zástupce náčelníka 3. odboru Správy sledování SNB kpt. JUDr. Petra Ježka na zabezpečení mimořádné bezpečnostní akce

str. 45

Dokument č. 6b

1989, 17. listopadu – Praha. Nasazení příslušníků 2. oddělení 3. odboru Správy sledování SNB v rámci mimořádné bezpečnostní akce

str. 46

Dokument č. 6c

1989, 17. listopadu – Praha. Stanoviště sledovací skupiny 2. oddělení 3. odboru IV. správy SNB provádějící dokumentační a hláskou činnost (Karlovo náměstí)

str. 47

Dokument č. 6d

1989, 17. listopadu – Praha. Stanoviště sledovací skupiny 2. oddělení 3. odboru IV. správy SNB provádějící dokumentační a hláskou činnost (Albertov)

str. 47

Dokument č. 6e

1989, 17. listopadu – Praha. Stanoviště sledovací skupiny 2. oddělení 3. odboru IV. správy SNB provádějící hláskou činnost (Vyšehrad)

str. 48

Dokument č. 7

1989, 17. listopadu – Praha. Výtah z časového přehledu událostí dle hlášení radiodispečinku Správy sledování SNB

str. 48

Dokument č. 8

1989, [17. listopadu] – Praha. Výtah z poznatků získaných příslušníky sledovacích skupin 3. odboru Správy sledování SNB

str. 51

Dokument č. 9

1989, 17. listopadu – Praha. Zpráva náčelníka Obvodní správy SNB Praha 2 pplk. JUDr. Zdeňka Kaše o průběhu bezpečnostního opatření k mítinku a pochodu z prostoru Albertova na Vyšehrad

str. 54

Dokument č. 10

1989, 17. listopadu – Praha. Výtah z informace náčelníka Městské správy Veřejné bezpečnosti pplk. JUDr. Michala Danišoviče o průběhu mimořádné bezpečnostní akce

str. 58

Dokument č. 11

1989, 17. listopadu – Praha. Výtah z chronologického přehledu nasazení pořádkové jednotky správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje mjr. Bedřicha Houbala na teritoriu hlavního města Prahy

str. 60

Dokument č. 12a

1989, 17. listopadu – Praha. Zaslání poznatků pro zpracování denní situační zprávy ze správy Státní bezpečnosti Praha č. 239/89

str. 61

Dokument č. 12b

1989, 17. listopadu – Praha. Poznátky správy Státní bezpečnosti pro zpracování denní situační zprávy o průběhu studentské demonstrace

str. 62

Dokument č. 13

1989, 20. listopadu – Praha. Výtah z časového přehledu Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha o průběhu mimořádné bezpečnostní akce ve dnech 17. a 18. listopadu 1989

str. 65

Dokument č. 14

1989, 21. listopadu – Praha. Prohlášení odboru vnitřních věcí Obvodního národního výboru v Praze 2

str. 69

Dokument č. 15

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR por. Milana Němečka

str. 70

Dokument č. 16

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu zástupce velitele 1. čety 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR ppor. Václava Dragy

str. 71

Dokument č. 17

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu zástupce velitele 3. čety 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR pprap. Jaroslava Dastycha

str. 72

Dokument č. 18

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele 2. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR npor. Milana Ryanta

str. 73

Dokument č. 19

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu zástupce velitele čety 2. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR pprap. Josefa Loukoty

str. 74

Dokument č. 20a

[1989, po 22. listopadu] – Praha. Výtah z informace náčelníka Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha pplk. JUDr. Michala Danišoviče o mimořádných událostech ze dne 17. listopadu 1989 v hlavním městě

str. 75

Dokument č. 20b

[1989, po 22. listopadu] – Praha. Příloha č. 1 k informaci náčelníka Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha pplk. JUDr. Michala Danišoviče o mimořádných událostech ze dne 17. listopadu 1989 v hlavním městě

str. 78

Dokument č. 21

1989, 23. listopadu – Praha. Úřední záznam staršího referenta 4. oddělení odboru dopravní služby Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha npor. Miroslava Geislera

str. 80

Dokument č. 22

1989, 23. listopadu – Praha. Sdělení vedoucího odboru vnitřních věcí Obvodního národního výboru v Praze 2 Miroslava Koreckého pro Obvodní správu SNB Praha 2

str. 82

Dokument č. 23a

1989, 23. listopadu – Praha. Vyjádření vedoucího odboru vnitřních věcí Obvodního národního výboru v Praze 2 Miroslava Koreckého k manifestaci 17. listopadu 1989 na Albertově a Vyšehradě pro Městskou prokuraturu v Praze

str. 83

Dokument č. 23b

[1989, před 14. listopadem] – Praha. Návrh konání pietního aktu pražských vysokoškoláků u příležitosti 50. výročí listopadových událostí roku 1939

str. 84

Dokument č. 24

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu staršího referenta specialisty skupiny analytické organizačního a analytického odboru Městské správy VB Praha kpt. JUDr. Václava Vláška

str. 86

Dokument č. 25

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele 1. čety 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR npor. Jiřího Kasky

str. 87

Dokument č. 26

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele čety 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR por. Oldřicha Webera
str. 88

Dokument č. 27

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele 4. čety 2. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR por. Zdeňka Hrušky
str. 89

Dokument č. 28

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele čety 2. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR npor. Pavla Laušmana
str. 90

Dokument č. 29

1989, 23. listopadu – Praha. Přehled o činnosti jednotek Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR dne 17. listopadu 1989
str. 90

Dokument č. 30

1989, 23. listopadu – Praha. Úřední záznam velitele zálohy č. 2 kpt. Jiřího Srdínka a jeho zástupce pprap. Petra Jeřábka
str. 92

Dokument č. 31

1989, 24. listopadu – Praha. Úřední záznam staršího referenta specialisty organizačního a analytického odboru Městské správy VB Praha kpt. Zbyňka Žáby
str. 96

Dokument č. 32

1989, 24. listopadu – Praha. Úřední záznam staršího referenta specialisty organizačního a analytického odboru Městské správy VB Praha kpt. Zbyňka Žáby
str. 98

Dokument č. 33

1989, 24. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu staršího referenta specialisty organizačního a analytického odboru Městské správy VB Praha kpt. Zbyňka Žáby

str. 99

Dokument č. 34

[1989, po 24. listopadu] – Praha. Úřední záznam velitele zálohy č. 1 kpt. Jiřího Exnera a jeho zástupce npor. Jiřího Šlajse

str. 100

Dokument č. 35

1989, 25. listopadu – Praha. Úřední záznam velitele 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR mjr. Miroslava Valčíka

str. 102

Dokument č. 36

1989, 28. listopadu – Praha. Výtah z přehledu pplk. JUDr. Břetislava Zdráhaly o činnosti jednotek Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR

str. 104

Dokument č. 37

1989, 7. prosince – Praha. Výtah z úředního záznamu nstržm. Matochy

str. 108

Dokument č. 38

1989, 28. prosince – Praha. Úřední záznam náčelníka 10. odboru Hlavní správy kontrarozvědky SNB mjr. JUDr. Petra Žáka o činnosti operativní skupiny 2. oddělení pořizující videodokumentaci a zajištění Alexandera Dubčeka dne 17. listopadu 1989

str. 109

Dokument č. 39

[1989, 28. prosince] – Praha. Informace o činnosti operativní skupiny příslušníků 11. odboru Hlavní správy kontrarozvědky SNB dne 17. listopadu 1989

str. 110

Dokument č. 40

1989, 29. prosince – Praha. Záznam zástupce náčelníka 3. odboru Správy sledování SNB kpt. JUDr. Petra Ježka o projednání úkolů vyplývajících z mimořádné bezpečnostní akce dne 17. listopadu 1989

str. 112

Edice dokumentů

Dokument č. 1a

1989, 14. listopadu – Praha. Návrh bodu „Politicko-organizační zabezpečení shromáždění pražských vysokoškoláků dne 17. 11. 1989“ pro schůzi sekretariátu Městského výboru KSČ

[...] ⁷

Z řad studentů pražských vysokých škol přichází řada podnětů k netradičnímu způsobu připomenutí si tragických událostí v listopadu 1939. MVR a MV SSM v Praze se rozhodly vyjít vstříc těmto iniciativám a předpokládají uspořádat pietní shromáždění a průvod pražských vysokoškoláků. Celá akce je situována do míst, kde se před padesáti lety konal smuteční průvod s ostatky Jana Opletala.⁸ Celý akt by měl být zahájen studentskou gymnou [!] *Gaudeamus igitur* a po přivítání účastníků s. Jaskmanickým⁹, předsedou MVR Praha, by následoval projev (doporučeno požádat s. Trávníčka¹⁰), po něm by následovalo přečtení rezoluce pražských vysokoškoláků, jejichž obsah připravuje MVR SSM (je snaha dohodnout se se zástupci studentů, aby nepřišli se svojí rezolucí). Následovala by minuta ticha za oběti listopadových událostí a pietní průvod na Vyšehrad s položením květin ke hrobu K. H. Máchy (jedná se o básníka blízkého i dnešní mladé generaci

7) V záhlaví je uvedeno, že návrh předkládal Ing. Viktor Pázler, ideologický tajemník, vedoucí tajemník OV KSČ Praha 6 a tajemník MěV KSČ pro oblast vysokých škol a kultury.

8) Srov. PASÁK, Tomáš: *17. listopad 1939 a Univerzita Karlova*. Univerzita Karlova, Praha 1997, s. 69–73.

9) Ing. Jiří Jaskmanický, předseda Městské vysokoškolské rady MěV SSM v Praze.

10) Prof. Tomáš Trávníček, úřadující místopředseda ÚV Národní fronty ČSSR.

a možno tímto připomenout i konání protifašistické demonstrace čs. veřejnosti v roce 1939 v souvislosti s převezením ostatků K. H. Máchy do Prahy¹¹). Akt bude ukončen čs. státní hymnou.

Akce zatím není zcela vyjasněna. Problémem zůstává snaha některých studentů zorganizovat vlastní akci s pochodovou trasou přes Václavské náměstí do Opletalovy ulice. V tomto směru bylo již zasláno oznámení na ONV Praha 2.¹² Vedení MVR SSM je ve styku s mluvčími těchto studentů, dnes večer bude s nimi jednat ve snaze přesvědčit je o vhodnosti konání jedné akce v pojetí výše uvedeném.

Termín: 17. 11. 1989 od 16.00 hod. asi do 17.30 hod.

Místo: I. Hlavův Patologicko-anatomický ústav, Studničkova 2, Praha 2 (shromáždění)

Po skončení shromáždění průvod na Vyšehrad

Program:

17. 11. 1989 v 16.00 hod. u (I. Patologicko-anatomického ústavu)
- 1/ Zahájení studentskou hymnou *Gaudeamus igitur* – zpět [!] (vy-sokoškolský umělecký sbor UK)
- 2/ Přivítání účastníků a oficiální zahájení (s. Jaskmanický)
- 3/ Projev přímého účastníka událostí r. 1939, zástupce Univerzity Karlovy (s. Trávníček)
- 4/ projevy studentů – prohlášení MVR SSM
- 5/ minuta ticha za oběti listopadových událostí
- 6/ pietní průvod na Vyšehrad – položení květin k hrobu K. H. Máchy
- 7/ zakončení akce, Čs. státní hymna (VUS)

K zabezpečení přípravy a průběhu akce:

Ozvučení a další technické záležitosti zabezpečí komise centrálních politických akcí MV KSČ.

s. STRNAD

11) TESARĚ, Jan: *Traktát k „záchráně národa“*. *Texty z let 1967–1989 o začátku německé okupace*. Triáda, Praha 2006, s. 60, 125–127.

12) Srov. dokumenty č. 14, 22, 23a.

Další opatření:

- 1/ Účast VŠ studentů – projednána na poradě rektorů a stranických orgánů 13. 11. 1989, pozvat rovněž studenty VŠP [ÚV KSČ] a VŠ SNB
s. PÁZLER
- 2/ Pořadatelskou službu zabezpečí MV SSM a MVR SSM
ss. ULČÁK¹³, JASKMANICKÝ
- 3/ Vystoupení vysokoškolského uměleckého souboru na zahájení a [při] závěru shromáždění
s. JASKMANICKÝ
- 4/ Projednání vystoupení s. prof. Tomáše Trávníčka
ss. PÁZLER, ČEŠKA¹⁴, JASKMANICKÝ
- 5/ Prohlášení studentů pražských vysokých škol – zpracuje MVR SSM, konzultuje s oddělením VŠ a V MV KSČ
ss. JASKMANICKÝ, FAJMAN
- 6/ Projednání povolení ONV a zabezpečení trasy průvody [!] vysokoškoláků
ss. PÁZLER, KAŠPAR¹⁵, FEJFAR
- 7/ Připravit postup k zamezení event. provokací skupin studentů, kteří by chtěli postupovat jinou trasou (Opletalova ul.)
ss. KAŠPAR, CHMELÍČEK¹⁶

13) Martin Ulčák, předseda MěV SSM v Praze. Srov. ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet. Protokoly parlamentní vyšetřovací komise pro objasnění události 17. listopadu 1989*. Díl 2. CEVRO – LKA, Praha 2013, s. 936–941.

14) Prof. JUDr. Zdeněk Češka, CSc., člen ÚV KSČ, rektor UK a poslanec SL FS ČSSR.

15) Antonín Kašpar, vedoucí oddělení státní administrativy MěV KSČ v Praze.

16) Plk. JUDr. Antonín Chmelíček, 15. 4. 1989–4. 12. 1989 náčelník S-SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje.

8/ Shromáždění se osobně zúčastní rektori pražských vysokých škol, kteří budou spoluodpovídat za situaci mezi studenty.

Všech akcí k zabezpečení vzpomínkové slavnosti 17. listopadu 1989 se účastní pracovníci odd. VŠ a vědy MV KSČ.

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. Informace k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 15–19. K bodu: Politicko-organizační zabezpečení shromáždění pražských vysokoškoláků dne 17. 11. 1989. Originál, strojopis, 5 s.

Dokument č. 1b

1989, 14. listopadu – Praha. Příloha I k bodu „Politicko-organizační zabezpečení shromáždění pražských vysokoškoláků dne 17. 11. 1989“

U S N E S E N Í

K BODU: Politicko-organizační zabezpečení shromáždění pražských vysokoškoláků dne 17. 11. 1989

/s. V. PÁZLER/

U s n e s e n o

Sekretariát MV KSČ

s o u h l a s í

s politicko-organizačním zabezpečením shromáždění pražských vysokoškoláků dne 17. 11. 1989

Provede: ss. PÁZLER, ULČÁK

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. Informace k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 20. K bodu: Politicko-organizační zabezpečení shromáždění pražských vysokoškoláků dne 17. 11. 1989. Originál, strojopis, 1 s.

Dokument č. 2a

[1989, 16. listopadu – Praha.] Úřední záznam náčelníka operačního oddělení Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR mjr. Antonína Hrbotického

Dne 16. 11. 1989 v dopoledních hodinách jsem byl informován pracovníky oper. odd. S SNB [hl. m. Prahy a Středočeského kraje], že ve 13.00 hod se koná porada k našemu případnému nasazení dne 17. 11. [1989], s tím, že pro S SNB budou příslušnými orgány vyčleněny 2 prapory. Informoval jsem o tom velitele pluku¹⁷, který rozhodl, abych se porady zúčastnil společně s VPr – 1 a 3¹⁸, u nichž se předpokládalo nasazení.

Za Správu SNB se porady zúčastnil NOO mjr. Knížka¹⁹, velitel PJ mjr. Houbal²⁰ a 2 příslušníci územních útvarů Praha 2. Při poradě, jejíž součástí byla i prohlídka míst předpokládaného nasazení a výběr míst, na nichž měly být naše jednotky rozmístěny, jsme byli seznámeni s těmito informacemi:

- povoleno je shromáždění studentů na Albertově s programem cca 30 minut a následný pochod ulicí Na Slupi na Vyšehrad;
- nezávislá iniciativa však připravuje pochod studentů z Albertova směrem Václavské náměstí, Opletalova[,] a že současně jsou signály o připravovaném nepovoleném shromáždění v 17.00 hod. na Václavském náměstí;
- Pro případ pochodu jsou orgány S SNB vytypovány 3 trasy možného pochodu a možného zákroku, a to:
 - a) Albertov – Ke Karlovu,
 - b) Albertov – Viničná,
 - c) Albertov – Na Slupi směrem k Vyšehradské.

17) Pplk. Břetislav Zdráhala, 1. 3. 1984–17. 1. 1990 velitel Pohotovostního pluku VB ČSR.

18) Velitelem 1. praporu byl mjr. JUDr. Otta Polák a 3. praporu PPVB ČSR mjr. Miroslav Valčík.

19) Mjr. Ing. Jaroslav Knížka, 1. 11. 1988–1990 náčelník operačního oddělení OOO S-SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje.

20) Mjr. Bedřich Houbal, 1. 7. 1984 – 7. 12. 1989 náčelník ŠPO S-VB Praha, 17. 11. 1989 velitel ŠPO S-SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje.

Pro případné nasazení jsme rovněž obdrželi grafický plán uvažovaného zákroku (kopie přiložena)²¹

- jako první bude použita PJ S SNB, my sloužíme pouze jako záloha,
- velitelem opatření je N MS VB Praha²²,
- platí pokyn: nepřipustit pochod Prahou,
- byla nám sdělena místa realizačních skupin²³,
- byla nám sdělena místa stanovišť PJ S SNB a jejich dvou záloh
- byli jsme seznámeni s tím, že Správou SNB byl podán požadavek na vyhlášení MBO²⁴;
- byla určena stanoviště našich jednotlivých jednotek, a to:
 - Bartolomějská ulice,
 - Karlovo náměstí a
 - náplavka u nábřeží B. Engelse.²⁵

Po návratu na útvar jsem o výsledcích porady informoval velitele, který rozhodl, že naše úkoly budou jím upřesněny po poradě na S SNB, které se zúčastní.²⁶

Náčelník operačního oddělení
mjr. Antonín Hrbotický [...] ²⁷

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/279–280. Úřední záznam. Kopie, strojopis, 2 s.

21) Srov. dokument č. 2b.

22) Pplk. JUDr. Michal Danišovič, 1. 5. 1989–7. 12. 1989 náčelník MS-VB Praha, 17. 11. 1989 velitel štábu bezpečnostního opatření „Student“.

23) Srov. dokument č. 3a.

24) Srov. ŽÁČEK, Pavel: Organizace a řízení represe v ČSSR: Operační štáby generála Lorence 1988–1989. In: *Securitas Imperii*, 1998, č. 4/III, s. 710.

25) Dnes Rašínovo nábřeží.

26) Srov. dokument č. 36.

27) Vlastnoruční podpis: *mjr. Hrbotický Ant.*

Dokument č. 2b

1989, [16. listopadu] – Praha. Plánek s vyznačenými trasami povoleného pochodu, připravenými úseky zákroků pořádkových jednotek Veřejné bezpečnosti a rozmístění záloh

viz příloha, obr. č. 1

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB), č. l. 3735/281. Plán rozmístění sil. Originál, strojopis, 1 s.

Dokument č. 3a

1989, 16. listopadu – Praha. Rozkaz zastupujícího náčelníka správy SNB hlavního města Prahy a Středočeského kraje plk. JUDr. Jiřího Bytčánka²⁸ č. 27/1989 „Mimořádná bezpečnostní akce k zajištění klidu a veřejného pořádku v průběhu oslavy 50. výročí Mezinárodního dne studentstva a pietní vzpomínky na J. Opletala“

Dne 17. listopadu 1989 od 16.00 hod. připravuje studentská sekce československé Demokratické iniciativy a Nezávislé sdružení mladých mítink a pochod ulicemi Prahy od Patologického ústavu přes Karlovo náměstí, ul. Štěpánskou až před budovu Hlavního nádraží.²⁹

MV SSM v zájmu podchycení a usměrnění průběhu této akce vstoupil v jednání s organizátory tohoto mítinku a pochodu s cílem směřovat tento pochod na Vyšehrad ke hrobu K. H. Máchy. K tomu

28) Plk. JUDr. Jiří Bytčánek, 15. 4. 1989 dočasně pověřen výkonem funkce I. zástupce náčelníka S-SNB hl. m. Prahy a Sčk. – náčelník S-StB Praha, 1. 6. 1989 jmenován náčelníkem S-StB Praha, 7. 12. 1989 zproštěn výkonu služby.

29) Srov. ŽÁČEK, Pavel: Politická policie proti mládeži. Snahy StB o kontrolu tzv. problematiky mládeže ve druhé polovině osmdesátých let. In: VANĚK, Miroslav a kol.: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. ÚSD AV ČR – Votobia, Praha 2002, s. 329–330.

účelu proběhlo jednání na ONV Praha 2³⁰ a MV KSČ.³¹ Program mítinku i pochodu Prahou byly povoleny s podmínkou, že trasa pochodu povede od Patologického ústavu přímo na Vyšehrad, kde bude ukončen pietním aktem.

Vzhledem k nejednotnosti organizátorů z řad studentů, lze předpokládat, že část shromáždění bez ohledu na stanovenou dohodu (Vyšehrad) se bude snažit dodržet původní trasu směrem k Hl. nádraží.

K zajištění klidu a veřejného pořádku na základě souhlasu MV ČSSR³²

I. v y h l a š u j i

a/ mimořádnou bezpečnostní akci v době od 08.00 hod. dne 17. 11. 1989 do 08.00 hod. dne 18. 11. 1989

b/ bezpečnostní opatření STUDENT dne 17. 11. 1989 od 14.00 hod.

II. n a ř i z u j i

pohotovost člena vedení po dobu MBA

Poznámka: Náčelníci jednotlivých útvarů mohou na základě bezpečnostní situace nařídít potřebný stupeň dosažitelnosti

III. v y d á v á m

v příloze k tomuto rozkazu plán BO STUDENT

IV. z ř i z u j i

štáb bezpečnostního opatření STUDENT ve složení:

velitel: pplk. JUDr. Michal DANIŠOVIČ – N MS VB Praha

členové: N OAO MS VB Praha

analytik MS VB Praha

1 technik video MS VB

1 technik foto MS VB

zapisovatelka MS VB

30) Srov. dokument č. 23a.

31) Srov. dokumenty č. 1a, 1b.

32) Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo, Komunistické mocenské orgány a listopad 1989. Svět křidel, Cheb 2019, str. 279.*

stanoviště: operační středisko S SNB v budově MS VB Praha,
telefon: 2900, 2901, 4321, ZTS 3322

V. u k l á d á m

1/ Náčelníku S StB Praha

a/ zpracovat v součinnosti se IV. S SNB vlastní plán BO³³

b/ vyčlenit k zajištění součinnosti s pořádkovou jednotkou ŠPO
10 příslušníků 2. odboru S StB ve stejnokroji vz. 60 a 3 přísluš-
níky pro operativní průzkum³⁴

c/ zajistit dne 17. 11. 1989 ve 13.00 hod. instruktáž příslušníků
OZU SV MV³⁵

2/ Náčelníkům S VB a MS VB

Vyčlenit dne 17. 11. 1989 od 14.00 hod. příslušníky ŠPO k zajiště-
ní sestavy pořádkové jednotky

3/ Náčelníku MS VB Praha

a/ zodpovědnost za akci STUDENT (v souladu s přílohou tohoto
rozkazu³⁶)

b/ určit zodpovědného funkcionáře MS VB pro vedení realizač-
ních skupin

c/ zpracovat plán BO po linii OS VB k zajištění pochodu na Vy-
šehrad

d/ vyčlenit pro potřebu pořádkové jednotky ŠPO 5 psovodů MS
VB

e/ vyčlenit dne 17. 11. 1989 od 14.00 hod. zálohu 12 příslušníků
dopravní služby a 3 vozidla se stanovištěm na základně

4/ ZNS SNB pro týl

33) Srov. dokument č. 5.

34) Podtrženo rukou; po pravé straně poznámka: *ano*.

35) Po pravé straně je rukopisná poznámka: – *zabez. S. Knižka – rozmíst. sil, s. ŠÍPEK –
oper. štáb.*

36) Srov. dokument č. 3b.

- a/ vyčlenit na den 17. 11. 1989 potřebný počet dopravních prostředků k zabezpečení bezpečnostního opatření dle požadavku OOO S SNB
- b/ zajistit vybavení určených záloh prostředky stanovenými pro pořádkovou jednotku
- c/ zabezpečit provoz prodejen s občerstvením v ul. Bartolomějské a Karlovo nám. 21 dne 17. 11. 1989 nad stanovenou pracovní dobu do ukončení akce

5/ Náčelníku odboru spojení

- a/ zpracovat plán spojení včetně přidělení potřebného počtu frekvencí VKV
- b/ zajistit dokumentaci bezpečnostního opatření mobilním videorekordérem dle požadavku štábu BO

6/ Náčelníkům OS SNB v Praze

Vyčlenit dne 17. 11. 1989 potřebný počet příslušníků pořádkové služby VB dle plánu BO STUDENT vydaného v příloze tohoto rozkazu

7/ Náčelníku OS SNB Praha 1

- a/ vyhlásit na den 17. 11. 1989 BO SOCHA I a zpracovat bezpečnostní opatření k ochraně prostoru Staroměstského náměstí a parku před Hl. nádražím
- b/ vytvořit realizační skupiny na MO VB Bartolomějská, Benediktská a Školská
- c/ zajistit na den 17. 11. 1989 vyklizení a zvýšený dozor dopravního režimu v ul. Bartolomějská pro nájezd a parkování vozidel, velených na bezpečnostní opatření
- d/ zajistit řádnou instruktáž příslušníků, velených na BO

8/ Náčelníku OS SNB Praha 2

- a/ zpracovat v součinnosti s OS SNB Praha 4 vlastní plán bezpečnostního opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku v průběhu povoleného mítinku a pochodu
- b/ zajistit do 15.00 hod. dne 17. 11. 1989 vyklizení pravé části ul. U nemocnice a nájezdu na náplavku v prostoru Výtoně

c/ vytvořit realizační skupiny na MO VB Nové Město a Vinohrady

d/ zajistit provedení řádné instruktáže příslušníků, velených na BO

9/ Náčelníku OS SNB Praha 4

a/ zpracovat v součinnosti s OS SNB Praha 2 vlastní plán BO k zajištění rozchodových tras z Vyšehradu, v okolí Paláce kultury a stanice metra Gottwaldova³⁷

10/ Náčelníku OOO S SNB

a/ zajistit vytvoření dvou záloh, každá v počtu 2 + 40 příslušníků VB z OS SNB Praha 3 – 10 a dvou záloh, každé v počtu 2 + 40 příslušníků z ostatních útvarů S SNB

VI. s t a n o v í m

Příslušníkům SNB náleží za služební pohotovost a službu konanou nad stanovenou základní dobu služby v týdnu zvláštní odměna podle čl. 37 NMV ČSSR č. 8/87 v době od 08.00 hod. dne 17. 11. 1989 do 08.00 hod. dne 18. 11. 1989

VII. závěrečné ustanovení

Tento rozkaz nabývá účinnosti dnem vydání a jeho platnost končí dne 30. 11. 1989.

Náčelník
správy SNB hlavního města Prahy
a Středočeského kraje
[...] ³⁸
plk. JUDr. Antonín CHMELÍČEK

Obdrží: NS SNB, S StB, N OOO S SNB, ZNS SNB pro týl, N EO, IN S SNB, KO S SNB, odbor spojení, OVŠ StB, S VB, MS VB Praha, OS SNB Praha 1-10, OV VB Praha-město

37) Dnes stanice Vyšehrad.

38) Vlastnoruční podpis: *vz. plk. Bytčánek.*

Na vědomí: CÚV KSČ S SNB, CÚV KSČ MS VB

Z á z n a m

S tímto rozkazem byli seznámeni /dne–kým/
Opatření přijatá k zajištění rozkazu
Kontrolou pověřen:
Datum: Podpis náčelníka:

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn, T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB), č. l. 3735/8–12. ROZKAZ NÁČELNÍKA SPRÁVY SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A STŘEDOČESKÉHO KRAJE č. 27, 16. 11. 1989. Výtisk č. 30. Kopie, strojopis, 5 s.

Dokument č. 3b

1989, 16. listopadu – Praha. Příloha k rozkazu náčelníka správy SNB hlavního města Prahy a Středočeského kraje č. 27 „Plán bezpečnostního opatření „STUDENT““

1. Pořádková jednotka ŠPO

velitel: mjr. HOUBAL, N ŠPO S VB
zástupce: npor. LEDINSKÝ, N ŠPO MS VB
počet sil: 72 příslušníků ŠPO
10 příslušníků S StB
30 příslušníků OZU SV MV
5 psovodů PMJ
3/21 příslušníků eskortních vozidel
z toho
BUS č. 1 1 + 7 EO
BUS č. 2 1 + 7 EO
BUS č. 3 1 + 7 EO

stanoviště: ul. U nemocnice, Praha 2
výstroj: ŠPO – pořádková jednotka
S StB, OZU a osádky eskortních BUSů – stejno-
kroj vz. 60
výzbroj: ŠPO – jako pořádková jednotka
prostředky: ŠPO vlastní
3 BUS
1 komůrka PMJ – psovodí
nástup na stanoviště v 15.30 hod.

2. Vozidla operativního průzkumu

vozidlo č. 1

řidič EO, 1 příslušník S StB
stanoviště: Na Slupi – Albertov

vozidlo č. 2

řidič EO, 1 příslušník S StB
stanoviště: Studničkova – Albertov

vozidlo č. 3

řidič EO, 1 příslušník S StB
stanoviště: Studničkova, za budovou Soudního lékařství

vozidlo č. 4

řidič EO, 1 příslušník OOO S SNB
stanoviště: Apolinářská – Viničná

vozidlo č. 5

řidič EO, 1 příslušník OOO S SNB
stanoviště: Ke Karlovu – Albertov
nástup na určená stanoviště v 15.00 hod.

3. Záloha č. 1

velitel: kpt. EXNER, OS SNB Praha 2
zástupce: určí OS SNB Praha 2
počet sil: 40 příslušníků poř. služby VB
z toho:
10 příslušníků z OS SNB Praha 3
10 příslušníků z OS SNB Praha 4
10 příslušníků z OS SNB Praha 5

10 příslušníků z OS SNB Praha 6
stanoviště: parkoviště u Muzea SNB
prostředky: 1 BUS S SNB
2 přenosné rdst.

Záloha č. 2

velitel: kpt. SRDINKO, OS SNB Praha 2
zástupce: určí OS SNB Praha 2
počet sil: 40 příslušníků poř. služby VB
z toho:
10 příslušníků z OS SNB Praha 7
10 příslušníků z OS SNB Praha 8
10 příslušníků z OS SNB Praha 9
10 příslušníky z OS SNB Praha 10
stanoviště: před MO VB Nové Město³⁹
prostředky: 1 BUS S SNB
2 přenosné rdst.

Poznámka: Nástup obou záloh je ve 14.00 hod. na určená stanoviště.

Výstroj a výzbroj příslušníků záloh č. 1 a 2 je určena dle nařízení pro výkon pořádkové služby, bez brašen a dostatečný počet kontrolních lístků

Záloha č. 3

velitel: por. CHROUSTOVSKÝ z OPS MS VB
zástupce: kpt. ROH z OPS MS VB
počet sil: 40 příslušníků SNB
z toho:
10 MS VB
20 KO S SNB
10 ostraha objektů
stanoviště: kinosál Bartolomějská č. 7, III. patro
prostředky: 1 BUS S SNB
2 přenosné rdst. S SNB

39) Po pravé straně je rukopisná poznámka: (VYŠEHRADSKÁ).

Záloha č. 4

velitel: npor. HOJKA z OPS MS VB
zástupce: por. BADURA z OPS MS VB
počet sil: 40 příslušníků SNB
z toho:
20 MS VB
20 S StB
stanoviště: kinosál, Bartolomějská č. 7, III. patro
prostředky: 1 BUS S SNB
2 přenosné rdst. S SNB
Poznámka: Nástup záloh č. 3 a 4 je ve 14.00 hod. na určená stanoviště.
Výstroj a výzbroj obou záloh:
stejnokroj vz. 60, pistole vz. 70, 2 zásobníky, pou-
ta, KASR, obušek a dostatečný počet kontrolních lístků

4. Eskortní prostředky

BUS č. 1

1 + 7 příslušníků VB z OS SNB Praha 5
prostředky: 1 BUS S SNB
1 přenosná rdst. OS SNB Praha 5
stanoviště: OS SNB Praha 5

BUS č. 2

1 + 7 příslušníků z OS SNB Praha 9
prostředky: 1 BUS S SNB
1 přenosná rdst. OS SNB Praha 9
stanoviště: OS SNB Praha 9
Poznámka: Nástup ve 14.00 hod. na určená stanoviště, v 15.00 hod. oba BUSy na stanovišti v odstavném pruhu před parkovištěm FS v ul. Vítězného února⁴⁰
Výstroj a výzbroj jako pro pořádkovou službu VB, bez brašen

40) Dnes Wilsonova ulice.

Komůrka PMJ

1 + 3 PMJ

stanoviště: parkoviště FS v ul. Vítězného února

nástup na určené stanoviště v 15.00 hod.

5. Záloha PP VB

– 1 prapor v síle příslušníků VB, rozdělený na 3 roty

1 rota – stanoviště Karlovo nám. 21

2 roty – stanoviště nábr. B. Engelse, Výtoň – náplavka

nástup na stanoviště v 15.30 hod.

– 1 prapor v síle 300 příslušníků VB, rozdělený na 3 roty

1 rota – stanoviště Bartolomějská č. 6

2 roty – stanoviště základna PP VB

Počet nasazených sil na BOBO STUDENT

štáb	6
VB	931
OP	10

BO SOCHA I

OP	17
VB	147

BO VYŠEHRAĐ

OP	25
VB	61

Dopravní údaje VKV rádiového spojení pro MBA ALBERTOV

Účastník	r/s velitele opat.		r/s. vel. úseků, podřízené rst.		podřízené
	kan.	volací znak	kan.	volací znak	
oper. středisko MS VB	20	LUNA	23	LUNA	
oper. střed. OS SNB P 1	03	AROMA	35	AROMA	
oper. středisko OS SNB P 2	05	BLATA	30	BLATA	
pořádková jednotka VB	20	ŠERO 900	23	ŠERO 900	ŠERO 901 – 909
BUS eskorta			23	ŠERO 960, 970, 980	
oper. průzkum	20	PLANETA 911 – 915			
záloha čís. 1			20	STROM 910	
záloha čís. 2			20	STROM 920	
záloha čís. 3			20	STROM 930	
záloha čís. 4			20	STROM 940	
posílení PMJ	20	LIBELA ...			
záloha ODS	55	ZVEDÁK ...	55	LANKO 901 – 9..	
komora PMJ – psovodi			23	ŠERO 950	
velitel PP VB	20	HOTEL ...			
komůrka PMJ – eskortní	20	STROM 71			
Bus – eskorta	20	STROM 21			
Bus – eskorta	20	STROM 22			

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/13–18. Příloha k RNS SNB č. 27/89. Plán bezpečnostního opatření „STUDENT“. Kopie, strojopis, 5 s.

Dokument č. 4a

1989, 16. listopadu – Praha. Plán dopravně bezpečnostního opatření odboru dopravní služby Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha k zajištění průběhu oslav Mezinárodního dne studentstva

[...] ⁴¹

Dne 17. listopadu 1989 proběhne v době od 16.00 hodin do odvolání v obvodu Prahy 2 oslava Mezinárodního dne studentstva spojená s průvodem studentů ze Studničkovy ulice na Vyšehradský Slávin. Trasa průvodu je následující:

Studničkova ulice, Albertov, ul. Na Slupi směrem k Ostrčilovu náměstí, podchodem pod železniční tratí směrem k Vnislavově ulici, přes Slavojovu ulici Přemyslovou k ul. Vratislavově s ukončení v ulici V pevnosti.

K zabezpečení hladkého průběhu této události u k l á d á m :

I/ Náčelníkovi 1. oddělení ODS

- obsadit dne 17. 11. 1989 od 14.00 hodin dvěma příslušníky křižovatku ul. Na Slupi – Svobodova – Albertov
- obsadit dne 17. 11. 1989 od 15.00 hodin následující stanoviště:
 - 1/ Benátská – Vyšehradská (2 příslušníci)
 - 2/ nábř. B. Engelse – Svobodova (Výtoň 2 příslušníci)
 - 3/ nábř. K. Marxe⁴² – Vnislavova (1 příslušník)
 - 4/ Vyšehradská – Svobodova (1 příslušník)
 - 5/ Vyšehradská – Vnislavova (1 příslušník)
 - 6/ Vnislavova – Přemyslova na světly řízeném přechodu pro chodce (2 příslušníci)

41) V záhlaví je strojopisné čj. VB-0947/DS-4-89 a čj. v rukopisné podobě: VB-0085-3/01-89; příloha: 1/1.

42) Dnes: Podolské nábřeží.

7/ Přemyslova – Vratislavova (1 příslušník)

8/ ul. V pevnosti oblast Vyšehradu (2 příslušníci)

9/ Ostrčilovo náměstí (2 příslušníci)

- provést instruktáž příslušníků velených do opatření a to ve 13.00 hodin dne 17. 11. 1989 v budově 1. oddělení ODS Karlovo náměstí 21,
- úzce spolupracovat s pracovníky Dopravních podniků při vyloučení provozu tramvají v ulici Svobodově a ulici Na Slupi (s. Kebrle nebo s. Sloup tel. 2369260)
- zajistit kontrolu opatření 2 veliteli čet 1. oddělení ODS,
- jako zálohu vyčlenit tři autohlídky s obsazením (1+3), přičemž stanoviště záloh bude na Karlově náměstí 21 tel. 3777,
- vybavit příslušníky velené na opatření funkčními radiostanicemi a zajistit spojení na frekvenčním kanále č. 55.

II/ Náčelníkovi 4. oddělení ODS

- provést kontrolu stavu komunikací a dopravního značení v době před opatřeními.

III/ Náčelníkovi organizační skupiny ODS

- informovat motoristickou veřejnost a občany o dopravních opatřeních prostřednictvím oblastního vysílání ZVH.⁴³

Velitelem dopravně bezpečnostního opatření k zajištění oslav Mezinárodního dne studentstva určují kpt. JUDr. Josefa Mihalíka, ZN 1. oddělení ODS.

Pozn.: Ukončení dopravně bezpečnostního opatření dne 17. 11. 1989 bude určeno výhradně na pokyn velitele opatření.

Náčelník odboru dopravní služby

[...]⁴⁴

mjr. JUDr. Jaroslav Rubín

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. MBA „STUDENT“ 17.–20. 11. 1989 A MBO 20. 11. – 11. 12. 1989, č. 1.

43) Srov. dokument č.

44) Vlastnoruční podpis: vz. mjr. Rajchart.

14–15. *PLÁN dopravně bezpečnostního opatření k zajištění průběhu oslav Mezinárodního dne studentstva. Originál, strojopis, 2 s.*

Dokument č. 4b

1989, 16. listopadu – Praha. Příloha k plánu dopravně bezpečnostního opatření k zajištění průběhu oslav Mezinárodního dne studentstva

viz příloha, obr. č. 2

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. MBA „STUDENT“ 17.–20. 11. 1989 A MBO 20. 11. – 11. 12. 1989, č. l. 16. PLÁN dopravně bezpečnostního opatření k zajištění průběhu oslav Mezinárodního dne studentstva, 16. 11. 1989. Výtisk č. 1. Originál, mapa, 1 s.

Dokument č. 5

1989, 17. listopadu – Praha. Plán součinnostních opatření správy Státní bezpečnosti Praha a Správy sledování SNB

[...] ⁴⁵

Na základě rozboru ⁴⁶ náč. S SNB hl. m. Prahy a Sčk. č. 27 ze dne 16. 11. 1989 ⁴⁷ k zajištění klidu a veřejného pořádku v průběhu oslav 50. výročí MSS a pietní vzpomínky na zavraždění Jana OPLETALA německými fašisty budou provedena součinnostní opatření se IV. S SNB s cílem:

- zjišťovat a dokumentovat snahy o zneužití oficiálního mítinku studentů organizovaného MěV SSM
- zjišťovat, dokumentovat a signalizovat snahy o zneužití mítinku po jeho oficiálním ukončení.

45) V záhlaví je rukou napsané čj. OS-00117/02-89.

46) Přeškrtnuto a rukou dopsáno: *rozkazu*.

47) Srov. dokumenty č. 3a.

Opatření:

1. Vyčlenit pracovníky IV. S SNB k signalizaci a koordinování poznatků se S StB Praha od 15.00 hod.

Zajistí: náč. IV. S SNB

2. Rozmístit prac. IV. S SNB na přístupových trasách k ~~Albatrosu~~⁴⁸ (cíl: signalizace příchodu zájmových osob) od 15.00 hod.⁴⁹

Zajistí: náč. IV. S SNB

3. Dokumentovat průběh oficiální manifestace, zaměřit se na protisocialistická hesla.⁵⁰

Zajistí: náč. IV. S SNB

4. Vyčlenit potřebný počet pracovníků IV. S SNB ke zjišťování situace na původně zamýšlené trase pochodu studentů, zejména se zaměřením na Václavské náměstí a okolí. Zároveň sledovat situaci v dalších oblastech Prahy (podle dřívějšího zaměření).

Zajistí: náč. IV. S SNB

5. Okamžitě signalizovat operativní poznatky zjištěné operativními pracovníky S StB Praha, II. S SNB⁵¹, ZTÚ VI. S SNB⁵² řídicímu středisku IV. S SNB, vyžadovat a koordinovat opatření.

Zajistí náč. S StB Praha

Náčelník správy StB Praha

[...] ⁵³

plk. JUDr. Jiří BYTČÁNEK

[...] ⁵⁵

Náčelník IV. S SNB

[...] ⁵⁴

plk. JUDr. MENCL Václav

48) Přeškrtnuto a rukou dopsáno: *Albatrovu*.

49) Srov. dokumenty č. 6a, 6b.

50) Srov. dokumenty č. 7, 8.

51) Krycí název Hlavní správy kontrarozvědky SNB.

52) Krycí název Správy zpravodajské techniky SNB.

53) Vlastnoruční podpis: *plk. Bytčánek J.*

54) Vlastnoruční podpis: *Mencl.*

55) Ve spodní části je podpis: *17. 11. 1989 kpt. Ježek.*

BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel: *Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. In: Securitas Imperii, 2000, č. 6/II, s. 411 (Plán součinnostních opatření se IV. S SNB, 17. 11. 1989).*

Dokument č. 6a

1989, 17. listopadu – Praha. Návrh zástupce náčelníka 3. odboru Správy sledování SNB kpt. JUDr. Petra Ježka na zabezpečení mimořádné bezpečnostní akce

[...] ⁵⁶

Náčelník IV. správy SNB

plk. JUDr. Václav MENCL

Z d e

Věc: Návrh na zabezpečení akce vyplývající z RMV ČSSR 16/89⁵⁷ a RN IV. správy SNB č. 55/1989⁵⁸ k MBA ze dne 17. 11. 1989

Na akci bude celkem nasazeno 21 příslušníků IV. správy SNB, kteří budou provádět operativní průzkum ve stanovených prostorech, dále dokumentační a hlásnou činnost z prostoru Albertova a Vyšehradu, kde dojde ke shromáždění manifestantů u příležitosti smrti Jana Opletala.

Celkem bude v akci použito 7 služebních dopravních prostředků a pracovníci budou vybaveni 2 videokamerami k dokumentační činnosti.

Zástupce náčelníka 3. odboru IV. S SNB

[...] ⁵⁹

kpt. JUDr. Petr JEŽEK

BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel: *Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. In: Securitas Imperii, 2000, č. 6/II, s. 411.*

56) V záhlaví je poznámka náčelníka IV. správy SNB plk. JUDr. Václava Mencla: *Souhlasím Mencl*, a dále: příloha: 1/1 + 5 ks pláneků.

57) Srov. ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Organizace a řízení represe v ČSSR*, č. 4/III, s. 706–709.

58) Srov. VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, č. 1. 3735/207–209.

59) Vlastnoruční podpis: *Ježek*.

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, č. 1. 3735/217. Věc: Návrh na zabezpečení akce vyplývající z RMV ČSSR 16/89 a RN IV. správy SNB č. 55/1989 k MBA ze dne 17. 11. 1989, 17. 11. 1989. Kopie, strojopis, 1 s.

Dokument č. 6b

1989, 17. listopadu – Praha. Nasazení příslušníků 2. oddělení 3. odboru Správy sledování SNB v rámci mimořádné bezpečnostní akce

1. stanoviště Karlovo nám.
 - [starší referent por. Věra] Prchalová
 - [starší referent npor. Ladislav] Pulec
 - [starší referent npor. Josef] Zdražils cílem provádět dokumentační a hláskou službu
2. stanoviště Albertov a přístupové komunikace
 - [starší referent npor. Jaroslav] Jaroš, [referent ppor. Jiří] Hromas, [starší referent npor. Vladimír] Červený, [vedoucí starší referent mjr. Jiřina] Konecká, [vedoucí starší referent kpt. Stanislav] Píček, [starší referent npor. Pavel] Červinka, Mikeš, [starší referent kpt. Stanislav] Vítek, [starší referent por. Stanislav] Bláhas cílem provádět dokumentační a hláskou službu
3. stanoviště Václavské nám. a okolí
 - [starší referent npor. Josef] Mošovský, [starší referent por. Lubomír] Michalík, Drexlerová, [starší referent npor. Josef] Ladman, [starší referent por. Miroslav] Šímas cílem provádět operativní průzkum a hláskou službu z tohoto prostoru
4. stanoviště Vyšehrad
 - [vedoucí starší referent mjr. František] Presl, [starší referent por. Milan] Říha, [starší referent ppor. Vladimír] Krejcarprovádět hláskou službu z prostoru předpokládaného skončení manifestace
5. stanoviště nám. Republiky

- [starší referent kpt. Zdeněk] Šroub
s cílem provádět operativní průzkum a hlásnou službu z tohoto prostoru
Technické prostředky:
 - pracovníci budou vybavení dvěma videokamerami a bude použito 7 služebních dopravních prostředků.

BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel: Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. In: Securitas Imperii, 2000, č. 6/II, s. 411–412.
VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/217. Rozdělení sil 3. odboru IV. správy SNB plnicích úkoly vyplývající z RMV ČSSR č. 16/1989 a RN IV. správy SNB č. 55/1989 k MBA ze dne 17. listopadu 1989, 17. 11. 1989. Kopie, strojopis, 1 s.

Dokument č. 6c

1989, 17. listopadu – Praha. Stanoviště sledovací skupiny 2. oddělení 3. odboru IV. správy SNB provádějící dokumentační a hlásnou činnost (Karlovo náměstí)

viz příloha, obr. č. 3

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/219. (1) Stanoviště skupiny provádějící dokumentační a hlásnou činnost. Kopie, nákres, 1 s.

Dokument č. 6d

1989, 17. listopadu – Praha. Stanoviště sledovací skupiny 2. oddělení 3. odboru IV. správy SNB provádějící dokumentační a hlásnou činnost (Albertov)

viz příloha, obr. č. 4

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB), č. l. 3735/220. (2) Stanoviště skupiny provádějící dokumentační a hláskou činnost. Kopie, nákres, 1 s.

Dokument č. 6e

1989, 17. listopadu – Praha. Stanoviště sledovací skupiny 2. oddělení 3. odboru IV. správy SNB provádějící hláskou činnost (Vyšehrad)

viz příloha, obr. č. 5

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB), č. l. 3735/222. (1) Stanoviště skupiny provádějící hláskou činnost. Kopie, nákres, 1 s.

Dokument č. 7

1989, 17. listopadu – Praha. Výtah z časového přehledu událostí dle hlášení radiodispečinku Správy sledování SNB

- 15.40 [hod.] – Albertov – skupina asi 500–600 osob, v blízkosti kameraman s označením VTM
 - Karlovo nám. – skupinky po 50–60 lidech
- 15.42 [hod.] – Albertov – ještě jeden kameraman VTM
- 15.46 [hod.] – Albertov – přichází skupiny po 50–60 lidech
 - ulice Na Slupi plná
 - Albertov již asi 1000 lidí, Vyšehrad 500
- 15.50 [hod.] – provolávání hesel „Za akademickou svobodu, Proč se učit nesmysly, Pro svobodnou republiku ve svobodné Evropě“
- 15.51 [hod.] – v davu spatřen M. Hájek
- 16.00 [hod.] – ul. Ke Karlovu – souvislý proud lidí
 - Albertov plný – cca 2500 lidí
- 16.10 [hod.] – ul. Na Slupi – kolem prochází asi 7000 lidí
 - Albertov – mluví řečník

- 16.15 [hod.] – klid
- 16.35 [hod.] – Vyšehrad asi 30 lidí, na hřbitov jde kamera TV
- 16.40 [hod.] – Albertov konec – pořadatelé vyzývají k odchodu na Vyšehrad
- 16.45 [hod.] – skandování „Ať žije Havel, nechceme Štěpána, nechceme kůl v plotě, Devátý, chceme svobodné volby“
- 16.48 [hod.] – hesla „Zrušte armádu a LM“
– průvod odchází ulicí Na Slupi
- 16.50 [hod.] – „Chceme novou vládu, Zrušte StB“
- 17.00 [hod.] – ul. Ke Karlovu jde asi 100 osob
– malé skupinky jdou na Václavském náměstí
- 17.15 [hod.] – 500 osob s rozsvícenými svíčkami jde na Vyšehrad
- 17.20 [hod.] – na Karlově nám. dvojice (muž + žena) s kamerou TV bez označení
- 17.20 [hod.] – skandování „Ať žije Havel“
- 17.27 [hod.] – skupina na Vyšehrad od Jedličkova ústavu
- 17.30 [hod.] – dav z Albertova na Vyšehrad
– skandování „Jakeš ven“
– některé skupiny jdou na Karlovo nám a odjíždějí domů
- 17.32 [hod.] – k Vyšehradu jde skupina asi 300 osob
– Albertov stále plný – skanduje „Zrušte monopol KSČ“
- 17.45 [hod.] – „Ukažte nám Fučíka, Masaryka na stovku“
- 18.00 [hod.] – „Zrušte StB, Jdeme na Václavák“
– na Slavín chodí Pankráckou branou
– Vyšehrad plný, kolem kostela cca 10 000 osob
– na Václavském nám. u koně zapalují svíčky, asi 6–20 osob
- 18.01 [hod.] – skandování „Václavák, 10. prosince znova“
- 18.05 [hod.] – příchod dalších osob, nemůžou se již vejít
- 18.05 [hod.] – u koně perlustrace
– zpívá se hymna, plno až k Jedličkovu ústavu
- 18.10 [hod.] – u koně 1 osoba pokládá květiny, zásah VB, perlustrace přihlíží asi 25 osob
- 18.15 [hod.] – u koně asi 60 osob

- na Vyšehrad jde Dubček s nějakými Italy
- 18.20 [hod.] – Z Vyšehradu se to rozchází, průvod jde Lumírovou dolů
- 18.30 [hod.] – u Botanické zahrady čelo průvodu – přehrazeno VB
 - druhý průvod jde z Lumírovy – zatarasen
 - na Václavském nám. u koně – muž a žena pokládají květiny
- 18.31 [hod.] – u Botanické zahrady čelo údajně protrhlo zátaras
 - nástup PP VB
- 18.33 [hod.] – zákrok u Botanické zahrady
- 18.33 [hod.] – u Paláce kultury je Dubček se Slavíkem⁶⁰
- 18.36 [hod.] – VB u Botanické zahrady zadržela J. BOKA⁶¹
 - VB předvedla Dubčeka a Slavíka na MO VB
- 18.43 [hod.] – u Botanické zahrady skandování hesel
- 18.49 [hod.] – Vyšehrad klid
 - štáb Praha žádá, zda mezi manifestanty není LIS
- 18.51 [hod.] – druhý průvod jde z Vyšehradské na nábreží k Jiráskovu mostu (asi 1000 osob a neustále přibývá)
- 18.56 [hod.] – čelo průvodu u Palackého mostu
- 19.00 [hod.] – na nábreží plná vozovka – dav asi 1 km
 - PP VB najíždí zezadu
 - čelo 150 m před Jiráskovým náměstím
- 19.04 [hod.] – čelo na Jiráskově nám.
- 19.07 [hod.] – čelo jde dál k Národnímu divadlu
- 19.10 [hod.] – čelo u Mánesa, konec mezi Palackým a Železničním mostem
 - Vyšehradská prázdná
- 19.21 [hod.] – čelo u Národního divadla, konec na Jiráskově nám.
- 19.21 [hod.] – u Máje stojí PP
- [...]

Zapsal: Dvořák[?]

60) Srov. ŠTĀSTNÝ, Jiří: Správa sledování v roce 1989/90. In: *Securitas Imperii*, 1999, č. 5, s. 328.

61) Srov. dokumenty č. 8, 9; MÜLLEROVÁ, Alena – HANZEL, Vladimír a s kol.: *Albertov 16:00. Příběhy sametové revoluce*. ČT – NLN, Praha 2009, s. 67–69.

BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel: *Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989*. In: *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/II, s. 412–413.
 VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 8/91, sv. XI, č. l. 56–58.
Časový harmonogram hlášení radiodispečinku, 17. 11. 1989. Kopie, strojopis, 3 s.

Dokument č. 8

1989, [17. listopadu] – Praha. Výtah z poznatků získaných příslušníky sledovacích skupin 3. odboru Správy sledování SNB⁶²

V 15.00 hodin dne 17. 11. 1989 v prostoru Albertov stálo před budovou patologického ústavu v hloučku asi 60 mladých lidí do 25 let. Toto byli pořadatelé povoleného shromáždění označení bílou cedulkou a trikolorou. K tomuto hloučku dávala pokyny mladá žena a nabádala pořadatele k usměrněnému a klidnému průběhu pietního aktu. Zabraňovat násilí, házení kamenů nebo lámání větví. Bylo zaslechnuto, že úvodní projev pronese Monika P a j e r o v á, která ponese v čele průvodu čl. státní vlajku.

V 15.15 hodin se v uvedeném prostoru shromáždilo celkem asi 120 mladých lidí, kteří zde postávali v hloučkách a bavili se mezi sebou. Někteří nesli srolované transparenty, čl. vlajky, řezané květiny a svíčky. Na oděvech měli trikolory. Byl spatřen též velký předválečný státní znak ČSR.

V 15.45 hodin se celá ulice Albertov zcela zaplnila mladými lidmi vysokoškolského věku v počtu asi 10 tisíc. Byli přítomni televizní štáby s nahrávací technikou: Japonsko – NHK, Švédsko – SVT, Vídeň – ORF, dále tel. společnosti VTN, CVA, ČST a čl. krátký film /viz video⁶³ – vstup č. 1/.

Krátce před 16. hodinou již byly rozvinuty transparenty s těmito hesly: /vstup č. 2 + foto/ „Kdo ne-li my?“ „Kdy ne-li teď“,

62) Srov. ŠTASTNÝ, Jiří: *Správa sledování v roce 1989/90*, s. 328.

63) Srov. ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, dokument č. N/8 na DVD.

„Proč se učit nesmysly?“, „Za akademické svobody“, „Svobodnou republiku ve svobodné Evropě“, „Nechceme násilí“, „Zrušte MLF na školách“, „Zrušte monopol KSČ“, „Dialog se nedá vést na ulici“, „Přestaňte bít studenty“, „Studenti! Už nikdy o nás bez nás“. „Evropu bez politických vězňů“, „Už toho bylo dost“, „Respektujte akademické svobody“ /viz foto č. 1-16, konec vstupu č. 2/.

V 16.00 hodin z provizorního studia uvedla projevy P a j e r o v á /viz video vstup č. 3/. Dále následovaly projevy. Během nich dav skandoval hesla: „Ať žije Charta“, „Zrušte KSČ“, „Zrušte milice“, „Zrušte armádu“, „Pusťte Rumla“, „Zrušte StB“, „Nechceme Štěpána“, „Jakeš ven“, „Otevřete Sanops“, „Václavák, Václavák“. Projev zástupce SSM dav rušil pískáním a výkřiky nevole. Před koncem projevů, při ubývání denního světla[,] většina účastníků zapálila svíčky.

V 16.55 hodin skončily projevy /konec vstupu č. 3/ a čelo se vytvořilo z organizátorů, kteří nesli čsl. státní vlajku. Při vycházení z Albertova se čelo rozhodovalo, zda jít vpravo přes Karlovo nám. na Václavské nám., nebo vlevo na Vyšehrad. Zde organizátoři průvod zvládli a tento se vydal do prostoru Vyšehradu /viz video vstup č. 4/. Cestou na Pankrác příslušníci dopravní služby VB zajišťovali po trase pochodu manifestantům klidný průchod na Vyšehrad regulováním dopravy v ulicích Na Slupi, Slavojovou, Lumírovou až do prostoru Vyšehradu.⁶⁴ Mimo výše uvedených transparentů byl na Vyšehrad nesen transparent „Opletal 1939, Palach 1969, Zajíc 1969“ /viz foto č. 17/. Dále průvod cestou na Vyšehrad vyzýval kolemjdoucí a stojící na chodnicích „Češi pojďte s námi“. Dále byla v průvodu skandována hesla: „Masaryk, Jakeše do koše, Nechceme Štěpána, nechceme vládu dědků, Mohorita od koryta, Přestaňte se bát, Ať žije Havel a Devátý“. Při procházení kolem Jedličkova ústavu křičel průvod: „To je škola Jakeše.“ Na příslušníky VB, zajišťující do-

64) Srov. dokument č. 4a.

pravní službu křičel průvod: „Zahod'te obušky, Pryč s StB, St-Báci do dolů“ /video vstup č. 5/.

V 17.20 hod. takto došlo čelo průvodu do prostoru parku poblíž vyšehradského hřbitova.

V 18.00 hodin se prostor Vyšehradu zcela zaplnil průvodem. Čelo se zastavilo u východu z parku směrem na Slavín. Bylo vybráno asi 50 osob, které manifestačně odešly nejprve k hrobu K. H. Máchy, kde položily květiny a zapálily svíčky. Tento akt natáčely televizní společnosti CNN a SVT.

U hrobu K. Čapka opět bylo položeno několik květin a zapálené svíce. Poté se tato skupina vrátila zpět do davu. Dav v krátkých intervalech skandoval hesla: „Nechceme Štěpána, Masaryka na stovku, Ukažte nám Fučíka, Ať žije Havel, Nechceme KSČ, Pojd'me všichni na Hrad, Nejsme na správném hradě, Václavák, Václavák“. Tento „akt“ byl na Vyšehradě zakončen zazpíváním čsl. státní hymny. Poté se průvod vydal od hřbitova na hlavní cestu, před Rotundu⁶⁵, kde se zastavil.

V 18.15 hod. jeden z organizátorů vystoupil s megafonem a upozornil průvod, že až doposud byla manifestace povolena a tato zde byla zakončena státní hymnou. Dále seznámil účastníky, že 10. 12. 1989 od 14.00 do 16.00 hodin proběhne na Palackého nám. mítink s účastníky podpisové akce „Několik vět“.⁶⁶ Na prvním místě seznamu byl čten Havel, Kňažko a dále nebylo rozumět. Účastníci manifestace položili zapálené svíčky a květiny k Rotundě. Poté se průvod vydal zpět z Vyšehradu ulicí Lumírovou, Slavojovou, Vyšehradskou ke křižovatce s ul. Na Slupi, kde byl vytvořen zátaras příslušníků PP VB, kteří stáli ve dvojřadu.⁶⁷

V 18.30 hodin došlo čelo k zátarasu. Rozvášněný dav křičel hesla: „Nechte nás projít, Je nás víc, Češi pojd'te s námi.“ Poté čelo

65) Rotunda sv. Martina.

66) Srov. URBAN, Jiří: Několik vět. Posledních pět měsíců komunistické diktatury petiční optikou. In: *Paměť a dějiny*, 2010, č. 1, s. 44–45.

67) Srov. např. dokument č. 30.

průvodu prorazilo tlakem zátaras. Jednotky PP VB zesíleným kordonem zatlačili čelo zpět.⁶⁸

V 18.38 hodin příslušníci VB vyvedli z čela průvodu Johna B o k a[,]
nar. 24. 10. 1945[,]
a odvedli ho na OO VB v ul. Vyšehradské.
Dav, který stál a přihlížel tomuto zásahu příslušníků[,]
skandoval: „Svobodu, svobodu, Nechceme násilí, Ať žije Havel, Vy
svině, to je váš konec, Vždyť jste jim to povolili.“

V 19.00 hodin se zadní část průvodu otočila a odcházela ul. Plaveckou
na nábřeží B. Engelse, kde byla průvodem ochromena veškerá
doprava. Průvod takto pokračoval po nábřeží B. Engelse, Palac-
kého nám., nábřeží B. Engelse, Jiráskovo nám., Gottwaldovo
nábřeží⁶⁹ a odbočil vpravo na Národní třídu /při odbočování čela
na Národní tř., byl konec průvodu na Palackého nám./.
Po celou dobu skandoval průvod výše uvedená hesla a nesl transparenty.
Pokřiky „Češi pojďte s námi“ zval do průvodu lidi z hromad-
ných dopravních prostředků a automobilů, které měly zatarase-
ný průjezd tímto průvodem.

V 19.15 hodin došlo čelo průvodu až na úroveň prodejny Pascual, kde
byla Národní třída přehrazena kordonem příslušníků PP VB. [...]

*VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vlo-
žené materiály – dokumentace SNB), č. l. 3735/224. POZNATKY
Z PRŮBĚHU MANIFESTACE STUDENTŮ VŠ ze dne 17. 11. 1989
získané IV. správou SNB. Originál, strojopis, 5 s.*

Dokument č. 9

**1989, 17. listopadu – Praha. Zpráva náčelníka Obvodní správy
SNB Praha 2 pplk. JUDr. Zdeňka Kaše o průběhu bezpečnostního
opatření k mítinku a pochodu z prostoru Albertova na Vyšehrad**

[...] ⁷⁰

68) Srov. např. dokument č. 15.

69) Dnes Masarykovo nábřeží.

70) V záhlaví je doplněno: *čj. VB-0085-22/01-89.*

Ve smyslu zpracovaného plánu mimořádné bezpečnostní akce byla dnešního dne od 15.00 hod. prováděna opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku v souvislosti s povoleným mítinkem a následným pochodem na Vyšehrad. Do bezpečnostní akce bylo nasazeno celkem 62 příslušníků pořádkové a dopravní služby a 27 příslušníků operativy VB a O StB [Praha 2].

V 15.00 hod. byla příslušníky OS SNB zaujata stanoviště dle zpracovaného plánu. V 15.30 hod. se v prostoru Albertova započalo shromažďovat prvních několik desítek účastníků mítinku, tento počet rychle narůstal a kolem 16.00 hod.[,] kdy byl mítink zahájen[,], se počet odhadoval až na cca 10 000 osob.

Mítink byl zahájen studentskou hymnou a uváděn slovním doprovodem jisté Moniky. S proslovy vystoupili Martin Mejstřík, Dr. Šárka, akademik Kotětov [!], Jiří Jastmanický [!] a Martin Klíma.⁷¹ V 16.10 hod. bylo zjištěno od jistého Miroslava Říhy, pracovníka MV SSM, který prováděl pořadatelskou službu na Vyšehradě, že část účastníků mítinku nechce pochodovat na Vyšehrad, ale má v úmyslu jít na Václavské náměstí. V 16.38 hod. byl mítink ukončen minutou ticha a zpěvem čs. státní hymny. Účastníci rozžali přinesené svíčky, rozvinuli transparenty s nápisy např. „Více peněz do škol“, „Kdo se bojí[,], ať zůstane doma, ale měli bychom jít všichni – Opletal“, atd.[,] z nichž některé byly zajištěny. Ozývalo se skandování „Zrušte monopol KSČ“, „Ať žije Havel“, „Svoboda, svoboda“, „Nechceme Miloše“, „Proč se učit nesmysly?“, „Chceme svobodnou republiku ve svobodné Evropě“, „Zrušte MLF na školách“ a řada dalších. V 16.41 hod. byli účastníci vyzváni pořadatelí k zahájení pochodu na Vyšehrad. V 16.53 hod. se

71) S projevy vystoupili pamětník událostí roku 1939 Dr. Josef Šárka, akademik Miroslav Katětov za Kruh nezávislé inteligence, předseda MVR SSM Ing. Jiří Jastmanický a za nezávislé studenty Martin Klíma. Srov. BENDA, Marek – BENDA, Martin – KLÍMA, Martin: Formování studentského hnutí. In: *Studenti psali revoluci*. Univerzum, Praha 1990, s. 28; DOBROVSKÝ, Pavel: Obušky a bílé přílby. In: tamtéž, s. 48 – 49; PAJEROVÁ, Monika: Hodiny a dny. In: tamtéž, s. 70–71; MEJSTRÍK, Martin: *Deník. Řekněte jim, že sametová...* Computer Press, a.s., Brno 2010, s. 301–303; MacDONAGH-PAJEROVÁ, Monika: *Vezměte s sebou květinu! Deníky a vzpomínky z let 1980–1990*. Prostor, Praha 2014, s. 244–247.

čelo průvodu vydalo na cestu ulicí Na Slupi, Neklanovou, Lumírovou na území Prahy 4 a odtud Tábořskou branou do areálu Vyšehradu, kam čelo průvodu dorazilo před kostel sv. Petra a Pavla v 17.34 hod.[,] přičemž konec průvodu byl ještě stále na Albertově. Průvod skandoval[:] „Vyšehrad – Václavák“, „Ať žije Dubček“, „Ať žije Charta“ atp. Prostor Albertova se vyprázdnil až v 17.40 hod. V 17.36 hod. položila delegace kytičky a svíčky na hrob Karla Hynka Máchy.

Oficiální část v 17.50 hod. na Vyšehradě byla ukončena. Účastníci po určitém váhání se započali rozcházet, avšak v 18.10 hod. bylo zjištěno, že se vytvořil průvod, který jde ulicí V Pevnosti do ulice Vratislavova, pokračoval pak ulicí Vyšehradskou před budovu Ministerstva spravedlnosti ČSR, kde se zastavil, neboť příslušníky SNB mu byla přehrazena cesta v prostoru křižovatky Vyšehradská – Trojická – Benátská. V 18.43 hod. bylo započato s výzvami k rozchodu demonstrantů.

V 19.00 hod. byli na MOV B Nové Město předvedeni [!] následující osoby:

- 1/ Suchý Vladimír, nar. 14. 7. 1972, bytem Praha 8, Pobřežní č. 28[,] student SEŠ Resslerova č. 8, který neuposlechl výzvy příslušníků,
- 2/ Bok John[,], nar. 24. 10. 1945, bytem Praha 8, Březinova 7[,] pracuje na základě povolení ONV Praha 8, nabádal k provokacím a bil příslušníka SNB žerdí vlajky do přilby,
- 3/ Adamčík Milan, nar. 19. 5. 1956, bytem Praha 10, Oravská č. 11, zaměstnán ČKD Praha, neuposlechl výzvy,
- 4/ MUDr. Pudil Petr, nar. 22. 5. 1948, bytem Praha 8, Na Truhlářce 6, lékař KÚNZ Praha 2, U nemocnice č. 2, vrhl se na příslušníka a snažil se jej povalit na zem,
- 5/ Štajner Miloslav[,], nar. 23. 3. 1951, bytem Praha 4, Písnice – Na okruhu 389, dělník Energovod Praha, nadával por. Fialovi z OS SNB Praha 10 debile,
- 6/ Kořán Pavel[,], nar. 2. 2. 1961, bytem Praha 2, Ječná č. 26, vědecký pracovník Fyz. ústavu v Praze 8, šel

v čele průvodu a nadával příslušníkům gestapáci,
 7/ Trnka Zdeněk[,]
 nar. 13. 2. 1947, bytem Praha 2, Gorazdova 13,
 zam. Dopravní podnik hl. m. Prahy, šel v čele
 průvodu, nadával příslušníkům svině a snažil
 se je kopat.

Na MOV B Nové Město, přítomen pracovník Obvodní prokuratury JUDr. [Ivan] Novák⁷², který po soustředění písemných materiálů posoudí další postup.

Průvod demonstrantů se pak obrátil a Plaveckou ulicí pronikl na nábřeží Bedřicha Engelse a pokračoval směrem k Mánesu a dále k Národnímu divadlu.

Byla provedena prohlídka prostoru Albertova s cílem zjistit případné letáky, transparenty, nápisy, atp. – bez výsledku. V prostoru Vyšehradu byla ponechána jedna dvojhlídkka ve stejnokroji. V průběhu průvodu bylo zjištěno, že v Neklanově ulici organizuje řidič osobního automobilu tov. zn. NYSAN [!], SPZ: XP 31 17 /GB/ barvy stříbrná metalíza, podpisovou akci proti výstavbě tunelu ve Stromovce.

V 19.23 hod. byly staženy síly v areálu Vyšehradu a pořádkové jednotky řízené rdst. LUNA⁷³, neboť demonstranti opustili území OS SNB Praha 2 a přesunuli se na území OS SNB Praha 1. Část našich sil byla velitelem bezpečnostní akce přesunuta k hranicím z OS SNB Praha 1 k sledování operativní situace.

O průběhu celého opatření byl průběžně informován náčelník MS VB Praha, vedoucí tajemník OV KSČ Praha 2 a předseda ONV.

Ve 21.45 hod. bylo na MOV B Nové Město předvedeno 15 osob a ve 22.00 hod. na MOV B Vinohrady 12 osob, které byly zadrženy na území OS SNB Praha 1 pro neuposlechnutí výzvy k rozchodu. V současné době je prováděno zjišťování jejich totožnosti a další dokumentace.

72) Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 140–141.

73) Srov. dokument č. 3b.

Na OS SNB Praha 2 byla pro noční dobu zesílena pořádková služba v terénu a vyslány operativní hlídky ke kontrole situace.

Bezpečnostní akce byla ukončena ve 22.00 hodin.

Náčelník obvodní správy SNB Praha 2
pplk. JUDr. Zdeněk K a š e [...] ⁷⁴

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. Informace k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 27–29. Zpráva o průběhu bezpečnostního opatření k mítinku a pochodu z prostoru Albertova na Vyšehrad na území OS SNB Praha 2, 17. 11. 1989. Kopie, strojopis, 3 s.

Dokument č. 10

1989, 17. listopadu – Praha. Výtah z informace náčelníka Městské správy Veřejné bezpečnosti pplk. JUDr. Michala Danišoviče o průběhu mimořádné bezpečnostní akce

[...] ⁷⁵

Dnešního dne byla provedena na základě RNS SNB č. 27/89 ⁷⁶ MBA k mítinku a pochodu mládeže, který organizoval MV SSM Praha.

Velitelem MBA byl určen náčelník MS VB Praha pplk. JUDr. Michal Danišovič. Do MBA bylo nasazeno celkem 629 příslušníků S SNB Praha, z toho 164 na BA SOCHA I a 86 na BA VYŠEHRAD. Mimo tyto síly bylo nasazeno 940 příslušníků a prostředky PP VB ČSR.

Štáb MBA zahájil činnost ve 14.00 hod., příslušníci velení do MBA nastoupili na stanoviště dle plánu MBA. ⁷⁷

74) Vlastnoruční podpis: *Kaše*.

75) V záhlaví je čj. VB-0085-7/01-89.

76) Srov. dokument č. 3a.

77) Srov. dokument č. 3b.

V 15.23 hod. bylo hlášeno, že v prostoru Albertova je shromážděno již cca 500 lidí a byl na krátkou dobu rozvinut první transparent „Chceme slyšet pravdu, je nás tady dost“. Do 16.00 hod. se počet účastníků mítinku rozrostl na cca 15 000 osob.

V 16.00 hod. byl mítink zahájen studentskou hymnou Gaudeamus [!] igitur, po které následovaly proslovy akademika Kotětova [!], Klímy, Mejstříka a Pajerové.

V průběhu mítinku byly rozvinuty transparenty s nápisy např. „Palach, Opletal“, „Pryč s monopolem KSČ“, některými jedinci byla provolávána hesla např. „Pryč se Štěpánem“, „Ať žije Havel“, „Pryč s Lidovými milicemi“.

V cca 17.00 hod. byl zahájen pochod stanovenou trasou na Vyšehrad. V průběhu pochodu byla vykřikována ojedinělá hesla např. „Ať žije Havel“, „Pryč s Jakešem“, „Pověste všechny komunisty“. V průběhu pochodu byla zjištěna účast herců BARTOŠKY a LÁBUSE.

Po příchodu na Vyšehrad došlo k provolávání již uvedených hesel. Po ukončení aktu na Vyšehradě se účastníci začali v malých skupinkách rozcházet. Došlo k pokusu o narušení veřejného pořádku – dav v počtu cca 5 000 osob směřoval ul. Vyšehradskou směrem ke Karlovu nám.

Vzhledem k této situaci a na základě pokynu I. NMV MVŽP ČSR byl v 18.25 hod. vydán pokyn k přehrazení této ulice před křižovatkou Vyšehradská – Na Slupi – Benátská. K uzávěře byla použita jedna rota PP VB ČSR a záloha č. 2.⁷⁸ V 18.35 hod. byly vydány první výzvy k rozchodu, které byly opakovány.⁷⁹ Vzhledem k tomu, že dav začal být agresivní, byla k posílení nasazena i záloha č. 1.⁸⁰ V 18.55 hod. se dav obrátil a ul. Plaveckou prošel na nábřeží B. Engelse a směřoval k Jiráskovu nám.

V 19.24 hod. uhnul dav z nábřeží do Národní třídy a pochodoval směrem k Václavskému nám. [...]

78) Srov. dokumenty č. 15 a 30.

79) Srov. dokument č. 24.

80) Srov. dokument č. 34.

V průběhu MBA nedošlo ke zranění příslušníků SNB, které by si vyžádalo lékařský zákrok ani k žádné mimořádné události. Celkem byl perlustrováno 34 osob a 145 bylo předvedeno.

Náčelník MS VB Praha

[...] ⁸¹

pplk. JUDr. Michal DANIŠOVIČ

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. MBA „STUDENT“ 17.–20. 11. 1989 A MBO 20. 11. – 11. 12. 1989, č. l. 21–23. INFORMACE o průběhu MBA ze dne 17. 11. 1989, 17. 11. 1989. Výtisk č. 3. Originál, strojopis, 3 s.

Dokument č. 11

1989, 17. listopadu – Praha. Výtah z chronologického přehledu nasazení pořádkové jednotky správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje mjr. Bedřicha Houbala na teritoriu hlavního města Prahy

[...] ⁸²

- 14.00 [hod.] provedení instruktáže příslušníků zařazených do pořádkové jednotky se zaměřením na podnět k provedení zákroku, stanovení vnitřní organizace, seznámení se současným stavem a okolnostmi bezprostředně souvisejícími s předpokládaným nasazením;
- 15.07 [hod.] pokyn řídicího opatření k přesunu do prostoru ulice Pod nemocnicí (Karlovo náměstí), stanovena trasa;
- 15.15 [hod.] během přesunu porucha na jednom z autobusů (Nuselský most) – velitel PJ provádí opatření k zajištění náhradní přepravy;

81) Vlastnoruční podpis: *pplk. Krejčí[?].*)

82) V záhlaví je poznámka: *čj. VB-0085-24/01-89.*

- 15.20 [hod.] jádro pořádkové jednotky dosáhlo stanoveného místa, stávající prostor vyhovuje všem zásadám (skryté před veřejností, odlehlá ulice);
- 15.57 [hod.] přesun dokončen připojením náhradního autobusu; pokyn velitele pořádkové jednotky – dodržovat kázeň radiového provozu, nevystupovat z vozidel, pro případ přesunu jsou určeni z velitelů čtveřice velitelé vozů;
- 19.15 [hod.] velitel PJ obdržel rozkaz k nasazení pořádkové jednotky, řídícím v prostoru Národní třídy, přesunová trasa stanovená na Karlovo náměstí, most Palackého, Újezd, most 1. máje;
- 19.35 [hod.] dosažení stanoveného prostoru Národní divadlo;

[...] ⁸³

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, č. l. 86–88. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady). Pořádková jednotka Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje chronologický přehled nasazení v teritoriu hl. m. Prahy dne 17. listopadu 1989, velitel pořádkové jednotky mjr. Bedřich Houbal, 17. 11. 1989. Kopie, strojopis, 3 s.

Dokument č. 12a

1989, 17. listopadu – Praha. Zaslání poznatků pro zpracování denní situační zprávy ze správy Státní bezpečnosti Praha č. 239/89

[...] ⁸⁴

Vnitřní a organizační správa FMV

Odbor analytiky a informací

k rukám s. náčelníka

P R A H A

83) Pod dokumentem po pravé straně je vlastnoruční podpis: *Houbal*.

84) V záhlaví je čj. OS-0016-231/OAO-89, vyznačení stupně utajení PŘÍSNĚ TAJNÉ, výtisk č. 5 a příloha: 1/3.

V příloze zasílám poznatky pro zpracování denní situační zprávy FMV ze dne 17. listopadu 1989.⁸⁵

Náčelník Správy StB Praha
[...]⁸⁶
plk. JUDr. Jiří BYTČÁNEK

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/311. Poznatky pro zpracování denní situační zprávy FMV, 17. 11. 1989. Kopie, strojopis, 1 s.

Dokument č. 12b

1989, 17. listopadu – Praha. Poznatky správy Státní bezpečnosti pro zpracování denní situační zprávy o průběhu studentské demonstrace

[...] ⁸⁷

2. NEPŘÁTELSKÁ ČINNOST

A. VNĚJŠÍ PROTIVNÍK – 0

B. VNITŘNÍ PROTIVNÍK

Oficiálně povolené demonstrace k výročí J. OPLETALA, dne 17. listopadu 1989 v Praze na Albertově, později na Slavíně a nakonec v pražských ulicích, zneužily nelegální struktury a s nimi spojené anti-socialistické elementy k verbálním útokům proti KSČ, socialistickému státu a jejich představitelům. Již v samém začátku manifestace byly rozvinuty transparenty a vyvolávána hesla napadající KSČ, socialistický stát a vládu („Zrušte monopol KSČ“, „NO KOMUNIST“, „Zrušte marxisticko-leninskou filosofii na vysokých školách“, „Nechceme

85) Srov. výtisk č. 12b.

86) Vlastnoruční podpis: vz. *pplk. Bahník*.

87) V záhlaví je razítko Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje S StB Praha – OAO, příloha k čj. OS-0016-231/OAO-89, rukou napsané datum: 17. 11. 89, vyznačení stupně utajení PŘÍSNĚ TAJNÉ, výtisk č. 5 a počet listů: 3.

vládu jedné strany“, „Chceme jinou vládu“, „Zrušte LM“, „Zrušte armádu“, „Zrušte státní bezpečnost“, „Nechceme být kůl v plotě“, „Svobodnou republiku ve svobodné Evropě“, „Svobodné volby“, „Pověste všechny komunisty“, „Ukažte nám Fučika“, „Masaryka na stovku“ aj.). Proti představitelům strany a státu byla vyvolávána hesla „Nechceme Jakeše“, „Nechceme Štěpána“, „Štěpán není zloděj“, „Štěpán není člověk“ aj. Kromě toho byla vyvolávána hesla „Chceme CHARTU“, „AŤ ŽIJE HAVEL“, „DEVÁTÝ“, „Propusťte politické vězně“, „Lží už bylo dost“, „DUBČEK–DUBČEK“, aj.

Jak bylo zjištěno, byl DUBČEK této manifestace přítomen, v doprovodu V. SLAVÍKA, a proto byli ve smyslu § 19 zák. č. 40/74 Sb. požádáni o podání vysvětlení, ale protože jejich odpovědi byly zcela vyhybavé, byli později propuštěni.⁸⁸ Vyvolávání výše uvedených hesel, různé výkřiky a pískot většiny přítomných, zcela přehlušovaly oficiální projevy a narušovaly tak pietnost akce. Patrně pod vlivem této atmosféry se oficiální organizátoři akce vůbec nepokusili o usměrnění skandovaných hesel v duchu původních cílů manifestace.

V jejím začátku (16.00 hod.) vystoupilo na Albertově před cca 15 000 přítomnými celkem 5 řečníků, nejdříve M. PAJEROVÁ, potom Dr. ŠÁRKA, prof. KATĚTOV z ČSAV a nakonec M. MEJSTŘÍK a jistý KLÍMA[,] z nichž jeden byl z Městské vysokoškolské rady⁸⁹, vystoupil jako poslední a nejvíce svým projevem podnítil přítomné k provolávání výše uvedených nepřátelských hesel. Ostatní projevy byly politicky vcelku umírněné, což se přítomným nelíbilo[,] a proto je přerušovali pískotem a různými výkřiky. Organizátorům se sice podařilo zamezit uskutečnění průvodu přímo na Václavské náměstí, avšak po pietním aktu na Slavíně nebyla manifestace ukončena a dav se vydal ve směru na Karlovo náměstí. V této době uložilo cca 50 osob několik rozsvícených svíček u sochy sv. Václava, ale po perustracích bylo dosaženo jejich rozptýlení.

88) Srov. BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel (eds.): *Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989*. In: *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/I, s. 41.

89) K prosllovům viz pozn. 70.

Ve Vyšehradské ulici se mezitím shromáždilo cca 5 000 osob, které byly rovněž částečně rozptýleny[,] a hlavní část byla odkloněna do přilehlých ulic, kde se však později opět zformovala a přešla přes nábřeží B. ENGELSE na Národní třídu až ke křižovatce Perštýn. Zde se v cca 19.30 hod. shromáždilo kolem 3 000 osob, z nichž 500–1000 uposlechlo výzvy k rozchodu a zbývající část se demonstrativně posadila na vozovku, zapálila svíčky a provolávala nepřátelské hesla. Z toho důvodu bylo ve 20.45 hod. přistoupeno k zákroku pořádkových jednotek SNB, 179 osob bylo perlustrováno, z nichž 145 bylo předvedeno na realizační skupiny v obvodech Prahy 1, 2, 3 a 4. Veřejný pořádek byl obnoven ve 21.16 hod. V průběhu zákroku bylo zraněno celkem 18 osob, z toho 1 příslušník SNB a 1 státní příslušník USA. Ze známějších osob byly mezi přítomnými kromě již jmenovaných zjištění 2 synové V. BENDY, syn J. DIENSTBIERA, J. BOCK [BOK], L. LIS a dále 2 signatáři pamfletu „Několik vět“, herci BARTOŠKA a LÁBUS.⁹⁰

Podrobnější rozbor zjištěných účastníků bude proveden následně po získání kompletních údajů z realizačních skupin.

Akce se zúčastnily celkem 4 TV štáby z KS (ARD, ITV, SVT a CVA).

Poznatek byl získán dne 17. 11. 1989 pramenem č. 3 a lze jej použít bez omezení.

3. NEGATIVNÍ JEVY A PORUCHY V ČS. HOSPODÁŘSTVÍ – 0

4. NÁZORY A NÁLADY OBYVATELSTVA – 0

BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel (eds.): Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. In: Securitas Imperii, 2000, č. 6/II, s. 392–394.

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/312–314. Poznátky pro zpracování denní situační zprávy FMV, 17. 11. 1989. Kopie, strojopis, 3 s.

90) Srov. dokument č. 10.

Dokument č. 13**1989, 20. listopadu – Praha. Výtah z časového přehledu Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha o průběhu mimořádné bezpečnostní akce ve dnech 17. a 18. listopadu 1989**Dne 17. 11. 1989

- 14.00 [hod.] – zahájení činnosti štábu MBA
- 15.02 [hod.] – předána informace o tom, že na Albertově jsou vylepovány letáky vyzývající k demonstraci na Václavském nám. dne 20. 11. 1989 na podporu rozbourání Berlínské zdi – anonym občana
opatření: pokyn k prověření – nebylo potvrzeno
- 15.20 [hod.] – přijat pokyn ministra vnitra ČSSR k tomu, že když půjde dav na Václavském nám. přehradit trasu pochodu a nepustit jej tam.[...] ⁹¹
- 15.23 [hod.] – hlášeno, že v prostoru Albertova je cca 500 osob a byl krátkodobě rozvinut transparent „Chceme slyšet pravdu, je nás tady dost“
vzato na vědomí, bez opatření
- 15.28 [hod.] – hlášení, že na Vyšehradě je shromážděno cca 500 osob, další přichází na místo. Ve Studničkově ul., Praha 2 je cca 250 – 300 osob
vzato na vědomí, bez opatření
- 15.48 [hod.] – na Albertově je cca 2000 osob – vzato na vědomí
- 15.50 [hod.] – na Karlově nám. shluk cca 150 osob – vzato na vědomí
- 15.55 [hod.] – na Albertově asi 3000 osob, rozvinut transparent „Pryč s monopolem KSČ“
– vzato na vědomí, bez opatření
- 16.00 [hod.] – zahájení mítinku zpěvem studentské hymny Gaudeamus igitur, po které následovaly projevy akademika

91) Zde rukopisná poznámka: (sděleno I. zást. N S-SNB).

- Kotětova [!], Klímy, Mejstříka a Pajerové. Na Albertově cca 5000 osob
– vzato na vědomí, bez opatření
- 16.03 [hod.] – hlášen výskyt transparentů na Albertově „Palach, Opletal“; „Nechceme násilí, nechceme být jako kůl v plotě“; „Chceme slyšet pravdu“;
– vzato na vědomí, bez opatření
- 16.40 [hod.] – informace, že pokyn o nepuštění davu na Václavské nám. stále trvá
- 16.42 [hod.] – na Albertově probíhá minuta ticha
- 16.55 [hod.] – dav se začal pohybovat ul. Studničkovou a Albertov ve směru na křižovatku ulic Albertov – Na Slupi. Byla provolávána hesla „Pryč se Štěpánem“; „Ať žije Havel“; „Pryč s Lidovými milicemi“; „Svobodné volby“.
– vzato na vědomí, bez opatření
- 17.00 [hod.] – dav došel na křižovatku ulic Albertov – Na Slupi, kde se zastavil a po krátkém rozhodování se začal pohybovat stanovenou trasou na Vyšehrad – provoláváno „Pryč s Jakešem“; „Ať žije Havel“; „Pověste všechny komunisty“.
– vzato na vědomí, bez opatření
- 17.08 [hod.] – dav v ul. Lumírova, výkřiky „Vyšehrad – Václavské nám.“
- 17.13 [hod.] – na základě situace přijata následující opatření:
– vyslána hlídka na stanici metra Gottwaldova k hlášení pohybu osob,
– přesunuty síly na MO VB Nové Město k přehrazení pochodu davu na Václavské nám.
– v případě, že by dav chtěl proniknout na Václavské nám. metrem dojednáno s DP, že by vlaky metra nestavěly ve stanicích Muzeum a Můstek
- 17.15 [hod.] – předána informace o tom, že skupina asi 300 osob by měla jít na Václavské nám.

- 17.24 [hod.] – na Vyšehradě je asi 1500 osob, ale konec průvodu je ještě na Albertově, celkem cca 8–10 000 osob, průvod je roztažen
– vzato na vědomí, bez opatření
- 17.30 [hod.] – nezjištěné televizní společnosti na křižovatce Albertov – Na Slupi provádí rozhovory se studenty
– vzato na vědomí, bez opatření
- 17.40 [hod.] – z davu provolávána hesla „Ať žije Havel“; „Pověste všechny komunisty“; „Vy jste šmoulové“.
- 18.03 [hod.] – na Vyšehradě je asi 15 000 osob
- 18.05 [hod.] – u sochy sv. Václava na Václavském nám. shromažďování osob, zapalovány svíčky
– vydán pokyn k perlustraci osob
- 18.15 [hod.] – první skupiny osob odchází z Vyšehradu
– vzato na vědomí, bez opatření
- 18.22 [hod.] – asi 2000 osob vešlo do ul. Vyšehradské a směřovalo na Karlovo nám.
- 18.25 [hod.] – vydán pokyn N MS VB k přehrazení ulice Vyšehradské před křižovatkou Vyšehradská – Na Slupi – Benátská s pokynem nepustit dav dále, ale zasahovat pouze v případě napadení příslušníků. [...] ⁹²
- 18.35 [hod.] – vydána první výzva pomocí VRZ k rozchodu davu, výzvy byly opakovány ⁹³
- 18.37 [hod.] – předána informace o tom, že některé osoby v davu mají v rukou klacky, provoláváno „Skončeme s nimi“.
Dav na výzvy nereaguje, přestože byly k dispozici odchodové ulice, začal být agresivní
– opatření – vyslána záloha na posílení uzávěry – přísl. kriminální služby ve stejnokrojích vz. 60.
- 18.44 [hod.] – vydán pokyn k přesunu tech. zařízení BOUŘE na MO VB Nové Město k dávání výzev

92) Zde je část věty (věta?) zabitena.

93) Srov. dokument č. 24.

- 18.55 [hod.] – dav se obrátil a ul. Plaveckou prošel na nábřeží B. Engelse, počet osob cca 5000 a směřoval na Palackého nám.
– opatření: přemístěna jedna rota PPVB, která byla na nábřeží[,] do ul. Resslovy, aby zabránila pochodu davu na Karlovo nám.⁹⁴
- 19.12 [hod.] – stažena rota PP VB z ul. Vyšehradské do Bartolomějské ul. Dohovor N MS VB se s. Bytčánkem o zastavení davu, dav na Jiráskově nám.
- 19.15 [hod.] – dav dorazil k ul. Myslíkova
- 19.18 [hod.] – dav na nábřeží před Národním divadlem, konec v Plavecké ul., ale řady jsou roztaženy
- 19.20 [hod.] – síly rozmístěny na most 1. máje (aby se dav nedostal na Pražský hrad) a k Národní tř.[,] aby se nedostal na Václavské nám.
- 19.21 [hod.] – dav zahrnul na Národní tř., směřuje k Václavskému nám.
- 19.23 [hod.] – informace pro I. NMVŽP ČSR o pohybu davu a rozmístění sil
- [...]

Náčelník MS VB Praha
[...]⁹⁵
pplk. JUDr. Michal DANIŠOVIČ

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 11/91, sv. I, příloha I. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3780/30–34. ČASOVÝ PŘEHLED událostí v průběhu MBA ze dne 17. a 18. 11. 1989, 20. 11. 1989. Výtisk č. 4. Kopie, strojepis, 5 s.

94) Srov. dokument č. 18.

95) Vlastnoruční podpis: *pplk. Danišovič*.

Dokument č. 14**1989, 21. listopadu – Praha. Prohlášení odboru vnitřních věcí Obvodního národního výboru v Praze 2**[...]⁹⁶

V zájmu objasnění událostí, k nimž došlo 17. listopadu 1989 v hlavním městě, vydáváme následující prohlášení:

Dne 10. listopadu 1989 bylo Obvodnímu národnímu výboru v Praze 2 ohlášeno konání pietního aktu pražských vysokoškoláků u příležitosti 50. výročí listopadových událostí roku 1939. Záštitu nad touto akcí převzala Městská vysokoškolská rada SSM v Praze a Městský výbor SSM v Praze. Protože ohlášení splnilo všechny náležitosti požadované vyhláškou ministerstva vnitra č. 320/1951 Ú. l. (program, místo a doba trvání akce), nebyl důvod plánovanou akci omezovat, případně zakázat.

Během shromáždění na Albertově, na Vyšehradě a zejména pak při odchodu z areálu Vyšehradu se však pořadatelům nepodařilo udržet klidný průběh pietního aktu. Verbální projevy značné části účastníků průvodu přesáhly meze dané zákonnými normami. Přesto se na obvodě Prahy 2 zásah příslušníků VB omezil pouze na uzávěru ulice Vyšehradská.⁹⁷ Obvodní národní výbor v Praze 2 pokyn k zásahu pořádkových jednotek nevydal, protože to nebylo nutné.

Odchod části účastníků průvodu z Vyšehradu do centra města charakterizujeme jako nedodržení podmínek souhlasu ONV 2 k pietnímu shromáždění.

V Praze dne 21. 11. 1989

[...]⁹⁸

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. Informace k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 21. Prohlášení OVV ONV v Praze 2, 21. 11. 1989. Originál, strojopis, 1 s.

96) Prohlášení odboru vnitřních věcí bylo sepsáno na hlavičkovém papíře OBVODNÍ NÁRODNÍ VÝBOR V PRAZE 2, Praha 2 – Vinohrady, náměstí Míru 600/20, č. tel. 252751-4.

97) Srov. dokumenty č. 10.

98) Vlastnoruční podpis: *Korecký*.

Dokument č. 15

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR por. Milana Němečka

Dne 17. 11. 1989 kolem 14.30 hodin byla naše jednotka zpohotovena a přesunula se, dle rozkazu, na nábřeží B. Engelse. Zde jsme byli asi do 17.30 hodin. Potom jsme přešli na Karlovo náměstí a odtud na zákrok ve Vyšehradské ulici. Když jsme přijížděli k tomuto místu, byla již uvedená ulice přehrazena příslušníky SNB z okolních MO VB, ŠPO a čelo davu se [s]nažilo příslušníky napadat a projít uzávěrou. Ihned jsem tedy nechal příslušníky naší jednotky sesednout z vozidel, urychleně zjednat pořádek a zajistit stanovený úkol o přehrazení výše uvedené ulice. Toto se nám po chvíli podařilo a dav se uklidnil. Po chvíli se začalo ozývat skandování[:] „Zahod'te ty obušky“, „Pojd'te s námi“, „Svobodu“ a jiné. Na toto dále navazovala hesla „Gestapo“, „Čím vás platí“ atd. Asi po hodině se dav začal přesunovat do jiné části Prahy. Těsně před příslušníky, kteří měli štíty, vystoupil v tuto dobu mladík s kyticí, poté mladík s naší státní vlajkou a nechali se fotografovat od poměrně velkého množství fotoreportérů, někteří byli zřejmě i cizí státní příslušnosti. Při pronásledování uvedených osob došlo k drobné potyčce mezi našimi příslušníky a civilními osobami. Z davu rovněž vylétla naším směrem skleněná láhev, která našťastí nikoho nezasáhla a rozbila se o dlažbu. Dav tedy odešel, naši příslušníci nasedli do vozidel a odjeli plnit úkoly na Národní třídu, kudy se chtěli účastníci demonstrace přesunout do centra města, konkrétně na Václavské náměstí.

Zde rovněž zaznívaly hesla jako „Co na to vaše mámy“, „Komu sloužíte“, „Jakešovo gestapo“, „Jakeše do koše“ aj. Po celou dobu, stejně tak jako v ulici Vyšehradské, zaznívaly výzvy o nezákonném a nepovoleném shromáždění, nedodržené trase manifestace, žádosti o rozchod a další. Dav na toto vždy reagoval pískotem a ironickým potleskem. [...]

To je vše, co mohu k dané skutečnosti uvést. Mrzí mě, že ještě nikdo z našich nejvyšších služebních představitelů nedokázal vystoupit

před veřejnost a podrobně je s danou vzniklou situací seznámit. Nemohlo by potom docházet ke zkreslování informací a každý rozumný člověk by si mohl vytvořit svůj vlastní úsudek a názor. Tímto celý Sbor národní bezpečnosti velice utrpěl a neustále se prohlubuje jeho ztráta autority a vážnosti u všech našich občanů.

Velitel 1. roty 3. praporu
[...]⁹⁹
por. Milan Němeček

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. 1. 46–47. ÚŘEDNÍ ZÁZNAM, 22. 11. 1989. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 16

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu zástupce velitele 1. čety 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR ppor. Václava Dragy

Dne 17. listopadu 1989 jsem byl velen do PJ VB. Naše vzdálenější stanoviště bylo na Karlově náměstí v Praze. Mezi 17.00 – 18.00 hodin[ou] byl dán pokyn přesunout se do ulice Vyšehradská a tím zabránit dalšímu postupu demonstračního průvodu. Toto se nám podařilo a průvod se zastavil. Zde účastníci vykřikovali hesla jako „pojdte s námi, máme holé ruce“. Z davu také vylétla prázdná sklenice, která dopadla před PJ VB. Byly dány výzvy k rozchodu[,] na které dav nereagoval. Asi v 18.40 hodin se dav otočil a pokračoval směrem na nábreží. V 19.05 hodin byl dán rozkaz přehradit ulici Národní. [...]

Zástupce velitele 1. čety
ppor. Václav Drag
[...]¹⁰⁰

99) Vlastnoruční podpis: por. Milan Němeček.

100) Vlastnoruční podpis: ppor. Václav Drag.

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 53. ÚŘEDNÍ ZÁZNAM, 22. 11. 1989. Originál, strojopis, 1 s.

Dokument č. 17

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu zástupce velitele 3. čety 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR pprap. Jaroslava Dastycha

Dne 17. listopadu 1989 jsem byl velen jako člen stálého stavu 1. roty 3. praporu PP VB ČSR k udržení veřejného pořádku při demonstračním průvodu v Praze. Naše předsunuté stanoviště bylo na Karlově nám. v Praze před Fakultní nemocnicí č. 2. K prvnímu nasazení došlo asi okolo 17. – 18. hod. v ulici Vyšehradské. Dostali jsme rozkaz přehradit tuto ulici. Po našem příjezdu jsme zjistili, že tato ulice je již přehrazena příslušníky ŠPO a městské správy VB Praha, kteří však byli ze svých pozic davem vytlačováni. Po naší pomoci se vytlačování podařilo zamezit a dav se zastavil. V této době začali jeho účastníci vykřikovat hesla jako „chceme demokracii, pojdte s námi, zahodte obušky, máme holé ruce, už jste sami[“] a zaznělo i [„]gestapo, gestapo“, a začali na nás házet květiny a drobné mince. Poté následovaly od velitele výzvy k odchodu, k nezákonnosti shromáždění a udržení VP. Když účastníci průvodu viděli, že ze svých pozic nehodláme ustoupit[,] tak se průvod obrátil zpět k nábřeží.

V tuto dobu byla naše jednotka přesunuta na Národní třídu (asi okolo 19.00 hod.), kde byl vydán rozkaz k přehrazení této ulice před křižovatkou u obchodního domu Máj, vzhledem ke skutečnosti, že se dav ubíral tímto směrem k Václavskému nám. [...]

Zástupce velitele 3. čety:
pprap. Jaroslav Dastych [...]¹⁰¹

101) Vlastnoruční podpis: *pprap. Jaroslav Dastych.*

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 52. ÚŘEDNÍ ZÁZNAM, 22. 11. 1989. Originál, strojepis, 1 s.

Dokument č. 18

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele 2. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR npor. Milana Ryanta

Dne 17. 11. 1989 jsem se svou jednotkou zajišťoval hotovost v rámci MBO k případnému nasazení při narušení klidu a pořádku v souvislosti s povolením manifestací studentů na trase Albertov – Vyšehrad. Při poradě u velitele praporu jsem dostal úkol přesunout se v době od 15.30 hod. do 15.45 hod. do prostoru náplavky u Palackého mostu. Do uvedeného prostoru jsem s jednotkou přijel přesně v 15.30 hod. a napojil se na kolonu 1. roty. Tato jednotka byla kolem 17.10 hod. vyslána k plnění úkolů v ulici Vyšehradská.

Naše kolona byla postavena levým bokem ke zdi na náplavce. Asi v 17.30 [hod.] bylo slyšet z prostoru před Palackého mostem hvízdání[,] a proto jsem vyslal hlídku po[d] velením npor. Laušmana¹⁰² zjistit situaci. Tato se vrátila s tím, že dav prochází o ulici výš nad ulicí vedoucím [!] po Engelsově nábřeží. Po určité době se však i zde začal přesun lidí, s tím, že bylo slyšet pískání a nesrozumitelná hesla. V tom okamžiku jsem dostal pokyn, abych přehradil ulici Plaveckou – veliteli praporu jsem dal zprávu, že je již pozdě a dav je již nad námi. Čelo davu přešlo a po určité chvíli si nás členové přecházejícího davu všimli a slyšeli [!] jsem: „Koukejte[,] jak jsou zalezlí, jako myši“, [„]Čeho se bojíte[“] a [„]v tom antonu jich je aspoň 40[“].

Kolem 18.45 hod. jsem dostal pokyn přesunout se na Karlovo náměstí a přehradit uzávěrou ulici Resslovu. Po příjezdu sem jsme zjistili, že ulice je plná stojících vozidel[,] a dav, že přechází po nábřeží

102) Srov. dokument č. 28.

směrem k Mánesu. Po několika minutách jsem dostal pokyn, abych se s jednotkou přesunul na Národní třídu k OD Máj. Toto jsme okamžitě provedli a na Národní třídu dorazili kolem 19.20 hod. [...]

Toto jsou veškeré konkrétní údaje, které mohou k nasazení dne 17. 11. 1989 uvést.

npor. Josef Ryant [...] ¹⁰³

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 50–51. Úřední záznam, 22. 11. 1989. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 19

1989, 22. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu zástupce velitele čety 2. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR pprap. Josefa Loukoty

Dne 17. 11. 1989 jsme v rámci MBO zabezpečovali hotovost k případnému nasazení proti narušení veřejného pořádku a klidu v Praze, které se očekávalo po průběhu povoleného pietního aktu k uctění památky studenta Jana Opletala. Ve 14.45 hodin byl dán pokyn k přesunu ze základny na náplavku na pravém břehu Vltavy u Palackého mostu. Zde jsme vyčkávali dalších pokynů. Asi kolem 18.00 hodin najednou nad námi začal procházet dav lidí, někteří koukali přes zábradlí na nás a ozývala se hesla jako „koukejte, jsou tu zalezlí jako myši“, „těch tu zase je“. Na některá vozidla naší kolony padaly předměty menších rozměrů. Asi v 18.40 jsme radiospojením dostali pokyn přesunout se na Karlovo náměstí. Zde k žádné potyčce nedošlo, protože zde žádný dav nebyl. Asi po 15 – 20 minutách jsme dostali pokyn přesunout se na Národní třídu k OD MÁJ, kde jsme po zastavení dostali pokyn sesednout a uzavřít Národní třídu směrem k Václavskému náměstí. [...]

pprap. Josef Loukota [...] ¹⁰⁴

103) Vlastnoruční podpis: *npor. Josef Ryant.*

104) Vlastnoruční podpis: *pprap. Loukota Josef.*

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, č. l. 57–58. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady). Úřední záznam, 22. 11. 1989. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 20a

[1989, po 22. listopadu] – Praha. Výtah z informace náčelníka Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha pplk. JUDr. Michala Danišoviče o mimořádných událostech ze dne 17. listopadu 1989 v hlavním městě

K uctění památky studenta Jana Opletala, zavražděného fašisty 17. 11. 1939, zorganizovaly městský výbor SSM v Praze a městská vysokoškolská rada na den 17. 11. 1989 pietní shromáždění. Toto shromáždění bylo v souladu s ustanovením § 10 vyhl. č. 320/1951 Ú. l., o dobrovolných organizacích a shromážděních, oznámeno obvodnímu národnímu výboru v Praze 2 s udáním programu, místa a doby jeho konání. Vzhledem k tomu, že národní výbor ke konání shromáždění neměl výhrady, mělo toto shromáždění charakter realizace ústavní svobody shromažďovací.¹⁰⁵

Manifestace byla zorganizována tak, že se účastníci shromáždění sešli v prostoru ulic Studničkova a Albertov v počtu cca 25 000 osob.

Mítink byl zahájen v 16.00 hod. studentskou hymnou *Gaudeamus igitur*. Již v průběhu projevů byli řečníci přehlušováni pískotem, skandováním hesel „Svobodu“, „Fuj“, „Braňme se“ a „Ať žije Charta“. Byly rozvinuty transparenty „Lží už bylo dost“, „Evropu bez politických vězňů“ atd. (viz příloha).¹⁰⁶ V 16.38 hod. byl mítink ukončen minutou ticha a zpěvem státní hymny.

Po skončení mítinku se vydal průvod stanovenou trasou ulicemi Na Slupi, Neklanovou, Slavojovou, Lumírovou a Na Pankráci na vyšehradský Slavín.

105) Srov. dokument č. 14.

106) Srov. dokument č. 20b.

Z chování účastníků a jejich výkřiků bylo zřejmé, že jejich značná část přišla původně s úmyslem manifestovat především na Václavské náměstí. Dožadovala se toho ihned poté, co pořadatelé oznámili, že manifestace bude pokračovat na Vyšehradě. Někteří účastníci manifestace začali ihned pískat a skandovat „Václavák – Václavák“, „Do prava – do prava!“ (myšleno ve směru k Václavskému náměstí). Úmysl manifestovat v tento den na Václavském náměstí dokumentoval v téže době několik desítek osob, které se shromáždily v prostoru sochy sv. Václava, kde zapalovaly svíčky.

Po cestě na Vyšehrad byly nesený transparenty „Zrušte monopol KSČ“, „Palach, Opletal, Zajíc“, „Nechceme vládu jedné strany“ a byla skandována hesla „Jakeše do koše“, „Nechceme Štěpána“, „Zrušte armádu“, „Zrušte milice“, „Ať žije Havel“ apod.

V 17.36 hod. položila delegace kytice a svíčky ke hrobu K. H. MÁCHY a v 17.50 hod. byla povolená akce ukončena.

Přes skutečnosti, že v průběhu akce došlo k protisocialistickým a protistátním projevům, nebylo ze strany SNB zakročeno. Dle politicko-organizačního zabezpečení MV SSM bylo zajištěno pouze dopravní opatření, k nasazení pořádkové služby nedošlo. Politicko-organizační zabezpečení dále požadovalo od S SNB hl. m. Prahy a SČK. „připravit postup k zamezení event. provokací skupin studentů, kteří by chtěli postupovat jinou trasou (Opletalovou ul.)“.¹⁰⁷

Po ukončení plánovaného programu se část účastníků v počtu přibližně 5 000 osob vydala ulicemi Na Slupi a Vyšehradskou směrem do centra Prahy. Z počtu účastníků tohoto průvodu a jejich chování bylo zřejmé, že nerespektují program oznámeného shromáždění; průvod tak přestal mít charakter výkonu shromažďovacího práva a nabyl povahy neoznámeného shromáždění, kterým byl navíc narušován klid a veřejný pořádek v této části Prahy. Opakovala se hesla „Chceme novou vládu“, „Stalinovi pohrobci“ atd.

Z celého průběhu oficiální části manifestace a zejména z pohybu davu bylo patrné, že pořadatelská služba již nestačila situaci zvlá-

107) Srov. dokument č. 1a.

dat[,] a vzhledem k tomu byly zpohotověny jednotky VB dle předem připraveného plánu.¹⁰⁸ Byl přehrazen postup davu ve Vyšehradské ul. před křižovatkou Na Slupi – Trojická. Bylo nasazeno 42 příslušníků S SNB Praha ve stejnokrojích pořádkové služby (vel. kpt. SRDÍN-KO).¹⁰⁹ Tuto jednotku však dav protrhl (viz videozáznam)[,] a proto byla posílena 120 příslušníky PP VB ČSR (vel. mjr. VALČÍK¹¹⁰) a dav se vrátil do ul. Vyšehradské. V 18.37 hod. byla dána první výzva k tomu, aby se občané rozešli. Jako odchodová trasa byla určena Vyšehradská ul. Po třetí výzvě se dav obrátil zpět do Vyšehradské ul.¹¹¹

V průběhu akce projevil dav známky agresivity tím, že proti pořádkové jednotce skandoval „Gestapo“ a podle záznamů velitelů pořádkových útvarů¹¹² házel po nich různé předměty – mince, láhve, kameny a útočil žerděmi od vlajek. V 18.51 hod. odešel dav ul. Plaveckou na nábřeží B. Engelse.

Dle videozáznamu a hlášení hlídek v době od 18.55 hod. pochodoval dav po nábřeží k Národnímu divadlu, kam jeho čelo dorazilo v 19.18 hod. Po celou dobu skandoval již uvedená hesla.

Vzhledem k tomu, že nepochodoval na Karlovo nám., byla v 19.05 hod. přesunuta jedna rota PP VB z Resslerovy ul. k obchodnímu domu Máj na přehrazení Národní tř.¹¹³ Dle předpokladu zatočil dav v 19.21 hod. do Národní tř.[,] a proto byl vydán pokyn k přehrazení Národní tř. na úrovni Spálená – Na Perštýně. Následně byly přehrazeny i ul. Divadelní, K. Světlé, Voršilská a Mikulandská.

[...]

Po zhodnocení situace lze konstatovat, že zákrok byl prováděn v souladu s § 4 písm. i) zák. o SNB a byly adekvátním způsobem po-

108) Srov. dokumenty č. 3a, 3b.

109) Srov. dokument č. 30.

110) Mjr. Miroslav Valčík, 1. 9. 1981 – 1. 3. 1990 velitel 3. praporu PP VB ČSR.

111) Srov. dokument č. 24.

112) Srov. dokumenty č. 15–19.

113) Srov. dokument č. 18.

užity mírnější prostředky uvedené v § 32 odst. 1 za předchozího použití výzev dle § 33 odst. 1 zák. 40/74 Sb.

Náčelník Městské správy VB Praha

[...] ¹¹⁴

pplk. JUDr. Michal DANIŠOVIČ

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, č. l. 8–12. INFORMACE o mimořádných událostech dne 17. 11. 1989 v hl. m. Praze. Originál, strojopis, 5 s.

Dokument č. 20b

[1989, po 22. listopadu] – Praha. Příloha č. 1 k informaci náčelníka Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha pplk. JUDr. Michala Danišoviče o mimořádných událostech ze dne 17. listopadu 1989 v hlavním městě

TRANSPARENTY

Dialog se nedá vést na ulici
Svobodnou republiku ve svobodné Evropě
Svobodné volby
Zrušte monopol KSČ
NO KOMUNIST
Nechceme vládu jedné strany
Nechceme být kůl v plotě
Nechceme MILOŠE
Kdo, Když ne my, Kdy? Když ne teď
Lží už bylo dost
Chceme jinou vládu
Demokracie pro všechny
A teď my
Zrušte MLF na vysokých školách

114) Vlastnoruční podpis: *pplk. Danišovič.*

Svobodu akademické půdě
 Studenti všech fakult spojte se
 Evropu bez politických vězňů
 Proč se učit nesmysly
 Přestaňte bít studenty
 Chceme nezávislý svaz studentů

SKANDOVANÁ HESLA

Svobodné volby	Zrušte milice
Nechceme Jakeše	Zrušte StB
Nechceme Štěpána	Češi[,] pojd'te s námi
Štěpán není zloděj	My jsme Češi
Štěpán není člověk	Gestapo
Ukažte nám Fučíka	Zahod'te ty hadry (myšleno uniformy příslušníků)
Ať žije Havel	Z Václaváku domů
Dubček	Máme prázdné ruce
Devátý	Jakešovo gestapo
Zrušte armádu	Kdo za to může
Kde je Štěpán	Češi[,] pojd'te s námi
Ať žije Charta	Jakeš ven
Svobodu	Ať žije Havel
Pryč s KSČ	Konec vlády jedné strany
Demokracie	Chceme novou vládu
Pryč s monopolem KSČ	StB do dolů
Jakeše do koše	Otevřete Sanops
Nechceme vládu dědků	Otevřete archiv
Mohorita od koryta	Zvonění klíči – Poslední zvonění
Přestaňte se bát	

Po uzávěře Národní třídy

[...] ¹¹⁵

115) Na zadní straně je tužkou napsaný rozdělovník: *1x N MV ČSSR s. SEDLÁK, 1x N HS VB, 1x N správy vyšetřování VB MVŽP ČSR, 1x N S SNB.*

VÚA – SA MOČR, 0 f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, č. l. 13–14. INFORMACE o mimořádných událostech dne 17. 11. 1989 v hl. m. Praze. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 21

1989, 23. listopadu – Praha. Úřední záznam staršího referenta 4. oddělení odboru dopravní služby Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha npor. Miroslava Geislera

Dne 15. 11. 1989 v dopoledních hodinách mne ZN ODS mjr. Ing. Rajchart¹¹⁶ na základě požadavku operačního oddělení S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje dal pokyn, abych vypracoval plán Dopravně bezpečnostního opatření k zajištění průběhu oslav Mezinárodního dne studentů dne 17. 11. 1989 v Praze 2, spojené s průvodem studentů na Vyšehradský Slavin. Měl jsem vypracovat obsazení hlídek 1. oddělení ODS na stanovištích k zajištění průvodu. Jako trasu uvedl ZN ODS mjr. Ing. Rajchart Studničkovu ulici, Albertov, Na slupi, Svobodova k Vyšehradské ulici, přes Vnislavovu ulici směrem do ul. Vratislavovy a do ulice V pevnosti, kde byl stanoven konec průvodu. Ještě týž den mi telefonovala s. Navrátilová z odboru dopravy a energetiky ONV Praha 2, zda bych mohl odpoledne přijít na ONV, kde budu seznámen s trasou průvodu. Osobně jsem se domníval, že se jedná o výše uvedenou trasu. Ing. Součková z odboru dopravy a energetiky mi seznámila s novou trasou průvodu, který byl schválen na poradě u předsedy ONV za přítomnosti vedoucího odboru vnitřních věcí a tajemníka ONV Praha 2. Z poznámkového sešitu mně přečetla novou trasu, která byla vedena ulicí Na slupi, směrem k Ostrčilovu náměstí, proti Horské ulici vpravo pod železniční trať, dále přes Vnislavovu ulici do ul. Přemyslovy, touto k Vratislavově ulici opět do ul. V pevnosti. Okamžitě jsem z ONV telefonoval mjr. Ing. Rajchartovi, abych ho s novou trasou seznámil, ovšem tento byl služebně mimo budovu.

116) Mjr. Ing. Miroslav Rajchart, zástupce náčelníka odboru dopravní služby MS VB Praha.

Za svoji osobu bych chtěl říci, že vedení této nové trasy z hlediska dopravních opatření a zejména omezení plynulosti provozu bylo výhodnější než trasa prvá, neboť mohla zůstat v provozu objízdná trasa Vyšehradskou ulicí.

Dne 16. 11. 1989 jsem ihned ráno seznámil mjr. Ing. Rajcharta s novou trasou a okamžitě jsme společně provedli do plánu oblasti vyznačení stanovišť hlídek 1. oddělení ODS. Zpracoval jsem plán DBO, který mjr. Ing. Rajchart kolem 09.00 hodin vzal sebou na poradu MS VB Praha.¹¹⁷

Dne 17. 11. 1989 jsem byl služebně mimo budovu[,] a když jsem se vrátil okolo 10.00 hodin[,] začal jsem připravovat podkladové materiály do vysílání obl. pořadu ZVH, kde jsem byl tohoto dne jako jeden z členů směny příslušníků VB. Jednalo se též o materiály k objízdným trasám pro posluchače. I v úvodním slově, které jsem 17. 11. 1989 v ZVH měl[,] jsem posluchačům sdělil trasu průvodu. Jednalo se o druhou variantu. Asi kolem 12.00 hodin mi mjr. Ing. Rajchart sdělil, že se opět trasa průvodu mění[,] a to konkrétně, že průvod nepůjde Přemyslovou ulicí, ale ulicí Slavojovou k ulici Lumírově a touto kolem Krokovy ul. přes ul. Na Bučance horní branou do objektu Vyšehradu do ul. V pevnosti.¹¹⁸ Narychlo jsem proto změnil v úvodním slově trasu průvodu[,] i jsem změnil informace o objízdných trasách. Ve 13.00 hodin jsem odešel do studia ZVH.¹¹⁹ Nový plán DBO na třetí trasu jsem již nevypracoval.

Starší referent 4. odd. ODS

[...]¹²⁰

npor. Miroslav Geisler

117) Srov. dokument č. 4a.

118) Srov. dokument č. 31.

119) Srov. Informaci o průběhu ZVH – zprávách o dopravní situaci v souvislosti s konáním pietního aktu a průvodu vysokoškolských studentů dne 17. 11. 1989 kpt. Jiřího Goldschmidta z 23. 11. 1989. VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, č. 1. 30–34.

120) Vlastnoruční podpis: *npor. Geisler*.

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. 1. 23–24. Úřední záznam, 23. 11. 1989. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 22

1989, 23. listopadu – Praha. Sdělení vedoucího odboru vnitřních věcí Obvodního národního výboru v Praze 2 Miroslava Koreckého pro Obvodní správu SNB Praha 2

Na otázku[,] proč nebylo vydáno oficiální povolení ke shromáždění na Albertově a Vyšehradě:

Rozhodnutí o povolení shromáždění 17. 11. 1989 ONV Praha 2 nevydal, protože podle § 10 vyhlášky ministra vnitra č. 320/1951 Úředního listu splnila pořádající organizace, tj. MV SSM a Městská vysokoškolská rada SSM všechny požadované náležitosti tohoto oznámení (program, místo a dobu trvání akce).

ONV Praha 2 zásadně tzv. povolovací rozhodnutí shromáždění nevydává (jako se stalo v tomto případě), v případech uvedených v § 1 zákona č. 126/1968 Sb.¹²¹ však může svým rozhodnutím shromáždění narušující zahraničně politické zájmy, ohrožující zákon či soc. řád nebo veřejný pořádek zakázat.

Na otázku[,] proč byl proveden pouze záznam „na vědomí“ na POZ MV SSM (žádost o povolení shromáždění):

Viz výše uvedené, text na žádosti MV SSM zněl: ONV v Praze 2 zastoupený odborem vnitřních věcí bere plánovanou akci 17. 11. 1989 ve smyslu vyhl. min. vnitra č. 320/1951 Ú. 1. na vědomí. Datum 13. 11. 1989, podepsán ved. OVV Korecký.¹²²

V Praze 23. 11. 1989

Miroslav Korecký
[...]¹²³

121) Zákon č. 126/1968 Sb., o Národní frontě, ze dne 13. 9. 1968.

122) Srov. dokument č. 14.

123) Vlastnoruční podpis: *Korecký*.

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. Informace k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 22. Sdělení vedoucího odboru vnitřních věcí ONV v Praze 2 Miroslava Koreckého učiněné pro potřeby OS SNB Praha 2, 23. 11. 1989. Originál, strojopis, 1 s.

Dokument č. 23a

1989, 23. listopadu – Praha. Vyjádření vedoucího odboru vnitřních věcí Obvodního národního výboru v Praze 2 Miroslava Koreckého k manifestaci 17. listopadu 1989 na Albertově a Vyšehradě pro Městskou prokuraturu v Praze

Ve středu 8. listopadu 1989 oznámil Městský výbor SSM a Městská vysokoškolská rada SSM v Praze Obvodnímu národnímu výboru v Praze 2 záměr uskutečnit 17. 11. 1989 pietní akt u příležitosti 50. výročí listopadových událostí roku 1939 od 16.00 hod. u patologického ústavu na Albertově s následným průvodem na Vyšehrad a položením květin k hrobu K. H. Máchy.

Vzhledem k závažnosti plánované akce na obvodu Prahy 2 byl tajemníkem ONV 2 dne 9. 11. 1989 přizván zástupce Městské vysokoškolské rady SSM Ing. Jiří Jaskmanický do porady uvolněných funkcionářů ONV Praha 2, která se konala 13. 11. 1989. Soudruh Jaskmanický přiložil k žádosti program pietního aktu, který je přílohou tohoto vyjádření.¹²⁴ Byl upozorněn na nutnost vyřešení dopravní situace během shromáždění a průvodu, nutnost dostatečného počtu pořadatelů a kontroly trasy zamýšleného průvodu. Protože ohlášení splnilo veškeré náležitosti požadované vyhláškou ministra vnitra č. 220/1951 Ú. l. (program, místo a doba trvání akce), nebyl důvod plánovanou akci omezovat, případně zakázat.

Ještě před shromážděním se uskutečnila dne 16. 11. 1989 schůzka k zajištění řádného průběhu manifestace. Vzhledem k technickým podmínkám (nemožnost průchodu velkého počtu lidí za Vyšehradskou

124) Srov. dokument č. 23b.

branou vpravo i vlevo, tj. ulicí V pevnosti) bylo rozhodnuto vést průvod na Vyšehrad ulicí Lumírova a dále vozovkou na rozhraní obvodů Praha 2 a Praha 4. O tom byl informován 17. 11. 1989 dopoledne tajemník ONV Praha 4.

Dne 17. 11. 1989 v průběhu shromáždění na Albertově, na Vyšehradě a při odchodu z areálu Vyšehradu zajišťovala Veřejná bezpečnost pouze dopravní službu v zájmu ochrany chodců i plynulosti automobilového provozu. Teprve při průvodu směrem z Vyšehradského hřbitova do ulice Vratislavova ztratilo shromáždění klidný charakter a část manifestantů slovními projevy překročila zákonné normy. V ulici Vyšehradská příslušníci VB vytvořili uzávěru ve směru do Karlova náměstí. Průvod se poté odebral ulicemi Plavecká a Trojická na nábřeží B. Engelse a odtud pokračoval směrem na Prahu 1.

Obvodní národní výbor v Praze 2 pokyn k zásahu pořádkových jednotek dne 17. 11. 1989 nevydal, protože to nebylo nutné.

V Praze 23. 11. 1989

Vedoucí odboru vnitřních věcí
Miroslav K o r e c k ý [...] ¹²⁵

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB), č. l. 3735/68–69. Vyjádření odboru vnitřních věcí ONV v Praze 2 k manifestaci 17. 11. 1989 na Albertově a Vyšehradě. Kopie, strojopis, 2 s.

Dokument č. 23b

[1989, před 14. listopadem – Praha.] Návrh konání pietního aktu pražských vysokoškoláků u příležitosti 50. výročí listopadových událostí roku 1939

U příležitosti 50. výročí listopadových událostí roku 1939 z řad studentů pražských vysokých škol vychází řada podnětů k netradiční-

125) Vlastnoruční podpis: *Korecký*.

mu způsobu připomenutí si těchto tragických událostí. Proto se Městská vysokoškolská rada SSM v Praze a Městský výbor SSM v Praze rozhodly vyjít vstříc těmto iniciativám a po pečlivém uvážení uspořádat pietní shromáždění a průvod pražských vysokoškoláků.

Celá akce je situována do míst, kde se před padesáti lety konal smuteční průvod s ostatky Jana Opletala.

Plánovaný průběh akce:

[Dne] 17. 11. 1989 v 16.00 hod. u patologického ústavu na Albertově

1. zahájení studentskou hymnu Gaudeamus igitur – zpěv (VUS)
2. přivítání účastníků a oficiální zahájení
3. projev zástupce Univerzity Karlovy
4. projev člena ČSPB – přímého účastníka událostí r. 1939
5. projevy studentů
6. minuta ticha za oběti listopadových událostí
7. pietní průvod na Vyšehrad – položení květin k hrobu K. H. Máchy [...] ¹²⁶
8. zakončení akce, Čs. státní hymna

Poznámka:

Hrob K. H. Máchy byl vybrán jako cíl průvodu jednak proto, že se jedná o slavného českého básníka blízkého i dnešní mladé generaci[,] a jednak proto, že je možno si tímto připomenou[t] konání protifašistické demonstrace české veřejnosti v roce 1939 v souvislosti s převezením ostatků K. H. Máchy do Prahy.

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/70. Informace o konání pietního aktu pražských vysokoškoláků u příležitosti 50. výročí listopadových událostí r. 1939. Kopie, strojopis, 1 s.

126) Zde rukopisná poznámka: *Studničkova, Albertov, Na Slupi, Přemyslova, Vratislavova, prok[?] Karla Máchy desky[?].*

Dokument č. 24

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu staršího referenta specialisty skupiny analytické organizačního a analytického odboru Městské správy VB Praha kpt. JUDr. Václava Vláška

Dnešního dne jsem provedl vytěžení velitele zásahové jednotky PP VB ČSR mjr. Miroslava VALČÍKA, a to k rozmístění PJ v prostoru Vyšehradská, Praha 2[,] a Národní třída[,] Praha 1[,] ve dnech [!] 17. 11. 1989.

Mjr. Valčík mi sdělil, že dne 17. 11. 1989 byl nejprve velen s pořádkovou jednotkou do prostoru křižovatky ulic Vyšehradská, Na Slupci, Trojická, Benátská s úkolem přehrazení trasy nepovolené demonstrace. V 18.25 [hod.] bylo přehrazení provedeno 1 rotou PP VB ČSR v počtu 120 příslušníků a dále pořádkovou jednotkou vedenou kpt. Srđínkem (ZN MO VB Vyšehradská).¹²⁷ Dav byl zastaven na uvedené křižovatce a byl v době od 18.37 až 18.49 hod. 3x vyzván k rozchodu.

Výzva, kterou dával velitel zásahové jednotky SNB mjr. VALČÍK[,] obsahovala:

Občané, hovoří k Vám velitel pořádkové jednotky SNB. Vyzývám Vás jménem zákona[,] rozejděte se, Vaše shromáždění není povoleno. Pokud neuposlechnete této výzvy a neopustíte tento prostor, bude proti vám nasazena pořádková jednotka. Druhá i třetí výzva byla ve stejném obsahu, jen navíc obsahovala „vraťte se zpět ulicí Vyšehradskou a rozejděte se po nábřeží“.

Dav se cca po 2 minutách po třetí výzvě otočil a odcházel zpět ulicí. Prostředky PJ nebyly nasazeny, nedošlo k žádnému střetu. Dav proti PJ vyhazoval různé předměty mimo jiné i lahve, urážel příslušníky VB a představitele KSČ.

V 18.51 hod. byl prostor davem uvolněn a šel zpět ulicí Vyšehradskou. V tomto prostoru nedošlo ke zranění žádného příslušníka PJ.

Dále PJ pod vedením mjr. Valčíka byla v 19.05 [hod.] vyslána k přehrazení Národní třídy v Praze 1, v prostoru křižovatky Národní

127) Srov. dokument č. 30.

třída, Spálená, Na Perštýně a dále k uzávěře ulice Voršilské a Mikulandské. Uzávěra a přehrazení byla provedena v síle celého praporu.

[...]

kpt. JUDr. Václav VLÁŠEK

[...] ¹²⁸

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), sv. XXVII, č. 1. 44–45. Úřední záznam, 23. 11. 1989. Originál, strojepis, 2 s.

Dokument č. 25

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele 1. čety 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR npor. Jiřího Kasky

Dne 17. 11. 1989 byla jednotka 1. roty velena do postavení na nábřavce u Výtoně. Odtud byla jednotka kolem 17.00 hod. přesunuta na Karlovo nám. Odtud byla jednotka kolem 18.00 hod. odeslána do Vyšehradské ulice za křižovatku u Botanické zahrady s úkolem přehradit uzávěrou Vyšehradskou ulici a zamezit postupu nedovolené demonstrace. Dav před uzávěrou skandoval hesla „gestapo“, „kde je Štěpán“, „pojdte s náma“, [„]Máme prázdné ruce“. Na kontaktu u příslušníků osoby z davu pokládaly hořící svíčky, květiny a pohřební věnečky. Z davu přes uzávěru přeletovaly drobné mince. Docházelo k verbálnímu napadání a urážkám příslušníků v prvním řadu uzávěry.

V jednom okamžiku[,] když dav zpíval státní hymnu[,] ozval se z davu výkřik „Sundejte ty blembáky, vždyť je to státní hymna!“ Asi po 30 min. se dav otočil a odcházel od uzávěry. Ze vzdálenosti asi 50–70 m jsem si všiml[,] jak z davu vyletovaly větší předměty[,] v jednom případě se o silnici rozbila skleněná láhev.

Po uklidnění a odchodu davu byl vydán povel k nasednutí a přesunu jednotky zpět na Karlovo náměstí. Při přesunu však došlo ke změně

128) Vlastnoruční podpis: *Vlášek*.

rozkazu a jednotka postupovala přes Karlovo nám.[,] Spálenou na Národní třídu a okamžitě byl dán povel k sesednutí a k přehrazení Národní třídy u domu Dětské knihy[,] kde se od Národního divadla blížil dav. Zde dav vykřikoval rovněž již výše uvedená hesla a dále[:] „Jakešovo gestapo!“, „Jakeše do koše“, „Nechcem[e] vládu jedné strany“, „Chceme novou vládu“, „[Ne]chceme Jakeše“, „Nechceme třetího!“, „Chceme se učit!“. V rukou demonstrantů byly transparenty s nápisy „Jakeše do koše“, „Svobodu“, „Lidská práva“, „Pryč s KSCČ“, „Opletal – Palach“. [...]

Velitel 1. čety, 1. roty
[...]¹²⁹
npor. Jiří Kaska

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 48–49. ÚŘEDNÍ ZÁZNAM, 23. 11. 1989. Kopie, strojopis, 2 s.

Dokument č. 26

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele čety 1. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR por. Oldřicha Webera

Dne 17. 11. 1989 jsem byl velen do PJ VB. Odebrali jsme se na vzdálenější stanoviště na Karlově náměstí v Praze. Po 17.00 hodině byl dán rozkaz k přesunu do ulice Vyšehradská a tam prostor uzavřít a znemožnit tak další postup davu. Průvod se zastavil a skandoval svobodu, nechte nás projít. Poté dav ustoupil a při odchodu davu vylétla z davu prázdná láhev, která dopadla před PJ. Ve Vyšehradské ulici PJ přímo nezasahovala a nedošlo k žádnému fyzickému střetu. V 19.05 [hod.] byl dán rozkaz k přehrazení Národní ulici [třídy]. [...]

To je vše[,] co mohu k zákroku ze dne 17. 11. 1989 uvést.

por. Weber Oldřich

129)Vlastnoruční podpis: npor. Jiří Kaska.

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 59–60. Úřední záznam, 23. 11. 1989. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 27

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele 4. čety 2. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR por. Zdeňka Hrušky

Dne 17. 11. 1989 jsem se od 15.30 do 23.30 hod. účastnil jako příslušník PJ-VB nasazení v hl. m. Praze v souvislosti se zajišťováním veřejného pořádku v ulicích města v návaznosti na opatření k vzpomínkové manifestaci studentů k výročí 17. 11. 1939. K vlastnímu nasazení mohu uvést, že asi v 15.30 hod. naše rota zaujala předem určené postavení na náplavce pod nábřežím B. Engelse. Odtud byla naše jednotka ve večerních hodinách po ukončení oficiální manifestace na Vyšehradě přesouvána nejprve do ulice Resslerova a poté do ulice Národní. Před vlastním odjezdem z původního stanoviště na náplavce se po nábřeží přesouval dav lidí, který sešel po ukončení manifestace z Vyšehradu. Tento provolával na adresu nás příslušníků urážky: „Jakešovo gestapo, gestapo, podívejte se[,] jak jsou zalezlí[,] krysy.“ Dále skandovali: „Ať žije Charta 77, pryč s vládou, vládou jedné strany, pryč s komunisty[“]. Na vozidla VB a jejich blízké okolí dopadaly blíže neurčené předměty, na tuto skutečnost jsem radiostanicí upozornil velitele jednotky.

Po odjezdu z náplavky a dojezdu do ulice Národní byla tato na pokyn přehrazena příslušníky PJ VB na úrovni ulic Spálená a Na Perštýně. [...]

Velitel 4. čety, 2. roty
por. Hruška Zdeněk [...] ¹³⁰

ÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 64–65. Úřední záznam, 23. 11. 1989. Originál, strojopis, 2 s.

130) Vlastnoruční podpis: por. Hruška.

Dokument č. 28

1989, 23. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu velitele čety 2. roty 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR npor. Pavla Laušmana

Dne 17. 11. 1989 držela naše jednotka hotovost k případnému nasazení proti narušování veřejného pořádku, které se předpokládalo po ukončení pietního aktu k úmrtí studenta Jana Opletala. Ve 14.45 hodin byl vydán povel k nasednutí do vozidel a odjezd na náplavku pod Palackého mostem. Zde jsme byli v 15.30 hodin. Asi v 18.00 hodin počal po nábřeží nad námi procházet průvod. Někteří účastníci nahlédli na náplavku a po spatření našich vozidel volali „koukejte, tady jsou“ a podobně. Z vozidel nikdo nebyl venku a bylo slyšet[,] jak na vozidla dopadají nějaké předměty. Asi v 18.00 hodin byl dán povel k přesunu na Karlovo nám., kde však byl naprostý klid. Bylo vidět, že průvod prochází po nábřeží směrem k Mánesu. Později byl dán povel k přesunu na Národní třídu k OD Máj a k přehrazení postupu na Václavské náměstí. [...]

npor. Pavel Laušman [...] ¹³¹

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. 1. 68–69. Úřední záznam, 23. 11. 1989. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 29

1989, 23. listopadu – Praha. Přehled o činnosti jednotek Pohotovostního pluku VB ČSR dne 17. listopadu 1989

[...] ¹³²

15.30 [hod.] – Všechny jednotky zaujaly svá stanoviště ve výchozích prostorech.

131) Vlastnoruční podpis: *npor. Pavel Laušman.*

132) V zastoupení velitele byl přehled 23. 11. 1989 zaslán pod čj. PP-0693/02-89 náčelníkem štábu PP VB ČSR pplk. Václavem Váňou.

18.25 [hod.] – 1. rota 3. praporu vyslána k přehrazení Vyšehradské ulice za křižovatkou směrem z centra s ulicemi Benátská, Trojická a Na Slupi – cíl: zabránit postupu shromáždění směrem do centra. Při uzavření prostoru byl do davu vtažen stržm. Králíček společně s neznámým mjr. VB. Stržm. Králíček byl sražen na zem a bit pěstmi. Dav skandoval hesla např.: „Gestapo, Kde je Štěpán, Pojd'te s náma, Máme prázdné ruce“. Docházelo dále k urážkám příslušníků v první řadě uzávěry.

okolo 19.00 [hod.] – Dav se začal přesouvat Plaveckou ulicí na nábřeží a směrem k Národní třídě. Při odchodu byly házeny na příslušníky předměty a lahve. Při pochodu shromážděných po nábřeží na Národní třídu došlo k házení předmětů na jednotku umístěnou na náplavce, stejná hesla jako v ostatních případech[,] např. „Podívejte se, jsou zalezlí jako krysy“, „Ať žije Charta 77“, „Pryč s vládou jedné strany a komunisty“.

19.05 – 19.15 [hod.] – 3. prapor (i s 1. rotou, která opustila stanoviště Vyšehradská[.]) uzavřel Národní třídu za křižovátku Perštýn směrem k nábřeží a dále ulice Spálené směrem k Národní Na Perštýně a Národní směrem Jungmannovo náměstí, ve kterých se začalo množit větší množství přihlížejících. Ve stejné době byla uzavřena ulice Mikulandská [Mikulandská] na vyústění do Ostrovní.

[...]

Náčelník štábu PP VB ČSR
pplk. Václav VÁŇA¹³³

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor; sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 40–43. PŘEHLED o činnosti jednotek PP VB ČSR dne 17. 11. 1989, 23. 11. 1989. Kopie, strojopis, 4 s.

133) Pplk. Václav Váňa, 1. 9. 1988 – 1. 3. 1990 náčelník štábu PP VB ČSR.

Dokument č. 30

1989, 23. listopadu – Praha. Úřední záznam velitele zálohy č. 2 kpt. Jiřího Srdínka a jeho zástupce pprap. Petra Jeřábka

[...] ¹³⁴

Dne 17. 11. 1989 v dopoledních hodinách jsem byl velen jako velitel zálohy č. 2 ¹³⁵ (volací znak STROM 920) ¹³⁶ k zajištění klidu a veřejného pořádku v souvislosti s povolenou demonstrací studentstva Albertov – Vyšehrad. K dispozici jsem měl svého zástupce pprap. Jeřábka. Současně mně byl přidělen autobus + 40 příslušníků z Obvodních správ [SNB] Praha 1 – 10. Tito příslušníci se ve 14.00 hod. dostavili průběžně na MO VB Nové Město a v 15.00 hod. jsme nastoupili do přiděleného autobusu a s tímto odejeli na určené stanoviště do Botičské ulice před zákl. školu, kde jsme měli vyčkávat na další pokyny. Radiostanicí jsme podali relaci OD MS VB, že jsme v 15.30 hod. zaujali určené stanoviště. Asi kolem 18.00 hodiny jsme obdrželi relaci od OD MS VB, abychom přešli na stanoviště k MO VB Nové Město a přešli pod velení N OS SNB Praha 2 ¹³⁷, se kterým jsme navázali spojení. Tento vydal pokyn, abychom setrvali v autobuse a vyčkali na další pokyny. Asi kolem 18.30 [hod.] jsem obdržel telefonický pokyn na MO VB Nové Město od N OS SNB Praha 2, abych urychleně sešel k autobusu a s uvedeným počtem příslušníků přehradil Vyšehradskou ulici, kudy se blížil průvod osob. Toto jsem učinil a Vyšehradskou ulici jsem přehradil s těmito příslušníky zhruba na úrovni restaurace U Trajců. Příslušníci k tomuto zákroku nebyli vybaveni bílými doplňky, které byly naší záloze rovněž přiděleny a byly uloženy v AVII, která nám byla k dispozici současně s autobusem. Ihned po přehrazení Vyšehradské ulice došlo ke kontaktu s demonstranty bez jakéhokoli použití mírnějších prostředků[,] přičemž dav, kte-

134) V záhlaví bylo uvedeno Místní oddělení VB Nové Město, Praha 2, ul. Vyšehradská č. 20.

135) Podtrženo černým perem.

136) Srov. dokument č. 3b.

137) Pplk. JUDr. Zdeněk Kaše.

řý se semknul za ruce, protrhl tuto uzávěru¹³⁸, která na tento úkol nebyla dostatečně silná. Po protržení se vzápětí na místo dostavila pořádková jednotka PP-VB, která okamžitě nastoupila s bílými doplňky a štíty před naši skupinu a zabránila tak dalšímu pohybu davu směrem do Vyšehradské ulice, který se již stával agresivnější a na příslušníky pořádkové jednotky útočil žerděmi od vlajek[,] a jak jsem si všiml i několika hozenými kameny.¹³⁹ Já jsem se poté se svojí skupinou stáhl do prostoru křižovatky Vyšehradská – Benátská, neboť další zákrok přešel pod řízení velitele pořádkové jednotky z PP-VB, který zde měl i sl. vozidlo. Uvádím, že v tuto dobu vzhledem k zajištění bezpečnosti příslušníků, jsem těmto nechal vydat bílé přilby a obušky. Velitel pořádkové jednotky v tuto dobu požadoval zajištění megafonu, kteroužto žádost jsme tlumočili RDST N OS SNB Praha 2, který uvedl, že na místo přijede vozidlo PMJ s tímto vybavením. Jelikož agresivita davu stoupala, využil velitel pořádkové jednotky VRZ[,], kterým vyzval¹⁴⁰ dav zákonnými způsoby k rozchodu. Mám tím na mysli běžně používanou výzvu. V tuto dobu naše skupina prováděla rozptýlení lidí, kteří na chodnicích bránili normálnímu provozu, postávali a pokukovali. Vznikalo tedy nebezpečí, že přihlížející občané uzavřou příslušníky pořádkových jednotek i naši skupinu mezi davem. Ani při této činnosti nebylo použito mírnějších prostředků, občané se na slušné výzvy normálně rozcházel. Dav mezitím vykřikoval hesla, která byla předávána řídicímu akce.¹⁴¹ Jednalo se o výkřiky: „smrt KSČ, Jakeše do koše, Jakešovo gestapo, pojďte s námi, chceme novou vládu, svobodu“¹⁴² atd. Dav poté zpíval čsl. hymnu. Výzvy¹⁴³ k rozchodu velitel pořádkové jednotky opakoval[,], pokud si vzpomínám 3 x.¹⁴⁴ Vzhledem k tomu, že dav na výzvy nereago-

138) Podtrženo černým perem.

139) Podtrženo černým perem.

140) Podtrženo černým perem; po levé straně černá poznámka: *mjr. Valčík?*

141) Srov. dokument č. 20a.

142) Podtrženo černým perem; po levé straně černá poznámka: *prokuratura vyš., P-2, Lazarská, stíhání Johna BOKA pro zranění PPVB.*

143) Podtrženo černým perem.

144) Podtrženo černým perem.

val¹⁴⁵, byl pořádkovou jednotkou PP-VB vytlačován směrem k Plavecké ulici a tam také odešel. Pořádková jednotka v tuto chvíli dostala pokyn k odjezdu na jiné místo s tím, že naše skupina měla zůstat na místě pro případy, že by se odcházející dav obrátil zpět. Jelikož k tomu tak nedošlo, obdrželi jsme RDST pokyn k nastoupení do autobusu a přejítí pod velení OD MS VB Praha. S tímto jsme navázali spojení asi kolem 20.00 hodiny, přesně nemohu uvést[,] a byli jsme tímto vysláni k Národnímu divadlu. Po příjezdu k Národnímu divadlu¹⁴⁶, jsme toto opět RDST ohlásili OD MS VB, který uvedl, že přecházíme pod velení ŠERA 900 (zřejmě mjr. HOUBAL) s tím, že se nadále budeme řídit jeho pokyny.¹⁴⁷ S tímto jsme tedy rovněž vešli ve styk a obdrželi jsme pokyn[,] aby-
chom přehradili Národní třídu u Nové scény ND a zabránili tak proudě-
ní osob do zad pořádkové jednotky a ostatních příslušníků dalších slo-
žek¹⁴⁸, kteří na úrovni Voršilské ulice stáli před davem. Asi po 30 minu-
tách jsme obdrželi od velitele ŠERA 900 pokyn, abychom tam část naší
skupiny ponechali[,] a část aby se přesunula za pořádkovou jednotku,
která v tuto dobu již postoupila asi 50 metrů před ulici Mikulandskou.
10 příslušníků zůstalo tedy ve výchozí pozici a ostatní jsme přešli za po-
řádkové jednotky. Zde jsme zaujali postavení asi 10m za pořádkovými
jednotkami a čekali na další pokyny. Zde již agresivnímu davu byly[,]
jak jsme slyšeli[,] dávány od OD Máj výzvy¹⁴⁹ k rozchodu a zákonné
výzvy. Pokud si vzpomínám, byly tyto výzvy opakovány několikrát
asi po dobu jedné hodiny. V této době část osob uposlechla¹⁵⁰ výzvy
a po levé straně Národní třídy, při pohledu na OD Máj, zcela normálně
prošla pořádkovou jednotkou bez jakéhokoli zákroku a použití mírněj-
ších prostředků. Po dalších výzvách zbytek davu jednal tak, že si chvíli
sedl, popostoupil několik metrů dopředu, pak zase ustoupil, ale další vý-
zvy velitele pořádkové jednotky nerespektoval. Dav neustále vykřiko-

145) Podtrženo černým perem.

146) Podtrženo černým perem.

147) Podtrženo černým perem.

148) Podtrženo černým perem.

149) Podtrženo černým perem.

150) Podtrženo černým perem.

val obdobná hesla¹⁵¹, jak již jsou uvedena. V tuto dobu jsme si všimli, že demonstranti již v některých případech jednali agresivně[,] a viděli jsme[,] jak letí několik lahví do pořádkové jednotky.¹⁵² Toto bylo hlášeno i RDST na OD MS VB Praha, jakož mu bylo průběžně hlášeno i chování davu. V této chvíli[,] nepamatuji přesný čas, se dav po pravé straně Národní třídy protrhl, zřejmě na nátlak pořádkové jednotky u OD Máj. V tuto chvíli také byli nejaktivnější členové davu vyvádění z davu příslušníky ve vojenských uniformách a červených baretech¹⁵³ za pořádkovou jednotku¹⁵⁴ a naše skupina měla za úkol tyto osoby předvádět do zde připravených autobusů. V tuto chvíli jsem stál se svým zástupcem pprap. Jeřábkem na levé straně Národní třídy při pohledu na OD Máj a viděli jsme[,] jak protržený dav podloubím Národní třídy u Mikulandské ulice utíká směrem do této ulice a dále na Národní třídu[,] přičemž osoby¹⁵⁵ při útěku do sebe vzájemně narážely¹⁵⁶ a v několika případech jme viděli pád těchto osob¹⁵⁷ na vozovku a ničení keramických košů. Některé z osob davu při útěku používaly dřevěných tyčí, zřejmě od vlajek, ke své obraně.¹⁵⁸ I nadále bylo naší skupinou prováděno předvádění osob, které jsme přebírali od již popisovaných přísl. ve vojenských uniformách.¹⁵⁹ Zhruba 5 minut po protržení pořádkové jednotky jsem se již nemohl spojit RDST s OD MS VB, neboť mě došel zdroj RDST, toto jsem oznámil veliteli ŠERO 900 a zdroj jsem si šel společně s pprap. Jeřábkem opatřit. Došel jsem až do Bartolomějské ulice, ale zdroj jsme nesehnali. Vrátili jsme se proto nazpět na Národní třídu, kde již stálo vozidlo rychlé záchranné služby, neboť se nějaké ženě údajně udělalo nevolno. V tuto dobu byl dav již rozptýlen a došlo

151) Podtrženo černým perem.

152) Podtrženo černým perem.

153) Příslušníci zásahové skupiny (1 + 30) odboru zvláštního určení Správy vojsk MV.

154) Podtrženo černým perem.

155) Podtrženo černým perem.

156) Podtrženo černým perem.

157) Podtrženo černým perem.

158) Podtrženo černým perem.

159) Příslušníci skupiny odboru zvláštního určení (OZU) Správy vojsk MV pod vedením mjr. JUDr. Petra Šestáka.

ke spojení obou pořádkových jednotek. Já jsem po chvíli dostal pokyn od velitele ŠERA 900, abych svoji skupinu soustředil z obou míst a nechal nastoupit do autobusu. Toto jsem také zajistil a čekal na další pokyny. Pak jsem cestou dalších jiných příslušníků obdržel pokyn od OD MS VB[,] abych se přesunul do ulice Na Perštýně a zde vyčkával na další pokyny. Toto spojení bylo komplikované proto, že již v tuto dobu jsem neměl spojení. S autobusem jsme dojeli až do Bartolomějské ulice, kde jsem vyslal pprap. Jeřábka na MO VB Bartolomějská[,] aby zajistil telefonické spojení s OD MS VB a uvědomil jej o našem postavení na stanovišti. Asi po 20 minutách pprap. Jeřábek přišel s tím, že byl dán pokyn OD MS VB k odjezdu na základnu, což jsem provedl asi kolem 22.00–22.30 hod.

kpt. Srdínko Jiří [...] ¹⁶⁰
pprap. Jeřábek Petr [...] ¹⁶¹

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 91–92. Úřední záznam, 23. 11. 1989. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 31

1989, 24. listopadu – Praha. Úřední záznam staršího referenta specialisty organizačního a analytického odboru Městské správy VB Praha kpt. Zbyňka Žáby

Dne 22. 11. 1989 bylo provedeno vytěžení příslušníků odboru dopravní služby MS VB Praha, kteří dne 17. 11. 1989 byli veleni k zajišťování plynulosti silničního provozu a odklonu dopravy v souvislosti s povolenou manifestací u příležitosti 50. výročí pohřbu Jana Opletala.
Úsek č. 1 – křižovatka Benátská – Vyšehradská
nstržm. KUČA Tomáš, por. ŘÍHA

160) Podtrženo černým perem.

161) Podtrženo černým perem.

před a v průběhu povolené manifestace nezjistili žádné skutečnosti, po jejím skončení, když byl dav v ul. Vyšehradské zastaven[.] slyšeli vykřikovat hesla „Pryč s Jakešem“, „Smrt komunistům“, „Jakešovo gestapo“. Dav se snažil rozrazit poř. jednotku VB, některé osoby k tomu použily tyčí (vytěžen pouze nstržm. Kuča).

- Úsek č. 2 – nábr. B. Engelse – Svobodova
nstržm. ČERNÝ Radomír, ppor. Bartoň
vytěžení[m] nstržm. Černého nebyly zjištěny skutečnosti k jednání osob, v jeho úseku nebyl veřejný pořádek narušen.
- Úsek č. 3 – nábr. K. Marxe – Vnislavova
nprap. HEMERKA Jan
v jeho úseku k narušení veř. pořádku nedošlo
- Úsek č. 4 – Vyšehradská – Svobodova
pprap. BURIAN Luboš
po povolené manifestaci přecházel jeho úsekem dav, vykřikována hesla „Jakeše do koše“, „Zrušte KSČ“, „Zrušte milice“, nesen transparent „Konec lži, začněte mluvit pravdu“.
- Úsek č. 5 – Vyšehradská – Vnislavova
nstržm. MARTÍNEK Petr
po povolené manifestaci jeho úsekem procházel dav, skandování hesel „Svobodné volby“, „Ať žije Charta“, „Havel“, „Jakeše do koše“, „Zrušte milice“, „Koleda[.] koleda[.] Štěpáne, co to neseš ve džbáně, nesu[.] nesu[.] marky, do švýcarské banky“.
- Úsek č. 6 – byl zrušen a nahrazen úseky: Slavojova – Lumírova, Lumírova – Na Brečance, Lumírova – Na Pankráci – bez poznatku.
- Úsek č. 7 a 8 byly zrušeny.
- Úsek č. 9 – Ostrčilovo nám.
nstržm. Mareš Pavel, ppor. Zuzka
vytěžením nstržm. Mareše nebyly zjištěny žádné skutečnosti.

Dále byl obsazen úsek Na Slupi, Albertov, Svobodova – pprap. SRBA Václav a ppor. Chyba. Vytěžením pprap. Srby [bylo zjištěno]: Po skončení části povolené manifestace v prostoru Albertova, kdy průvod vyšel z Albertova ke křižovatce s ul. Na Slupi[,] se zde průvod zastavil a řada účastníků vykřikovala „Na Václavák“, ale pak průvod zabočil směrem k Vyšehradu. Byla skandována hesla „Ať žije Masaryk“, „KSČ pryč“.

Vytěžením přísl. dopravní služby bylo zjištěno, že v průběhu oficiální části, kdy zajišťovali dopravu[,] nikdo na ně nic urážlivého nevykřikoval, osoby je v podstatě většinou nebraly na vědomí, pouze někteří jedinci na ně křičeli „Pojďte s námi“.

[...]¹⁶²

Zapsal: kpt. Žába

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 25–26. Úřední záznam, 24. 11. 1989. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 32

1989, 24. listopadu – Praha. Úřední záznam staršího referenta specialisty organizačního a analytického odboru Městské správy VB Praha kpt. Zbyňka Žáby

Dne 23. 11. 1989 jsem převzal telefonickou informaci od náčelníka OS SNB Praha 2 pplk. JUDr. Kašeho:

Žádný příslušník OS SNB Praha 2 nevyhledal v souvislosti s utrpeným zraněním v průběhu MBA dne 17. 11. 1989 lékařské ošetření, přestože ke dvěma lehkým zraněním došlo (v jednom případě modřina a v jednom zhmoždění palce ruky).

Dne 17. 11. 1989 v 18.30 hod. se na MO VB Nové Město Praha 2 dostavil občan Pavel KUČERA, nar. [...] 1962[,] a oznámil vloupání

162) Vlastnoruční podpis: kpt. Žába.

do svého motorového vozidla zaparkovaného v Praze 2, Bělehradské ul. Vzhledem k tomu, že všichni příslušníci byli zapojeni do MBA[,] musel být odkázán na pozdější dobu – oznámení bylo přijato v 19.50 hod. (ČVS: VB-1068/89).

Zapsal kpt. Žába [...] ¹⁶³

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. 1. 35. Úřední záznam, 24. 11. 1989. Originál, strojopis, 1 s.

Dokument č. 33

1989, 24. listopadu – Praha. Výtah z úředního záznamu staršího referenta specialisty organizačního a analytického odboru Městské správy VB Praha kpt. Zbyňka Žáby

Dne 23. 11. 1989 bylo provedeno upřesnění činnosti zálohy č. 1 dne 17. 11. 1989.

K činnosti byl vytěžen velitel zálohy č. 1 kpt. Exner¹⁶⁴ z OS SNB Praha 2, který uvedl:

Záloha byla od 14.00 hodin dislokována v Muzeu SNB na Karlově v počtu 2 + 40, radiově byla podřízena LUNĚ.

Mezi 17.30 – 18. hodinou byla záloha velena Lunou do Benátské ul. v Praze 2, ale ve Vyšehradské ul. nasazena nebyla.

18.30 hod. – byla velena do prostoru Karlova nám.

18.45 hod. – byla vyslána do prostoru křižovatky Národní – Spálená k OD Máj

[...]

Zapsal: kpt. Žába [...] ¹⁶⁵

163) Vlastnoruční podpis: kpt. Žába.

164) Srov. dokument č. 34.

165) Vlastnoruční podpis: kpt. Žába.

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. IN-FORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 90. Úřední záznam, 24. 11. 1989. Originál, strojopis, 1 s.

Dokument č. 34

[1989, po 24. listopadu] – Praha. Úřední záznam velitele zálohy č. 1 kpt. Jiřího Exnera¹⁶⁶ a jeho zástupce npor. Jiřího Šlajse¹⁶⁷

Dne 17. 11. 1989 na základě pokynu ZN OVB OS SNB Praha 2 kpt. JUDr. NAVRÁTILA¹⁶⁸ jsme byli veleni do skupiny ZÁLOHA č. 1 s tím, že kpt. EXNER je velitelem a npor. ŠLAJS jeho zástupcem. Stanoviště bylo určeno v prostoru před muzeem SNB v Praze 2¹⁶⁹, nástup ve 14.00 hodin. Jako spojení byla určena jedna přenosná radiostanice, řídicí středisko LUNA, náš volací znak STROM 910.¹⁷⁰

Ve 14.00 hodin se na stanoviště dostavilo do této skupiny 10 příslušníků z OS SNB Praha 3, 4, 5, 6. Od této doby[,] to je 14.00 hodin[,] jsme zde, v prostoru muzea SNB byli v pohotovosti.

Časový plán:

- 14.00 – 17.30 – jako záloha v prostoru musea SNB v Praze 2;
17.30 – 17.40[hod.] – na pokyn LUNY se přemísťujeme do prostoru u MO-VB Nové Město v Praze 2, do ulice Benátská, stojíme asi 50 metrů nad křižovatkou s ulicí Benátská – Vyšehradská. Bez vystoupení z autobusu.

166) Kpt. Jiří Exner, zástupce náčelníka zástupce náčelníka ŽO VB Hlavní nádraží OS SNB Praha 2.

167) Npor. Jiří Šlajs, výkonný příslušník ŽO VB Praha – Hlavní nádraží, OO VB Praha 2.

168) Kpt. JUDr. Jan Navrátil (nar. 27. 7. 1949), 1. 1. 1989 – 30. 9. 1990 zástupce náčelníka odboru VB OS SNB Praha 2, 17. 11. 1989 velitel BO na Vyšehradě.

169) Muzeum SNB a vojsk ministerstva vnitra, podřízené Politickému odboru FMV.

170) Srov. dokument č. 3b.

- 18.30 [hod.] – pokyn LUNY opustit ulici Benátskou, přesunout se blíže k centru.¹⁷¹
- 18.40 [hod.] – máme stanoviště v ulici U nemocnice v blízkosti Karlova náměstí;
- 18.50 [hod.] – pokyn LUNY přemístit se do prostoru ulice Spálená do blízkosti obchodního domu MÁJ;
- 19.00 [hod.] – jsme ve Spálené ulici v prostoru[,] kde ústí do Spálené ulice Ostrovní. Bez opuštění vozidla jako záloha;
- [...]
- 21.15 [hod.] – LUNA [vydala pokyn] zrušit uzávěru Národní tř. [a] přemístit se do zálohy.
- 21.20 [hod.] – celá ZÁLOHA č. 1 v autobusu, stojíme na nábreží u staré budovy Národního divadla.
- 21.30 [hod.] – LUNA – konec opatření, odevzdáváme štíty a přes Národní tř. odjíždíme do prostoru nám. I. P. Pavlova[,] kde se příslušníci ZÁLOHY č. 1 rozcházejí.

V průběhu celého opatření, nedošlo k žádnému přímému kontaktu s demonstranty, nebyla vyhotovena žádná kontrolka osob (perlustrační lístek), nikdo nebyl předveden.

kpt. E x n e r Jiří [...] ¹⁷²

npor. Š l a j s Jiří [...] ¹⁷³

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. INFORMACE k MBA 17. 11. 1989 (podklady), č. l. 175–177. Úřední záznam. Kopie, strojopis, 3 s.

171) Srov. dokument č. 10.

172) Vlastnoruční podpis: *kpt. Exner*.

173) Vlastnoruční podpis: *npor. Šlajs*.

Dokument č. 35

1989, 25. listopadu – Praha. Úřední záznam velitele 3. praporu Pohotovostního pluku VB ČSR mjr. Miroslava Valčíka

Dne 17. 11. 1989 byl nasazen 3. prapor PP VB ČSR ve prospěch S SNB hl. m. Prahy a SČK. k zajištění klidu a veřejného pořádku v hl. městě Praze v souvislosti s pořádanou akcí k uctění památky 50. výročí úmrtí studenta Jana Opletala a následného uzavření vysokých škol fašistickými okupanty.

- 15.00 [hod.] – zaujetí stanoviště Karlovo nám. – 3. rota
- 15.30 [hod.] – zaujetí stanoviště náplavka u nábf. B. Engelse
[-] 1. a 2. rota
- 16.55 [hod.] – na pokyn štábu přemístěna 1. rota z náplavky do prostoru vyústění ul. Vyšehradské na Karlovo nám.
- 18.20 [hod.] – vznáším dotaz na štáb, jaké opatření přijmout proti davu, který vyšel z Vyšehradu a z ulice Svobodovy postupuje ulicí Vyšehradskou ke Karlovu nám. v počtu asi 2000 lidí (skandování, transparenty)
- pokyn štábu: nechat volně projít
- organizují odjezd vozidel 1. roty do větší vzdálenosti od ulice Vyšehradská, aby nebudila pozornost
- 18.23 [hod.] – pokyn štábu: provést uzavření ul. Vyšehradské na křižovatce s ulicí Na slupi; dodatečně upřesněno uzavřít co nejbližší k nábf. B. Engelse
- 18.25-27 [hod.] – Vyšehradská ulice uzavřena 1. rotou s úkolem nepustit průvod na Karlovo nám. a dále na Václavské nám.
- v této době čelo průvodu již přišlo do styku s uzavěrou přísl. MS VB Praha¹⁷⁴

174) Srov. dokument č. 30.

- 18.35, 43, 48 [hod.] – vydány výzvy rozhl. zařízením VRZ na služebním vozidle (výzvy „Jménem zákona“, požadavek k rozchodu s určením míst, udány důsledky neuposlechnutí)
 – vzhledem ke značnému hluku byla slyšitelnost značně omezena
- 18.41 [hod.] – pokyn štábu k přesunutí 2. roty z náplavky do Resslovy ulice s úkolem přehradit ji a nedovolit vstup do prostoru Karlova nám.
- 18.48 [hod.] – do prostoru uzávěry Vyšehradská přijelo rozhlasové zařízení BOUŘE; zůstalo ale za vozidly roty, kde zůstalo zablokováno
- 18.50 [hod.] – dav se od uzávěry počíná odpoutávat a odchází zpět Vyšehradskou ulicí
 – o této skutečnosti informuji štáb
- 18.53 [hod.] – pokyn štábu přesunout 1. rotu zpět na vyústění Vyšehradské ul. s Karlovým nám. a na místě přenechat plnění úkolu jednotce přísl. MS VB Praha
 – provedeno zrušení naší uzávěry, otočena kolona, nasednutí
- 18.55 [hod.] – hlásí velitel 2. roty, že v prostoru Resslova není žádný pohyb osob
 – můj pokyn: neuzavírat, čekat na další pokyny
- 18.58 [hod.] – pokyn štábu přesunout 1., 2. a 3. rotu do prostoru Národní třídy a vyčkat dalších pokynů
- [...]

Velitel 3. praporu PP VB ČSR
 mjr. Miroslav Valčík [...] ¹⁷⁵

175) Vlastnoruční podpis: *mjr. Valčík.*

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/275–278. Úřední záznam, 25. 11. 1989. Originál, strojopis, 4 s.

Dokument č. 36

1989, 28. listopadu – Praha. Výtah z přehledu pplk. JUDr. Břetislava Zdráhalý o činnosti jednotek Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR

[...] ¹⁷⁶

K jednotlivým bodům Vašeho dožádání ¹⁷⁷ uvádím:

1. Ve smyslu dále uvedených interních aktů ¹⁷⁸ byly k nasazení určeny následující jednotky s těmito počty:

2. prapor	170 frekventantů + 19 velitelů	= 189
<u>3. prapor</u>	<u>407 frekventantů + 25 velitelů</u>	<u>= 432</u>
CELKEM	577 frekventantů + 44 velitelů	= 621

Jako záloha byl vyčleněn 1. prapor v síle $350 + 24 = 374$, který však nebyl v průběhu akce využit.

Uvedeným jednotkám veleli jejich příslušní velitelé, tj.:

- 2. prapor – mjr. JÍCHA Liboslav ¹⁷⁹
- 3. prapor – mjr. VALČÍK Miroslav
- 1. prapor – mjr. POLÁK Otta

2. Všichni příslušníci našich jednotek byli oblečeni do služebního stejnokroje OLIVA a kožichu, na hlavách bílé přilby, vystrojeni

176) V záhlaví je strojopisně dopsáno: Příloha k čj. PP-0698/01-89, výtisk č. 1, počet listů: 10.

177) Průvodní dopis velitele PP VB ČSR pplk. JUDr. Břetislava Zdráhalý, čj. PP-0698/01-89, z 29. 11. 1989 byl adresován náčelníkovi Inspekce ministra vnitra ČSR plk. JUDr. Stanislavu Hajnovi.

178) Srov. dokument č. 3b.

179) Mjr. JUDr. Liboslav Jícha, 1. 2. 1989 pověřen zastupováním ve funkci velitele 2. praporu PP VB ČSR.

a vyzbrojeni obušky, KASRY, pouty, služební pistolí s 16ks náboji, část příslušníků byla vybavena ochrannými štíty. Záložní prapor byl posílen o tyto technické prostředky: 3x vodní stříkač a 6x pojízdné zábrany.

[...] Na poradě u zástupce náčelníka Správy SNB hl. m. Prahy a Sč. kraje – náčelníka Městské správy VB Prahy – dne 17. 11. 1989 byl [...] náčelníkem MS VB vydán pokyn, aby se zástupci PP VB ČSR dostavili ve 14.00 hod. do operačního štábu Správy SNB, který byl umístěn v prostorách operačního střediska v budově MS VB Praha. Za PP VB ČSR byli do tohoto štábu vysláni pplk. JUDr. Břetislav ZDRÁHALA a mjr. JUDr. Jaromír SOUKUP.¹⁸⁰ Po příchodu na operační štáb požadoval velitel PP VB ČSR od náčelníka MS VB Praha upřesnění, jaké úkoly a povinnosti budou jednotky PP VB ČSR plnit, jaké jsou cíle našeho nasazení. Bylo mu sděleno, že ve smyslu výše uvedeného rozkazu náčelníka MS VB Praha je úkolem našich jednotek provádět v případě potřeby uzávěry s cílem nepřipustit pochod účastníků nepovolených shromáždění do centra na Václavské náměstí. Vzhledem k tomu, že jednotky PP VB ČSR byly vyčleněny ve prospěch Správy SNB hl. m. Prahy a Sč. kraje, rozhodovali o jejich využití výhradně funkcionáři této správy a naši zástupci ve štábu pouze předávali pokyny a upřesňovali, které konkrétní jednotky mají být použity v určených místech.

Na uvedené poradě byl současně náčelníkem MS VB Praha vydán pokyn k výjezdu jednotek PP VB ČSR včetně posilových prostředků do výchozích prostorů, které byly určeny při předcházející poradě, které se zúčastnili za PP VB ČSR velitelé praporů a NOO a za S SNB náčelník PJ VB, NOO S SNB a funkcionáři územních útvarů.¹⁸¹ Místa a časy nájездů do těchto prostor jsou uvedeny v následujícím bodě.

180) Mjr. JUDr. Jaromír Soukup, 1. 9. 1989 – 31. 10. 1989 na stáži u štábu PP VB ČSR.

181) Srov. dokument č. 2a.

5. Popis průběhu nasazení:¹⁸²

- 15.00 [hod.] – 3. rota 3. praporu dosáhla stanoviště Karlovo náměstí;
– 2. prapor dosáhl stanoviště Bartolomějská a byl vyčle-
něn do podřízenosti náčelníka OS SNB Praha 1.
- 15.30 [hod.] – 1. a 2. rota 3. praporu dosáhla stanoviště náplavka
u nábřeží B. Engelse.
- 15.45 [hod.] – 1. prapor jako záložní dosáhl stanoviště Olšanská, po-
sílen o vpředu uvedené posilové prostředky.
- 16.55 [hod.] – 1. rota 3. praporu přemístěna na pokyn řídicího z ná-
plavky na vyústění ulice Vyšehradské na Karlovo ná-
městí.
- 18.20 [hod.] – Dotaz VPr-3 na řídicího[,] jak reagovat na průvod
směřující ze Svobodovy ulice do Vyšehradské, asi
1500 osob, skandování hesel, transparenty (např.
Zrušte monopol KSČ). Odpověď štábu – nechat projít.
- 18.25 [hod.] – Na pokyn řídicího vyslána 1. rota 3. praporu k posí-
lení uzávěry, kterou prováděli příslušníci MS VB,
ulice Vyšehradská za křižovatkou směrem z centra
a ulicemi Benátská, Trojická a Na Slupi¹⁸³ – cíl: za-
bránit postupu shromáždění směrem do centra, ne-
zakročovat, nenechat se vyprovokovat. Dav skando-
val hesla: „Gestapo, Kde je Štěpán, Pojd'te s náma,
Máme prázdné ruce“. Při uzavírání prostoru byl
do davu vtažen stržm. Králíček společně s nám ne-
známým mjr. VB. Stržm. Králíček byl sražen na zem
a bit pěstmi. Přitom mu byl utržen podbradník na příl-
bě, na zemi byl skopán. Rtn. Vondráček byl povalen
na zem, přičemž mu byly roztrženy kalhoty, rtn. Kout-
ský Karel byl udeřen pěstí do obličeje, rtn. Šuškovci
praskla přilba po úderu neznámým předmětem, rtn.
Hradílek Michal utržil úder pěstí do hlavy.

182) Srov. dokumenty č. 29, 35.

183) Po levé straně strojopisem: splněno v 18.27.

- 18.35, 43, 48 [hod.] – Vydány výzvy rozhlasovým zařízením VRZ na služebním vozidle velitele 3. praporu (výzva Jménem zákona, požadavek o rozchod s udáním směru a případnými následky v případě neuposlechnutí výzev). Vzhledem k značnému hluku byla slyšitelnost výzev malá.
- 18.20 [hod.] – 1. prapor byl vyslán ze stanoviště Olšanská na základnu s pokynem poskytnout příslušníkům praporu večeři a vyčkat dalších pokynů.
- 18.20 až 18.40 [hod.] – Při pochodu davu pochodujícího z Vyšehradu přímo po nábřeží na Národní třídu docházelo k házení předmětů na vozidla jednotky umístěná na náplavce (2. rota 3. praporu), pokřikování hesel obdobných výše uvedeným případům[,] např.: „Ať žije Charta 77, Jste zalezlí jako krysy, Pryč s vládou jedné strany a s komunisty“.
- 18.41 [hod.] – Na pokyn řídicího přesunuta 2. rota 3. praporu do Resslovy ulice s úkolem přehradit ji a nepustit dav na Karlovo náměstí.
- 18.48 [hod.] – K 1. rotě 3. praporu se dostavilo vozidlo BOUŘE ve směru od Karlova náměstí a zůstalo za vozidly roty. Vozidlo nebylo použito, protože dav se začal rozptylovat.
- 18.50 [hod.] – Dav před 1. rotou 3. praporu se začíná směřovat do ulice Plavecké a přesouvá se směrem k nábřeží.
- 18.52 [hod.] – Pokyn řídicího přesunout vzhledem k odchodu davu 1. rotu 3. praporu na původní místo (vyústění Vyšehradská – Karlovo náměstí).
- 18.55 [hod.] – Velitel 2. roty 3. praporu hlásí dosažení Resslovy ulice, kde je však klid, proto dostal pokyn od velitele praporu vyčkat na místě.
- 18.58 [hod.] – Pokyn řídicího přesunout 3. prapor do prostoru Národní třídy a vyčkat.

[...]

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/261–270. PŘEHLED o činnosti jednotek PP VB ČSR dne 17. 11. 1989, 28. 11. 1989. Výtisk č. 1. Kopie, strojopis, 10 s.

Dokument č. 37

1989, 7. prosince – Praha. Výtah z úředního záznamu nstržm. Matochy

[...] ¹⁸⁴

Dne 17. listopadu jsem byl velen na opatření na MO VB Vyšehrad. Opatření se konalo kvůli dnu studentstva. Po instruktáži jsme asi kolem 15.00 hod. nasedli do autobusu, kde jsme seděli asi tři hodiny. Poté jsme na pokyn velitele přehradili ul. Vyšehradskou.¹⁸⁵ Po této ulici šel dav směrem do centra. Jelikož dav byl početný, tak ulici přehradili příslušníci PPVB. Naše skupina odešla do okolních ulic, aby je uzavřela pro vozidla a pro chodce. Asi po hodině se dav obrátil a odešel. My jsme opět nasedli do autobusu a čekali na další pokyny. Ulice[,] které jsme uzavírali[,] neznám jménem.

Po chvíli nás autobus zavezl na Národní třídu. [...]

nstrm. Matocha [...] ¹⁸⁶

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVII, sl. MBA „STUDENT“ 17. – 20. 11. A MBO 20. 11. – 11. 12. 1989, č. l. 202. Úřední záznam, 7. 12. 1989. Originál, strojopis, 1 s.

184) V záhlaví je razítko: Místní oddělení VB Strašnice, ul. V Zátočce č. 1, 100 00, Praha 10.

185) Srov. dokument č. 30.

186) Vlastnoruční podpis: *nstrm. Matocha*.

Dokument č. 38

1989, 28. prosince – Praha. Úřední záznam náčelníka 10. odboru Hlavní správy kontrarozvědky SNB mjr. JUDr. Petra Žáka o činnosti operativní skupiny 2. oddělení pořizující videodokumentaci a zajištění Alexandera Dubčeka dne 17. listopadu 1989

Dne 17. 11. 1989 v souladu s rozkazem náčelníka správy¹⁸⁷, kterým byla stanovena 30% dosažitelnost pracovníků správy[,] byla po linii vnitřního zpravodajství zajišťována videodokumentace pro případný výskyt mimořádné události. Skupina ve složení kameraman kpt. [JUDr. Vítězslav] STACHOVSKÝ, ostraha kamery mjr. [JUDr. Zdeněk] NOVÁK, mjr. [Pavel] JANOVSKEÝ, kpt. [JUDr. Miloš] KNOT, řidič mjr. [JUDr. Karel] VITÁK pořizovala otevřeně od 15.45 hod. videodokumentaci uprostřed shromážděných studentů v prostoru Albertov, Vyšehrad, Vyšehradská a od 20.00 do 21.00 hod. v prostoru Národní třída. V prostoru na Národní třídě se jmenovaní zdržovali za kordonem v prostoru Perštýna. Žádná aktivní opatření proti účastníkům shromáždění jmenovaní příslušníci neprováděli.¹⁸⁸

V uváděný den 17. 11. 1989 kolem 18.00 hod. provedli mjr. [JUDr. Jaromír] MAJTNER a kpt. [Ivan] KONÍČEK pohovor ve smyslu podání vysvětlení podle zákona o SNB¹⁸⁹ s Alexandrem DUBČEKEM na MO VB Vyšehrad a po objasnění skutečností byl jmenovaný propuštěn.¹⁹⁰

Jiná opatření na veřejnosti příslušníci zařazení po linii vnitřního zpravodajství ze [hlavní] správy kontrarozvědky dne 17. 11. 1989 neprováděli, ani je neplánovali.¹⁹¹

187) Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Operativní průzkum centrály Státní bezpečnosti*, s. 70–71.

188) Srov. ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, s. 392–393, 498–499, 687–688.

189) Srov. tamtéž, s. 586–587.

190) Srov. BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel (eds.): *Denní situační zprávy StB*, s. 41.

191) Srov. ŽÁČEK, Pavel: Operativní průzkum centrály Státní bezpečnosti. Neznámá kapitola z demonstrace 17. listopadu 1989. In: *Paměť a dějiny*, 2014, č. 3, s. 70–81.

Videodokumentace pořízená kameramanem kpt. STACHOVSKÝM dne 17. 11. 1989 byla následně vedením FMV vyžádána pro potřeby komise Federálního shromáždění ustanovené k vyšetření událostí ze 17. 11. 1989.¹⁹²

mjr. ŽÁK Petr
[...]¹⁹³

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/204. Úřední záznam, 28. 12. 1989. Originál, strojopis, 1 s.

Dokument č. 39

[1989, 28. prosince – Praha.] Informace o činnosti operativní skupiny příslušníků 11. odboru Hlavní správy kontrarozvědky SNB dne 17. listopadu 1989

V souvislosti s 50. výročím Dne studentstva zorganizoval Mezinárodní svaz studentstva (MSS) ve dnech 16.–19. 11. 1989 seminář a navazující akce v hotelu BUDOVATEL¹⁹⁴ a PKOJF Praha, na který bylo pozváno na 80 zahraničních účastníků.

V rámci kontrarozvědného zabezpečování této akce bylo zjištěno, že v prostředí studující středoškolské a vysokoškolské mládeže vznikají struktury mající za cíl zorganizovat na den 17. 11. 1989 shromáždění na Albertově s následným pochodem přes Václavské náměstí do prostoru parku před Hlavním nádražím ČSD v Praze.

Vzhledem k získaným signálům, jakož i obavám, aby nedošlo k opakování strahovských událostí z roku 1967¹⁹⁵[.] byla provedena

192) Srov. ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, dokument č. N/9 na DVD.

193) Vlastnoruční podpis: mjr. Žák.

194) Dnes hotel President.

195) Srov. KOUDELKA, František – SUK, Jiří: *Ministerstvo vnitra a bezpečnostní aparát v období pražského jara (leden–srpen 1968)*. Doplněk, Brno 1996, s. 45–50; PAŽOUT, Jaroslav: *Mocným navzdory. Studentské hnutí v šedesátých letech*. Prostor, Praha 2008, s. 99–101.

operativní opatření v rámci celé ČSSR ke zjištění záměrů organizátorů a dalších potenciálních účastníků na této akci. Souběžně s tím byly upřesňovány záměry západních diplomatů, novinářů trvale akreditovaných v ČSSR a dalších přijíždějících vizových cizinců.

Ve snaze snížit možná rizika na minimum byla cestou teritoriálních orgánů v krajích provedena opatření na vysokých školách s cílem zabránit hromadným výjezdům studentů a osob hodlajících zneužít uvedené akce do Prahy.

[Vzhledem k tomu, že tehdejší ministryně školství, mládeže a tělovýchovy s. SYNKOVÁ¹⁹⁶ provedla ve vlastní kompetenci poradu všech děkanů a rektorů vysokých škol v ČSR, kde tyto seznámila jak s celkovou politickou situací, tak i vlastními opatřeními k zabránění zneužití demonstrace k uctění památky Jana OPLETALA k protispolečenským vystoupením, byla na kraje zaslána další informace, aby teritoriální orgány upustily od realizace námi navržených opatření.]¹⁹⁷

Státobezpečnostní opatření byla směřována v souladu se stanovenou koncepcí práce II. S SNB¹⁹⁸ i prováděcího plánu práce na rok 1989¹⁹⁹ do preventivních oblastí majících za cíl předejít snahám o zneužití mládeže jako celku k hromadnému narušení klidu a veřejného pořádku.

V průběhu samotného 17. listopadu 1989 byla organizována opatření k ochraně zahraniční delegace MSS, která se zúčastnila akce na Albertově. Dále byla vyčleněna operativní skupina v počtu 10 osob pro potřeby S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje k zabezpečení operativního průzkumu a signalizování vývoje situace.

Na uvedených opatřeních dne 17. 11. 1989 se podíleli následující příslušníci 11. odboru II. S SNB, jmenovitě kpt. JUDr. Ivan HRŮZA, kpt. KOVÁŘ Ladislav, kpt. JUDr. Miloš KUCIÁN, npor. VYHNÁNEK

196) Prof. MUDr. Jana Synková, DrSc., ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ČSR.

197) Tento odstavec byl zařazen na konci textu, nicméně s vyznačením, že patří na toto místo ve struktuře Informace.

198) Srov. ŽÁČEK, Pavel (ed.): Hlavní správa kontrarozvědky v dokumentech (1988–89). In: *Securitas Imperii*, 1994, č. 2, s. 216 – 229.

199) Srov. tamtéž, s. 162–180.

Karel, mjr. JUDr. Marie JANDLOVÁ, mjr. LÁLA Zbyněk, por. HAJŠ Miloslav, kpt. JUDr. VERNER Miroslav, mjr. JUDr. Břetislav ŠUBRT, npor. JUDr. Václav SKLENÁŘ.²⁰⁰

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XVIII, č. 1. 3735/205–206. INFORMACE. Originál, strojopis, 2 s.

Dokument č. 40

1989, 29. prosince – Praha. Záznam zástupce náčelníka 3. odboru Správy sledování SNB kpt. JUDr. Petra Ježka o projednání úkolů vyplývajících z mimořádné bezpečnostní akce dne 17. listopadu 1989

Dne 17. 11. 1989 byla uskutečněna schůzka mezi zástupcem náčelníka [3.] odboru IV. správy SNB kpt. JUDr. Ježkem a zástupcem náčelníka [správy Státní bezpečnosti] Správy SNB hl. m. Prahy a Sčk. pplk. Bahníkem²⁰¹ za účelem projednání úkolů vyplývajících z RMV ČSSR č. 16/1989. Pro odbor IV. správy SNB vyplynulo: Zajistit dokumentační a hláskou činnost v průběhu manifestace studentů na Albertově, která byla pořádána u příležitosti výročí pohřbu Jana Opletala.²⁰² Při projednávání bylo vycházeno z oficiálního programu uvedené manifestace, která měla proběhnout od 16.00 hodin a poté účastníci průvodu měli položit květiny u hrobu K. H. Máchy a K. Čapka na Vyšehradě.²⁰³

Z projednávání dále vyplynuly pro odbor IV. správy SNB následující úkoly:

- 1/ Od 15.00 hodin provádět operativní průzkum Albertova a přístupových cest, a to prostor Karlova nám., Ke Karlovu, křižovatka

200) Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Operativní průzkum centrály Státní bezpečnosti*, s. 70–81.

201) Mjr. JUDr. Josef Bahník, zástupce náčelníka správy StB Praha.

202) Srov. dokumenty č. 4, 5b.

203) Srov. dokumenty č. 1a.

- ulic Svobodova, Na Slupi, s cílem dokumentovat hesla, transparency a případné projevy účastníků manifestace.
- 2/ V případě, že nedojde k rozejití účastníků manifestace po jejím ukončení v prostoru Vyšehradu, podchytit jejich další pohyby a informace o tomto předávat na S SNB hl. m. Prahy a Sčk.²⁰⁴
- 3/ Od 15.00 hodin – z důvodů zrychlení informačního toku – zajistit účast jednoho pracovníka k obsluze hlasitého telefonu umístěného na S SNB hl. m. Prahy a Sčk.

Vzhledem ke světelným podmínkám a technické vybavenosti byla prováděna dokumentační činnost od zahájení manifestace až do doby přesunu jejich účastníků na Vyšehrad, kde byla jedním z pořadatelů oficiálně ukončena.

Vzhledem k tomu, že se účastníci nerozešli, prováděli pracovníci odboru IV. správy SNB po celou dobu přesunu průvodu od Vyšehradu, přes Vyšehradskou ulici, nábř. B. Engelse až na Národní třídu pouze hláskou činností zabezpečovanou doprovodem průvodu ze služebních vozidel a z pevných stanovišť v předkládaných prostorech možného shromáždění účastníků manifestace. [...] ²⁰⁵

Zapsal: [...] ²⁰⁶

BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel: Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. In: Securitas Imperii, 2000, č. 6/II, s. 410 (Záznam o projednání úkolů vyplývajících z RMV ČSSR č. 16/89, 29. 12. 1989).

VÚA – SA MOČR, f. VVS Tábor, sp. zn. T 10/91, sv. XXVIII, sl. Vložené materiály – dokumentace SNB, č. l. 3735/211. INFORMACE. Kopie, strojopis, 1 s.

204) Srov. dokumenty č. 6 a 7.

205) Zde doplněno rukou: *Václ. nám. a konec 23.10 hod.*

206) Vlastnoruční podpis: *Ježek.*

Seznam zkratek

aj.	a jiné
atd.	a tak dále
atp.	a tak podobně
BA	bezpečnostní akce
BO	bezpečnostní opatření
CÚV	celoútvárový výbor
č., čís.	číslo
čj.	číslo jednací
ČKD	Českomoravská Kolben-Daněk
čl.	článek
ČR	Česká republika
čsl.	československý
ČSD	Československé státní dráhy
ČSPB	Československý svaz protifašistických bojovníků
ČSSR	Československá socialistická republika
ČSR	Československá republika, Česká socialistická republika
ČST	Československá televize
ČT	Česká televize
DBO	dopravně bezpečnostní opatření
DP	dopravní podnik
ed.	edice
EO	ekonomický odbor
f.	fond
FMV	federální ministerstvo vnitra
FS	federální shromáždění
fyz.	fyzikální
hl.	hlavní

hod.	hodina
IN	inspekce náčelníka
kan.	kanál
km	kilometr
KO	kádrový odbor
kpt.	kapitán
ks	kus
KSČ	Komunistická strana Československa
KÚNZ	Krajský ústav národního zdraví
l.	list
LM	Lidové milice
M	metr
m.	město
MBA	mimořádná bezpečnostní akce
MBO	mimořádná bezpečnostní opatření
MěV	městský výbor
min.	ministerstvo, minuta
mjr.	major
MLF	marxisticko-leninská filosofie
MO	místní oddělení
MOČR	ministerstvo obrany České republiky
MS	městská správa
MSS	Mezinárodní svaz studentstva
MV	ministerstvo vnitra
MVR	městská vysokoškolská rada
MVŽP	ministerstvo vnitra a životního prostředí
náč.	náčelník
nábř.	nábřeží
nám.	náměstí
např.	například
ND	Národní divadlo
NF	Národní fronta
NLN	Nakladatelství Lidové noviny
NMV	náměstek ministra vnitra, nařízení ministra vnitra

NMVŽP	náměstek ministra vnitra a životního prostředí
NOO	náčelník operačního oddělení
npor.	nadporučík
nprap.	nadpraporčík
NS	náčelník správy
nstržm.	nadstrážmistr
O	oddělení
OAD	organizační a analytický odbor
OD	operační důstojník, obchodní dům
odd.	oddělení
ODS	odbor dopravní služby
odst.	odstavec
ONV	obvodní národní výbor
OOO	organizační a operační odbor
OP	operativní pracovník
oper.	operační, operativní
OPS	odbor pořádkové služby
OS	obvodní správa
OV	obvodní výbor, odbor vyšetřování
OVB	odbor VB
OVŠ	odbor vyšetřování
OVV	odbor vnitřních věcí
OZU	odbor zvláštního určení
P	Praha
písm.	písmeno
PJ	pohotovostní jednotka
PKOJF	Park kultury a oddechu Julia Fučíka
plk.	plukovník
PMJ	pohotovostní motorizovaná jednotka
por.	poručík
poř.	pořádkový
PP	pohotovostní pluk
pplk.	podplukovník
ppor.	podporučík

pprap.	popraperčík
prac.	pracovník
přísl.	příslušník
r.	rok
rdst., r/s, rst.	radiostanice
RMV	rozkaz ministra vnitra
RN, RNS	rozkaz náčelníka správy
rozhl.	rozhlasový
rozmíst.	rozmístění
rtn.	rotný
s.	soudruh, strana
S	správa
SA	správní archiv
Sč., Sčk.	Středočeský
sl. složka	služební
SNB	Sboru národní bezpečnosti
soc.	socialistický
sp.	spisový
SPZ	státní poznávací značka
ss.	soudruzi
SSM	Socialistický svaz mládeže
StB	Státní bezpečnost
stržm.	strážmistr
SV	správa vojsk
sv.	svazek, svatý
ŠPO	školní pohotovostní oddíl
tech.	technický
tel.	telefon
tj.	to jest
tov.	tovární
TV	televize, televizní
tř.	třída
tzv.	takzvaný
Ú. l.	Úřední list

UK	Univerzita Karlova
ul.	ulice
ÚV	ústřední výbor
V	věda
Václ.	Václavské
VB	Veřejná bezpečnost
ved.	vedoucí
vel.	velitel
veř.	veřejný
VKV	velmi krátké vlny
VOP	Vojenská obvodní prokuratura
VP	veřejný pořádek
VPr	velitel praporu
VRZ	vozidlo – rozhlasové zařízení
VŠ	vysoká škola, vysokoškolský
VŠP	vysoká škola politická
VÚA	vojenský ústřední archiv
VUS	vysokoškolský umělecký soubor
VVS	vyšší vojenský soud
vyhl.	vyhláška
vz.	vzor, v zastoupení
zn.	značka
zabez.	zabezpečit
zák.	zákon
zákl.	základní
zam.	zaměstnaný
ZN	zástupce náčelníka
ZNS	zástupce náčelníka správy
ZTS	zvláštní telefonní spojení
ZTÚ	zvláštní technický úkon
ZVH	Zelená vlna Hvězdy
ŽO	železniční oddělení

Jmenný rejstřík

- Adamčík**, Milan 56
Badura, Jan 37
Bahník, Josef 62, 112
Bartoň, ppor. 97
Bartoška, Jiří 64
Benda, Václav 3
Bláha, Stanislav 46
Bok, John 50, 56, 64, 93
Burian, Luboš 97
Bytčánek, Jiří 7, 30, 34, 44, 62
Čapek, Karel 53, 112
Černý, Radomír 97
Červený, Vladimír 46
Červinka, Pavel 46
Česka, Zdeněk 26
Danišovič, Michal 6, 7, 9, 18, 19, 29, 31, 58, 60, 68, 75, 78
Dastych, Jaroslav 19, 72
Devátý, Stanislav 49, 52, 63, 79
Dienstbier, Jiří ml. 64
Drag, Václav 19, 71
Drexlerová 46
Dubček, Alexander 22, 50, 56, 63, 79, 109
Exner, Jiří 8, 10, 13, 99, 100, 101
Fajman 26
Fejfar 10, 26
Fučík, Julius 49, 53, 63, 79, 116
Geisler, Miroslav 20, 80, 81
Goldschmidt, Jiří 81
Hájek, Miloš 48
Hajna, Stanislav 104
Hajs, Miloslav 112
Havel, Václav 3, 49, 52, 53, 54, 55, 59, 63, 66, 67, 76, 79, 97
Hemerka, Jan 97
Hojka, Josef 37
Houbal, Bedřich 6, 8, 18, 28, 35, 60, 61, 94
Hradílek, Michal 106
Hrbotický, Antonín 29
Hromas, Jiří 46
Hruška, Zdeněk 89
Hrůza, Ivan 111
Chmelíček, Antonín 26, 34
Chroustovský, Ivan 37
Chyba, ppor. 98
Jakeš, Miloš 29, 31, 49, 52, 57, 59, 63, 66, 70, 76, 79, 88, 89, 93, 97
Jandlová, Marie 112
Janovský, Pavel 109
Jaroš, Jaroslav 46
Jaskmanický, Jiří 5, 10, 24, 25, 26, 55, 83
Jeřábek, Petr 8, 12, 21, 92, 95, 96
Ježek, Petr 16, 23, 44, 45, 112, 113
Jícha, Liboslav 104
Kaska, Jiří 20, 87, 88
Kaše, Zdeněk 6, 7, 9, 11, 12, 13, 17, 54, 58, 92, 98
Kašpar, Antonín 6, 26
Kebrle 42
Katětov, Miroslav 55, 63
Klíma, Martin 55, 59, 63, 66
Kňážko, Milan 53
Knížka, Jaroslav 10, 28, 32
Knot, Miloš 109
Konecká, Jiřina 46
Koniček, Ivan 109
Korecký, Miroslav 10, 11, 20, 69, 82, 83, 84
Kořán, Pavel 56
Koutský, Karel 106
Kovář, Ladislav 111

- Králíček** 91, 106
Krejcar, Vladimír 46
Krejčí, Stanislav 60
Kucián, Miloš 111
Kuča, Tomáš 96, 97
Kučera, Pavel 98
Lábus, Jiří 59, 64
Ladman, Josef 46
Lála, Zbyněk 112
Laušman, Pavel 21, 73, 90
Ledinský, Jaroslav 8, 35
Lis, Ladislav 50
Loukota, Josef 19, 74
Mácha, Karel Hynek 5, 7, 10, 24, 25, 30, 53, 56, 76, 83, 85, 112
Majtner, Jaromír 109
Mareš, Pavel 97
Martínek, Petr 97
Masaryk, Tomáš G. 49, 52, 53, 63, 98
Matocha 22, 108
Mejstřík, Martin 55, 59, 63, 66
Mencl, Václav 44, 45
Mihalík, Josef 42
Michalík, Lubomír 46
Mikeš 46
Mohorita, Vasil 52, 79
Mošovský, Josef 46
Navrátil, Jan 11, 100
Němeček, Milan 71
Novák, Ivan 12, 57
Novák, Zdeněk 109
Opletal, Jan 6, 7, 16, 24, 25, 26, 28, 30, 43, 45, 52, 55, 59, 62, 66, 74, 75, 76, 85, 88, 90, 96, 102, 111, 112
Pajerová, Monika 55, 59, 63, 66
Palach, Jan 52, 59, 66, 76, 88
Pavlov, I. P. 101
Pázler, Viktor 24, 26, 27
Pícek, Stanislav 46
Presl, František 46
Prchalová, Věra 46
Pudil, Petr 56
Pulec, Ladislav 46
Rajchart, Miroslav 42, 80, 81
Roh, Jan 37
Rubín, Jaroslav 42
Řiha, Milan 46, 55
Řiha 96
Polák, Otta 28, 104
Ryant, Milan 19, 73, 74
Sedlák, Otto 79
Sklenář, Václav 112
Sloup 42
Součková 80
Soukup, Jaromír 105
Srba, Václav 98
Srdínko, Jiří 8, 10, 11, 12, 13, 21, 37, 77, 86, 92, 96
Stachovský, Vítězslav 109, 110
Strnad 25
Suchý, Vladimír 56
Svárovský, Břetislav 10
Šynková, Jana 111
Šárka, Josef 55, 63
Šesták, Petr 95
Šlajs, Jiří 8, 22, 100, 101
Šroub, Zdeněk 47
Štajner, Miloslav 56
Štěpán, Miroslav 49, 52, 53, 59, 63, 66, 76, 79, 87, 91, 97, 106
Šubrt, Břetislav 112
Šuška 106
Trávníček, Tomáš 24, 25
Trnka, Zdeněk 57
Ulčák, Martin 10, 26, 27
Václav, svatý 63, 67, 76
Valčík, Miroslav 9, 22, 28, 77, 86, 93, 102, 103, 104
Váňa, Václav 91
Ventová 10
Verner, Miroslav 112
Víták, Karel 109
Vítek, Stanislav 46
Vlášek, Václav 20, 86, 87
Vondráček 106
Vyhnaněk, Karel 111
Vykysal 11, 12
Weber, Oldřich 21, 88
Zajíc, Jan 52, 76
Zdráhala, Břetislav 9, 22, 28, 104, 105
Zdražil, Josef 46
Zuzka, ppor. 97
Žába, Zbyněk 21, 22, 96, 98, 99
Žák, Petr 22, 109, 110

Prameny a literatura

a) Archivy

Vojenský ústřední archiv – Správní archiv Ministerstva obrany ČR,
fond Vyšší vojenský soud České Budějovice, pobočka Tábor

b) Edice dokumentů a paměti

BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel (eds.): *Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989*. In: *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/I, 6/II

KOUDELKA, František – SUK, Jiří: *Ministerstvo vnitra a bezpečnostní aparát v období pražského jara (leden–srpen 1968)*. Doplněk, Brno 1996

ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Organizace a řízení represe v ČSSR: Operační štáby generála Lorence 1988–1989*. In: *Securitas Imperii*, 1998, č. 4/I, 4/II, 4/III

ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet. Protokoly parlamentní vyšetřovací komise pro objasnění událostí 17. listopadu 1989*. Díl 2. CEVRO – LKA, Praha 2013

c) Literatura

MacDONAGH-PAJEROVÁ, Monika: *Vezměte s sebou květinu! Deníky a vzpomínky z let 1980–1990*. Prostor, Praha 2014

MEJSTRÍK, Martin: *Deník. Řekněte jim, že sametová...* Computer Press, a. s., Brno 2010

MÜLLEROVÁ, Alena – HANZEL, Vladimír: *Albertov 16:00. Příběhy sametové revoluce*. Česká televize – Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2009

PASÁK, Tomáš: *17. listopad 1939 a Univerzita Karlova*. Univerzita Karlova, Praha 1997

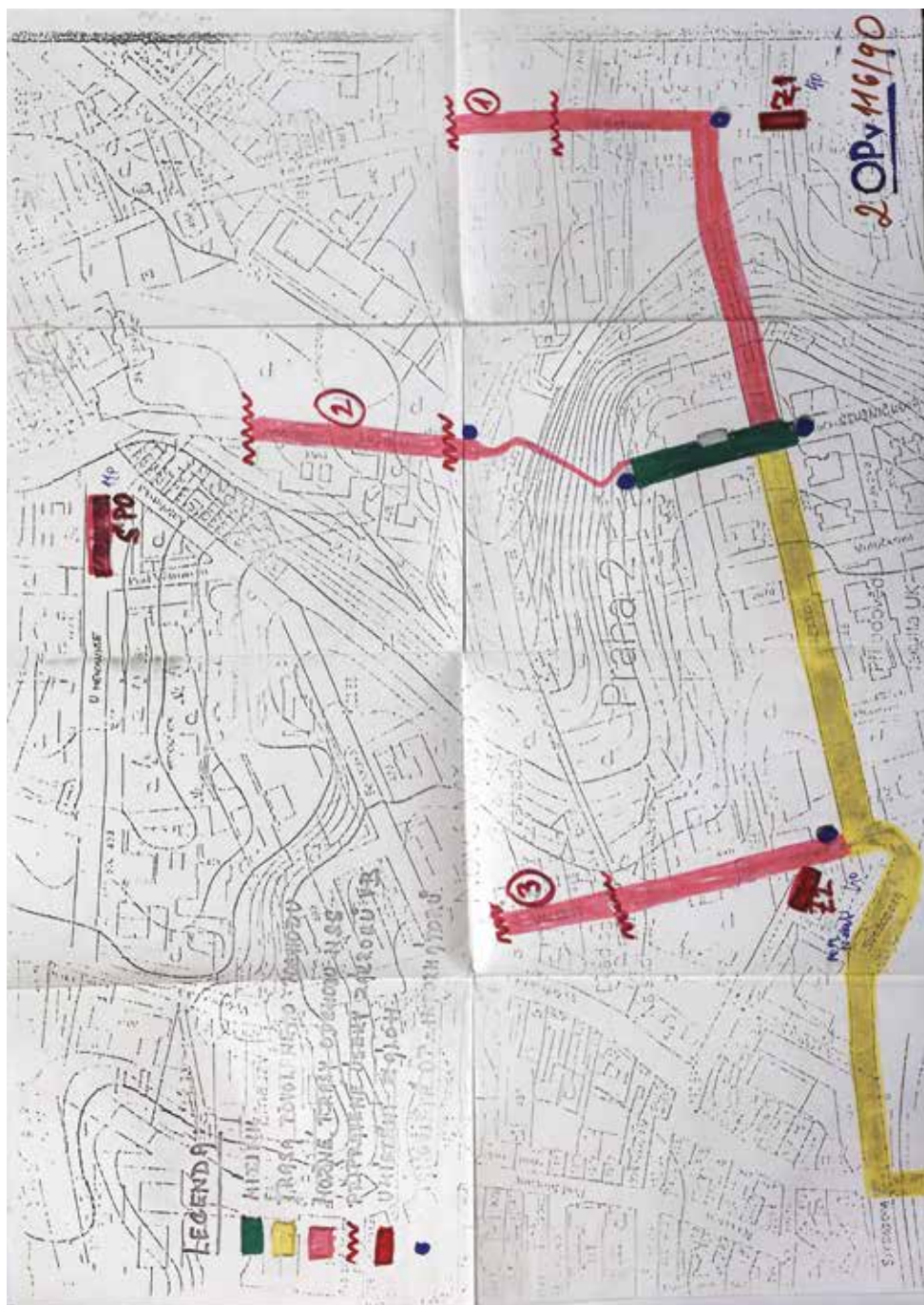
PAŽOUT, Jaroslav: *Mocným navzdory. Studentské hnutí v šedesátých letech*. Prostor, Praha 2008

TESAŘ, Jan: *Traktát k „záchraně národa“*. Texty z let 1967–1989 o začátku německé okupace. Triáda, Praha 2006

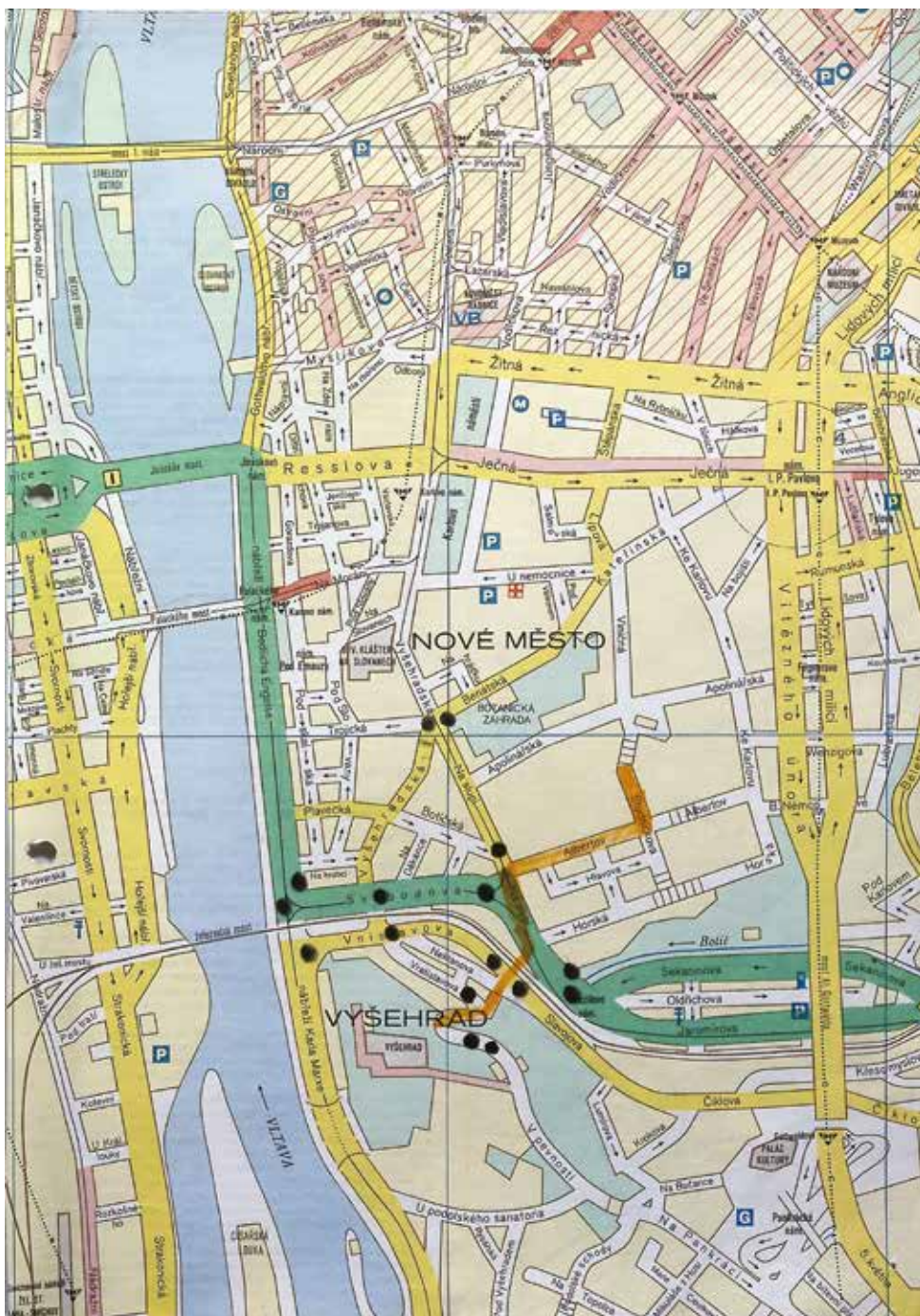
ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo. Komunistické mocenské orgány a listopad 1989*. Svět křidel, Cheb 2019

d) Články

- BENDA, Marek – BENDA, Martin – KLÍMA, Martin: Formování studentského hnutí. In: *Studenti psali revoluci*. Univerzum, Praha 1990, s. 13–43
- DOBROVSKÝ, Pavel: Obušky a bílé přílby. In: *Studenti psali revoluci*. Univerzum, Praha 1990, s. 45–65
- PAJEROVÁ, Monika: Hodiny a dny. In: *Studenti psali revoluci*. Univerzum, Praha 1990, s. 67–87
- ŠTĀSTNÝ, Jiří: Správa sledování v roce 1989/90. In: *Securitas Imperii*, 1999, č. 5, s. 221–235
- URBAN, Jiří: Několik vět. Posledních pět měsíců komunistické diktatury petiční optikou. In: *Paměť a dějiny*, 2010, č. 1, s. 44–45
- ŽÁČEK, Pavel (ed.): Hlavní správa kontrarozvědky v dokumentech. In: *Securitas Imperii*, 1994, č. 2, s. 158–270
- ŽÁČEK, Pavel: Operativní průzkum centrály Státní bezpečnosti. Neznámá kapitola z demonstrace 17. listopadu 1989. In: *Paměť a dějiny*, 2014, č. 3, s. 70–81
- ŽÁČEK, Pavel: Politická policie proti mládeži. Snahy StB o kontrolu tzv. problematiky mládeže ve druhé polovině osmdesátých let. In: VANĚK, Miroslav a kol.: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. ÚSD AV ČR – Votobia, Praha 2002, s. 273–332

1 – Plánek s vyznačenými trasami povoleného pochodu, připravenými úseky zákroků pořádkových jednotek Veřejné bezpečnosti a rozmístění záloh

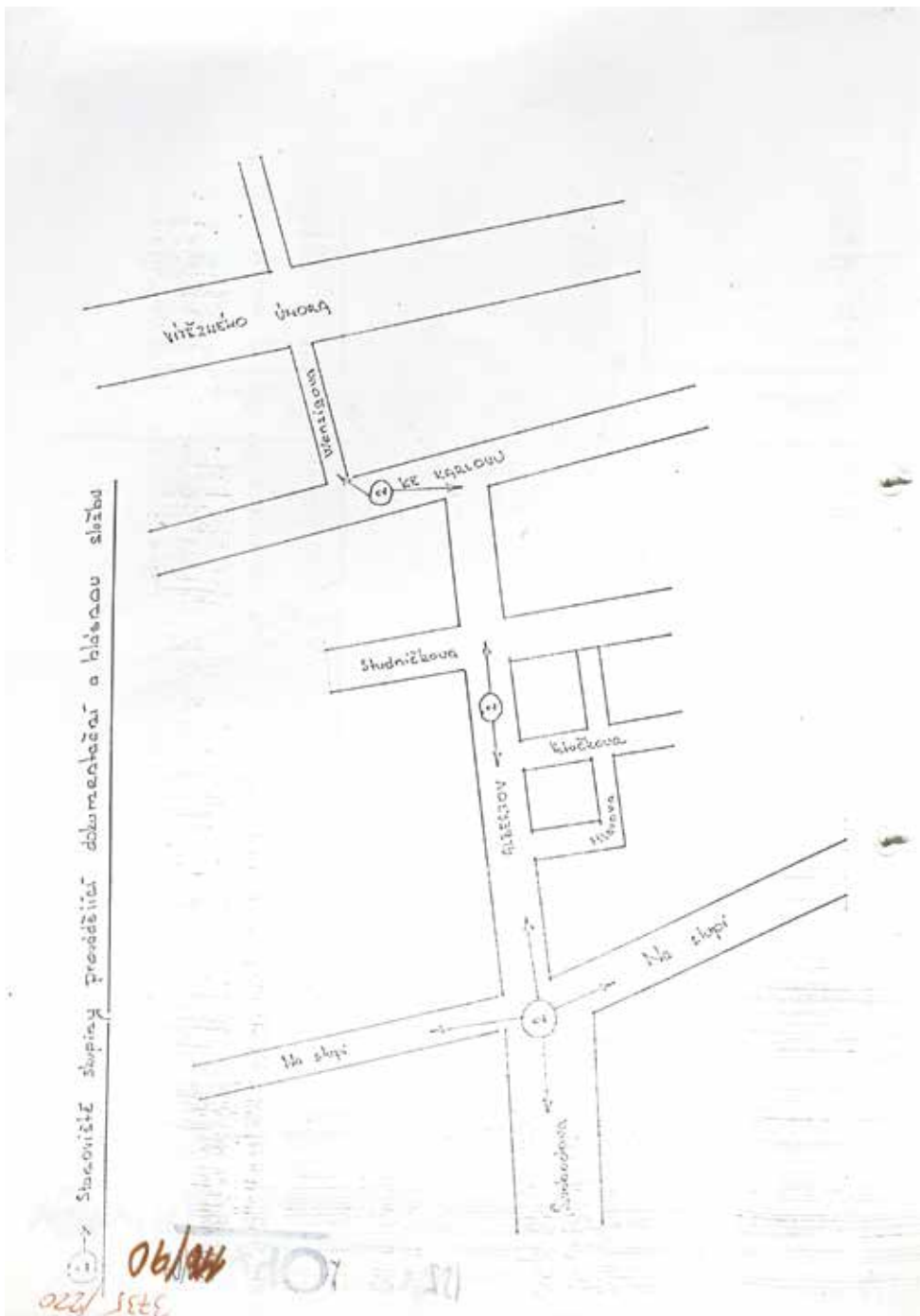
2 – Příloha k plánu dopravně bezpečnostního opatření k zajištění průběhu oslav Mezinárodního dne studentů

1 → Stanoviště sledovací skupiny provádějící dokumentační a hlášenou činnost

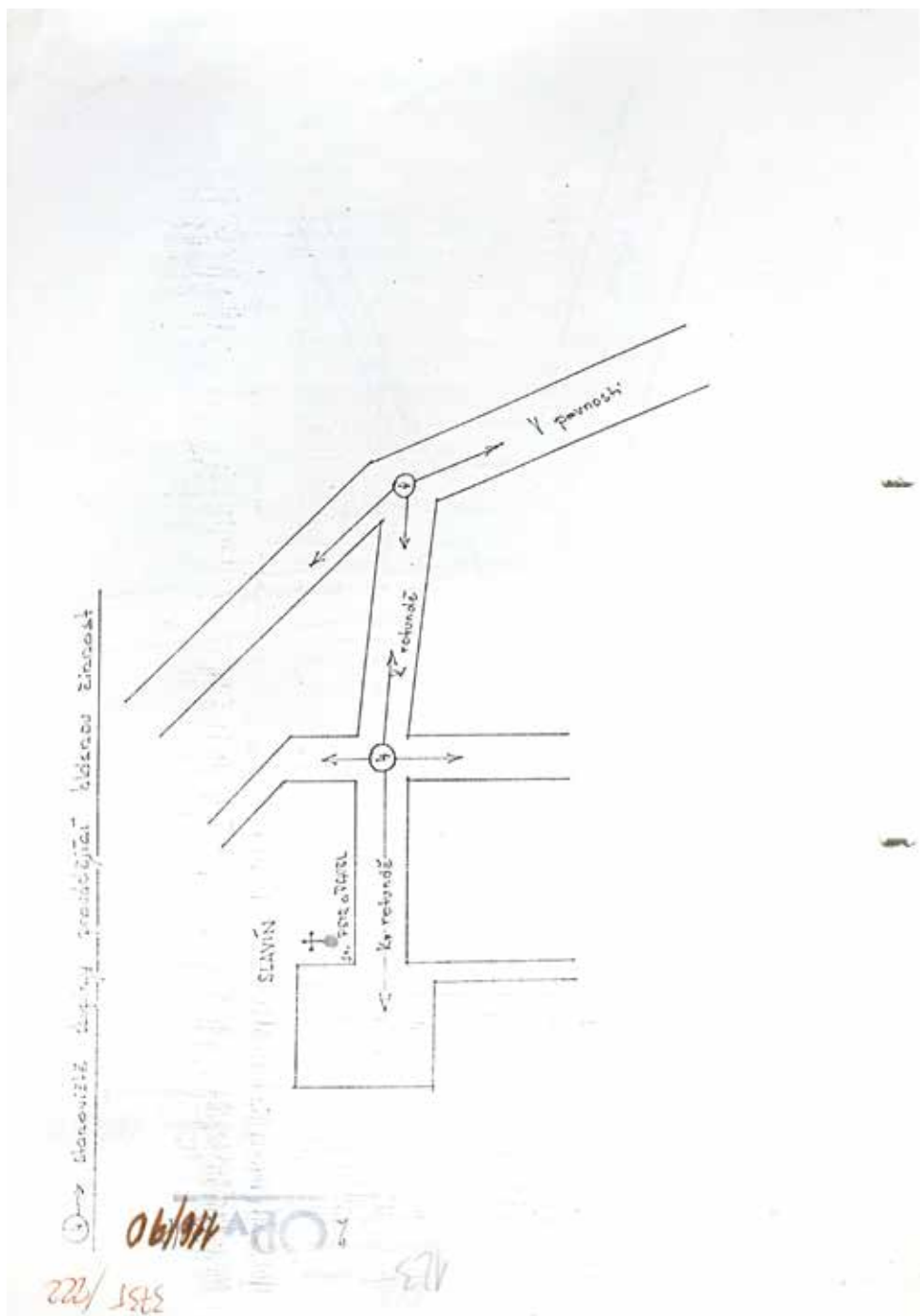

3855 / 1210
10/10/10

3 – Stanoviště sledovací skupiny 2. oddělení 3. odboru IV. správy SNB provádějící dokumentační a hlášenou činnost (Karlovo náměstí)

4 – Stanoviště sledovací skupiny 2. oddělení 3. odboru IV. správy SNB provádějící dokumentační a hláskou činnost (Albertov)

5 – Stanoviště sledovací skupiny 2. oddělení 3. odboru IV. správy SNB provádějící hláskou činnost (Vyšehrad)

6 – *Albertov se začíná plnit*

(foto Martin Mejstřík)

7 – Transparenty s hesly

(foto Martin Mejstřík)

8 – Pohled do davu

(foto Martin Mejstřík)

9 – Fotografie pořízená sledovači IV. správy SNB na Albertově
(Archiv VOP)

10 – Fotografie pořízená sledovači IV. správy SNB na Albertově
(Archiv VOP)

11 – Fotografie pořizená sledovači IV. správy SNB na Albertově
(Archiv VOP)

12 – Fotografie pořizená sledovači IV. správy SNB na Albertově
(Archiv VOP)

13 – *Albertov večer před ukončením ohlášené akce* (foto Martin Mejstřík)

14 – *Průvod vychází z Albertova*

(foto Martin Mejstřík)

15 – Křižovatka ulic Albertov a Na Slupi

(foto Martin Mejstřík)

16 – Cesta na Vyšehrad

(foto Martin Mejstřík)

17 – Cesta z Vyšehradu

(foto Martin Mejstřík)

18 – Vyšehradská ulice

(foto Martin Mejstřík)

19 – *Jiráskovo náměstí*

(foto Martin Mejstřík)

20 – *Palackého náměstí*

(foto Martin Mejstřík)

95

3755 / 732

LOP 11/6/90

Obsah

Úvod	5
Seznam dokumentů	15
Edice dokumentů	24
Seznam zkratk	114
Jmenný rejstřík.	119
Prameny a literatura	121

Pavel Žáček
Z Albertova na Národní třídu

Pro městskou část Praha 2
vydalo nakladatelství Vladimír Vyskočil – KORŠACH

Redakce: Petr Tomíšek

Obálku a grafickou úpravu navrhl a sazbu zhotovil
Vladimír Vyskočil, KORŠACH

V knize jsou otištěny fotografie Martina Mejstříka
(obálka, příloha 6–8; 13–20),
ostatní archiv VOP

Foto na obálce: Martin Mejstřík

Dokumenty 1–40 nebyly jazykově upravovány

Tisk Uniprint

Vydání první, 140 stran

Náklad 510 ks

Praha 2019

ISBN 978-80-86296-60-9

PhDr. Pavel Žáček, Ph.D. (nar. 1969), novinář, historik, vysokoškolský učitel a politik. Člen Občanské demokratické strany, poslanec a místopředseda výboru pro bezpečnost a člen výboru pro obranu Poslanecké sněmovny PČR, byl zakladatelem a prvním ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů a Archivu bezpečnostních složek.

Od roku 1987 studoval fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy, poté účastník vysokoškolského hnutí, podílel se na organizaci studentské demonstrace, brutálně potlačené 17. listopadu 1989 na Národní třídě, zakládající předseda stávkového výboru a zástupce fakulty žurnalistiky ve Studentském parlamentu.

V prosinci 1989 založil a po dva roky jako šéfredaktor vedl *nezávislý čtrnáctideník Studentské listy*, který výrazně podporoval transformaci politického, bezpečnostního i ekonomického systému v ČSFR.